



Telve

2020 / 3

Dil, Düşünce ve Edebiyat Dergisi

“Anlamak için durmak gerek”



KİTAPLIK
Diaspora Kitaplığı
Cafe Esperanza
Amerigo

DOSYA
EDEBİYAT
MUHİTLERİ

DENEME
Kültürel
İzafiyet

1001 KİTAP 7 ülkede kurulan 30 kütüphanede seni bekliyor!

anadoluokumaevi.com



Hemen üye ol!



Sana en yakın kütüphaneyi bul



Rezervasyon yaptır,



Kitabını ödünç al!

Telve Dergisi'nden herkese merhaba

Değerli edebiyat severler,

Edebiyat kültürel bir mirastır, bıraktığı izlerle zaman ve mekânlar arasında yolculuk yapmamızı sağlar. Yazarlar ve okuyucular için muteber olan eserdir. Edebiyat, kelimelerin oluşturduğu sanattır ve bu sanatın nerede canlandığı daima ilgi çekicidir. Hepimiz okuduğumuz eserlerin; nerede, ne zaman canlandığını merak etmez miyiz? Edebiyat, her ne kadar yazılı bir sanat olsa da bu sözlü bir iletişime yer vermediği anlamına gelmez.

Yurt dışında yaşayan Türkler olarak, Türkçeyle kurduğumuz bağ mekânsal bir uzaklıkla şekillenmiş olsa da bu Türkçeden uzak olduğumuz anlamına gelmez. Bir dile bağlı olmanın önemi de buradan anlaşılabilir. Her sanatçı belli ortamlarda dille kendine has bir bağ kurar ve fikirleri orada uyanır.

Tarihi anlamda, edebiyatın aynı zamanda bir arşiv rolü de üstlendiğini düşünürsek, edebiyat ve mekân kavramlarının ehemmiyeti artar. Okumak, yazmak ve edebiyat tartışmak için kimimiz sakin ve yalnız kalabildiğimiz, kimimiz gürültülü ve kalabalık ortamları seçeriz. Bu tercihler eserlere de yansımaktadır. Bu nedenle edebiyatın zihinsel bir atmosferle yaşadığını söyleyebiliriz. Mekânların da her izleyicinin/okurunun zihninde farklı canlandığı fikrini göz önünde bulundurursak, edebiyatın bulunduğu yerden, bağlı olduğu ortamdaki ne kadar etkilendiğini tespit edebiliriz.

Edebiyat farklı mekânlarda doğar ve merkezi etrafımızdır. Yazar ve okurlar için “mekân” kavramının taşıdığı önemden dolayı, dergimizin üçüncü sayısında dosya konusunu “Edebiyat Muhitleri” olarak belirleyerek konuya genişçe yer ayırdık. Değerli yazarlarımızın gözünden birçok farklı ülkede edebiyatın “nerelerde” ve “kimlerle” var olduğuna bakmaya çalıştık.

Kıymetli yazarlarımız Paris, Viyana, Roma, Münih, Londra, Hannover, Aix-en-Provence ve Varşova'nın edebiyat muhitlerini sizler için inceledi ve bahsi geçen şehirlerin edebiyat ortamlarını sınırlı bir biçimde tanıtmak yerine, şehrin yazarlarının yazı mekânı olarak kullandığı ortamların, dünyanın önemli edebiyat eserlerinin yazıldığı mekânların, sanat ve edebiyat programlarının halen devam ettiği yerlerin izini sürdü, edebiyat akımlarının doğduğu mekanları ve edebiyat tarihinde önem taşıyan olayların hangi ortamlarda gerçekleştiğini ele almaya çalıştı. Sadece Türk edebiyatının değil, Batı edebiyatının da önemli yazarlarının gittiği kafeleri, edebiyat konuşulan bütün mekân ve programları, ünlü yazarların evlerini ve benzer konuları da dahil ederek dosyamızı zenginleştirdik.

Birbirlerinden farklı dünyalara taşıyan öyküler, şiirler, denemeler ve enstantanelerle Telve yolculuğuna devam ediyor. Kitaplık bölümümüz bu sayıda ikinci bir dosya kıvamında hazırlandı. Genç yazarlarla yapılmış söyleşiler ve birbirinden güzel kitap tanıtımları bu bölümde yer alıyor. *Okurlarla Temas* “Edebiyat ve İlham” konusunu ele alması sebebiyle kitaplık bölümünde yer aldı. Çok değerli arkadaşlarımız “Edebiyatta ilham sizce önemli midir? Bir eserin hikâyesini araştırır mısınız?” ve “Okuduğunuz eserler hakkında fikir paylaşmak ve başka okuyucularla beraber yorumlamak sizce nasıl bir önem taşır?” gibi sorulara cevap aradılar.

Telve'nin yazıları her sayıda derinleşip zenginleşirken ilk iki sayıdan farklı olarak bu sayıda yaklaşık yirmi yeni arkadaşımız daha yolculuğumuza katıldı. Yenilerine de her zaman kapımız açık. Sesimize ses katacak, bu sesi güçlendirecek yeni arkadaşlara her zaman ihtiyacımız olacak.

Hepinize iyi okumalar diliyoruz.

Ecem Tuba Hızarcı

Telve

İmtiyaz Sahibi: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı adına
Abdullah Eren **Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri:** Ali Işık **Yayın Danışmanı:** İsmail Yıldız **Editörler:** Elif Neslihan Güney, Mehmet Bolat, Ecem Tuba Hızarcı, Rumeysa Öztürk, Ertuğrul Sabuncu, Ubeydullah Çavuş
Tasarım: Yasin Çetin **İletişim:** 090 312 218 40 00 **telve@ytb.gov.tr** - **dergitelve@gmail.com**

Yayın Türü: 3 Aylık Süreli Yayın **Basım Tarihi:** Aralık 2020 **Baskı:** Ankara Ofset Basım Matbaacılık Ltd. Şti. Zübeyde Hanım Mah. Sebze Bahçeleri Cad. No: 93/43-44 İskitler Tel: 0312 384 50 63 • Faks: 0312 384 50 66 Altındağ / ANKARA www.ankaraofset.com.tr
Sertifika No: 17937: 93/43-44



www.ytb.gov.tr



Abdullah EREN

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı

Diasporadaki genç yazar ve şairlerimizin ilk iki sayısını büyük bir şevk ve gayretle yayımladıkları Telve Dergisi, diaspora edebiyatı alanında daha şimdiden güçlü etkiler, hissedilir yankılar bırakmayı başardı. Hem Türkiye hem de yurt dışındaki edebiyat çevrelerinden son derece olumlu geri dönüşler aldı. Güçlü, dinamik ve iştahlı kadrosunu derin ve incelikli metinlerle süsleyen Telve kadrosu, bu yönüyle bizler için yurt dışındaki Türk varlığının, bilhassa genç kuşağın, edebî zemindeki göz kamaştırıcı yansımasını teşkil ediyor. Artık hiç çekinmeden, gururla söyleyebiliriz: Türk diasporasının genç kalemleri kültür, sanat ve edebiyat sahasında emin ve kararlı adımlarla ilerliyor; yeni ve özgün metinleriyle coşturdukları dil nehrini Türkçenin engin denizine ulaştırmaya devam ediyor. Bizler de uzun süredir hasretini çektiğimiz bu buluşmaya şahitlik etmenin gurur ve heyecanını yaşıyor, diasporamızın geleceğine ilişkin ümitlerimizi bu vuslatla güçlendirmiş oluyoruz. Telve Dergisi'nin genç ve yetkin kadrosunu gönülden kutluyorum.

Edebiyat, içinde yaşadığı zaman, mekân ve toplumun sosyal, siyasal ve kültürel bağlamından beslenir, onu yansıtır. Edebi eseri kaleme alan sanatçı, istese dahi kendisini bu bağlamdan bütünüyle soyutlayamaz, zira o da içinde yaşamaktadır bu gerçekliğin. Dolayısıyla eser, yazarın belleğinden sayfalara serdiği sözcüklerle bize kendi atmosferinden seslenir, kendi dünyasının resmini çizer. O resme bakarak bizler, zihinsel bir yolculuğa çıkarız. Bu yolculuk sırasında geçmişe, bugüne ve geleceğe dair

çıkarımlarda, değerlendirmelerde bulunur, renk ve çizgilerin farklı yönlerini keşfetmeye çalışırız. Tuvaldeki her bir figür, her bir nesne, her bir fırça darbesi, bizler için her seferinde bambaşka anlamlara gelebilir. Bir anlamda resim, bizi de yeniden çizebilir, düşüncelerimizi yeni baştan şekillendirebilir. Bu yönüyle edebi eser, tıpkı dil gibi, yaşayan, dönüşen ve dönüştüren bir varlıktır: Muhatabını kendi muhitine davet eder.

Telve Dergisi, bu kez “Edebiyat Muhitleri” dosyasıyla çıkıyor okurunun karşısına. Avrupa'nın en önemli edebiyat mahfillerinin çeşitli yönleriyle ele alındığı üçüncü sayı; edebiyat tarihine damgasını vuran eser ve yazarların soluduğu havayı teneffüs ettiriyor bize. Bunu yaparken geçmişe hapsolmuyor üstelik, bugünün edebiyat dünyasının nabzını tutan kültür ve sanat muhitlerinin de birer panoramasını çiziyor.

Günden güne büyüyor olmanın sevincini yaşıyoruz. Elli kişilik genç yazar kadromuza üçüncü sayıda da yaklaşık yirmi yeni genç isim daha katıldı. Bu, bizim direnç ve enerjimizi artıran, heyecanımızı çoğaltan bir gelişme şüphesiz. Sesimiz gittikçe gürleşiyor, gençleşiyor. Telve ekibi; şiir, öykü, deneme, söyleşi ve kitap eleştirileriyle yine dopdolu ve iz bırakacak bir sayıya imza atmış görünüyor. Emeği geçen tüm arkadaşlarımı ayrı ayrı tebrik ediyor, Telve'nin başarılarının daim olmasını diliyorum...

ÖYKÜLER

- 6 / Fatma Türk **Cennetten Gelen Davetiye**
9 / Seda Karabacak **Toprak**
10 / Elif Zehra Kandemir **Kayın Ağacının Oyun Arkadaşı**
12 / M. Furkan Uzun **Bir Şaheser**
14 / Bahar Akar **Üç Erkek Kardeş**
16 / Hicret Osma **İğne Oyalı Mendil**
18 / Merve Fatma Ören **Eski Bir Fotoğraf**
70 / Kübra Dutak **Bağışla Beni**
72 / Ecem Tuba Hızarcı **Bayan Bird Uçmasın**
76 / Elif Neslihan Güney **Bir El Uzansa**
78 / Rumeysa Öztürk **Bulamamak**
80 / Zeynep Zuhâl Kılınç **Kim Bilir**
82 / Mehmet Bolat **Ateşkes**
84 / Gabriel García Márquez **Ağustos Ürpertisi**

ENSTANTENE

- Neslihan Durmaz Sanatçı **26** Furkan Şaban Kalbimin Telvesi **40**
Büşra Öztürk At Üstünde Bir Türk **68** Reyhan Ateş Dostum Yıldız'a Bir Not **83**
Betül Benan Arslanoğlu Seversin Diye Düşündüm **119**

ŞİİRLER

Münire Eslem Bozkurt **Zaman Aceleci, İnsan Geçiyor / 20**

Talib Ensar Dutak **Sefer Efendi / 21**

Bayram Zıvalı **Doğum Çılgılığı / 22**

Esra Çöloğlu **İştahsız Çağ / 23**

Fırat Werger **Gece Yanığı / 24**

Muhammed Altınal **Işık / 25**

Ertuğrul Sabuncu **Karlanacaktın / 86**

Büşra Kızıl **Kurtuluş / 87**

Sümeysa Kılıçaslan **Kırmızı Gece / 88**

Abdul Samet Tanrıverdi **Sefer Çanları / 89**

Zişan Özkan **Noksan / 90**

Demet Nebilir **Göçme / 91**

Björn Hayer **Boş Bina / 92**

Abdullah Enis Savaş **Wien I / 93**



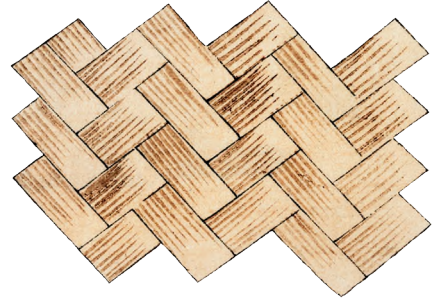
DOSYA | EDEBİYAT MUHİTLERİ



- Rumeysa Öztürk **Viyana** / 44
Büşra Akyüz & Ecem Tuba Hızarcı **Paris** / 48
Duygu Er Quilichini **Roma** / 56
Elif Neslihan Güney **Münih** / 58
Mehmet Bolat **Aix-en-Provence** / 60
Merve Kar **Varşova** / 62
Mustafa Tarık Biricik **Londra** / 64
Ubeydullah Çavuş **Hannover** / 66

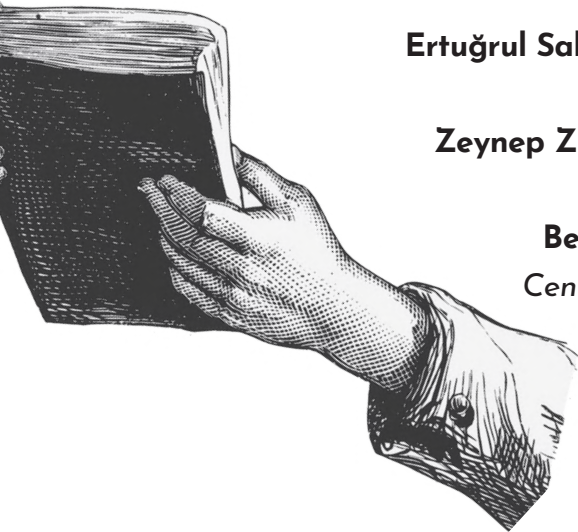
DENEMELER

- 28 / Mehmet Bolat **Kültürel İzafiyet**
30 / Sema Şahbaz **Avrupa'nın Gönül İşçileri**
32 / İlyas Ünlü **Bir Paşanın Gözünde Avrupa**
34 / Büşra Seda Atış **Thomas Mann**
36 / Zübeyde Güler **Mavideki Beyazım**
38 / Elif Özkan **Antoine de Saint-Exupéry**



KİTAPLIK

- Zümra Ufuk Yazma (C) **Esareti** / 96
Ubeydullah Çavuş **Arafta Uçan Kelebekler** / 98
Ecem Tuba Hızarcı'yla **Arafta Uçan Kelebekler Üzerine Söyleşi** / 99
Seda Karabacak **Bir Bardak Su** / 101
Elif Neslihan Güney'le **Bir Bardak Su Üzerine Söyleşi** / 102
Münire Eslem Bozkurt **Baktığım Kadar** / 104
Ertuğrul Sabuncu'yla **Baktığım Kadar Üzerine Söyleşi** / 105
Mehmet Bolat **Mavi Defter** / 107
Zeynep Zuhul Kılıç'la **Mavi Defter Üzerine Söyleşi** / 108
Zişan Özkan **Hücreden Sızan** / 110
Belkis Kılıç'la **Hücreden Sızan Üzerine Söyleşi** / 111
Cennet Çim **Bir Umut Kahvesi: Cafe Esperanza** / 113
Ertuğrul Sabuncu **Amerigo** / 115
Okurlarla **Temas** / 116





Cennetten Gelen Davetiye

FATMA TÜRK

Çekmece kapanmıyordu. Kadın her yolu denemiş, bir ileri, bir geri itmişti, ama yok! Nafile! Yerine sokmayı becerememişti. Sallanan sandalyesine bıraktı bedenini. Yorulmuştu. Gözlerini çekmecedan ayıramıyordu. Bir sallandı, bir baktı, sonra bir daha... Neredeyse kendisiyle aynı yaşta olan duvar saati on ikiyi gösterirken zil çaldı. Postacı hep bu saatte gelirdi. Buzdolabından ona ikram etmek için bir bardak soğuk su doldurdu. Bu sıcaklarda kapı kapı dolaşıp mektup dağıtmak kolay iş değildi. Kapıyı açtı. Postacı, üç yudumda içti suyu.

“Ziyade olsun, bugün 7 Temmuz, mektubunuz var.” diyerek elindeki zarfları kadına uzattı.

Bir bardak suyla yetinmedi, maddi bir şeyler de lazımdı. Parmaklarına doladığı bıyıklarını dışarı doğru kıvrıyor, cebine girecek bahşisi düşündükçe ağzının suyu akıyordu. Her para beklediğinde bıyıklarının altına yerleşen sinsi bir gülümsemeyle kadının cebine zorla para sıkıştırmasını umardı. Kadın, postacının bu işahlı tavrına ve fırl fırl dönen gözlerine kayıtsız kalmadı. Bahşisi cebine sokuşturdu ve kapıyı kapattı.

Merdivenlerden inip çıkmak kadına artık zor geliyordu. Zaten posta kutusunun anahtarı da yıllardır

kayıptı. Kadın, mutfığa doğru ağır ağır yürürken düdüklüden gelen ısıklık sesiyle birden ocağa doğru koştu. Mektupları masanın üzerine fırlattığı gibi yemeğin altını kapattı. Düdüklü tencerenin patlama ihtimali, oldu bitti kadının en korkulu rüyasıydı.

Aklı fikri bir türlü kapanmak bilmeyen çekmecedeydi. Üstteki dört çekmece yerli yerinde dururken en alttaki inatçı çekmece hiçbir şekilde yerine girmiyordu. Basbayağı direniyordu. Dolabın alt gözü böyle açık kaldıkça mutfak ona diken gibi batıyor, kadın evine sığamıyordu. Takmıştı çekmeceye, bir an önce kocası gelse de halletse diye düşündü.

Kocasını, köpekleri Paşa'yı dışarı çıkarmıştı. Yıllardır kadına eşlik eden köpeğin, günün bu saatlerinde düzenli olarak gezintiye çıkarılması icap ederdi. Kendisinin bacakları artık buna izin vermediğinden Paşa'nın ihtiyacını karşılama işi kocasına kalmıştı.

Dış kapının açılmasıyla Paşa, kadının bacaklarına doğru koştu. Kuyruğunu sağa sola sallayarak geldiğini haber veriyor, sahibini teskin etmek istercesine dönüp duruyordu. Kadın kocasına çekmeceyi gösterdi:

“Kapanmıyor bu illet!” Ses tonu kızışmış yağa atılan biberin sesi gibi “foşşş” etmişti.

“Şu mutfaktan bir çıkamadın, eskittin ne varsa!” dedi adam.

Sonra dizlerini yavaşça kırıp eğilerek çekmeceyi çekip çekip itti. Birkaç başarısız denemeden sonra yuvasından çıkarmak için demir sürgülerin vidalarını gevşetti. Kadın olup biteni tuhaf bir ilgi ve merakla izliyordu. Kocası:

“Yıldızlı lazım, yıldızlı.” diye eğildiği yerden seslendi.

Sesinden bıkkın, ancak bir o kadar da kararlı olduğu anlaşılıyordu. Karısı kalktı, takım sandığından yıldızlı tornavidayı bulup kocasına verdi. Sonunda inatçı çekmece yuvasından çıktı. Kocası kolunu boşluğun içine soktu ve sıkışmış ne varsa tek tek çıkarıp yere bıraktı. Değneğiyle önünü kontrol eden kör bir insan gibi eliyle çekmecenin yuvasını kontrol etti. Hiçbir şey kalmamıştı. Sonra başını yerdeki nesnelere çevirdi. O sırada kadın:

“Hayret! Bir çekmecenin arkasına bunca eşya nasıl sıkışır?” diyerek şaşkınlıkla yerdekileri süzüyordu.

Çekmecenin kapanmasına mâni olan her şey, kadının onca zaman zihninde taşıdığı hatıralardı. İçi cız etti. Yerdeki eşyaları tek tek eline alırken geçmişe gitti. Zaman içerisinde yüz çevirmek zorunda kaldığı her şey, şimdi karşısına geçmiş bir bir boy gösteriyordu. Kocası:

“Bu mızıka da nereden gelmiş bize?” Meraklı bir çocuk edasıyla ağzına götürdü, çalmaya çalıştı. Beceremedi...” Aaa, posta kutusunun anahtarı burada mıymış, al şunu.” diyerek kadına uzattı.

Karısı, yıllar önce anahtarı saklamak için çekmeceye koymuştu. Hediye gelen mumluk, takımın eksilen bıçağı, oyalı mutfak bezleri, tahta kaşık, çatal iğne kutusu, saat pili ve daha birçok ıvır zıvır. Adam:

“Tabii baş kaldırır canım çekmece, bu kadar eşyaya ben de kapanmazdım!” diye hayıflandı.

Kadın; hayatını ufacık bir çekmeceye sığdırdığını düşündü. Anıları, hayalleri kabına sığamamış, dışarı taşmıştı. Tam o sırada yerdeki nesnelere arasından gözlerini kamaştıran parlak bir ışık demeti yayılmaya başladı. Parıldayan ışık yerdeki el aynasından etrafa saçılıyordu. Kadın neye uğradığını şaşırmıştı. Duvardaki saat tam o sırada durdu. Işık huzmeleri gözlerine değdikçe, eli kalbine gidiyordu. Sanki aynanın içinden gizli bir el kadının boğazını sıkıyordu. Nefesi kesiliyor, kalbi sıkışıyordu. Aynanın gösterisi bitmemişti,

kadının geçmişini film şeridi halinde oynatmaya başladı. Kadın:

“Aman Allah’ım, olamaz!” diyerek olduğu yere çöktü.

Bu filmi kocası görmemeliydi, ancak önüne geçecek dermanı kalmamıştı. Gözlerini acıtan ışığın kaynağına doğru elini uzatmaya çalıştı. Başaramadı. Yüzündeki ifadeden diyecek hiçbir sözü kalmadığı anlaşılıyordu. Kocası hışımla atılıp aynayı yerden aldı. Kadın çöktüğü yere yığıldı. Artık her şey için çok geçti. Kalbini ovuştururken gözlerini önce yerdeki mızıka, sonra hayatını içine alan çekmeceye dikti. Öylece hareket-siz, nefessiz kalakaldı.

Kocası büyülenmiş gibi aynada akıp giden filmi izliyordu. Zaman kavramı anlamını yitirmişti. Bu film onların gençlik yıllarına aitti. Karısı yerde kimildamadan yatıyor, Paşa hiç durmadan havlıyor, adam filmin içinde geçmişe doğru sürükleniyordu.

Evlendikten beş yıl sonra karısını memlekette bırakıp Almanya’ya çalışmaya gitmişti. O zamandan kalma sahneler aynadan hızla geçiyordu. Anılar, acılar, hepsi billur billur akıyordu.

Birden adamın gözleri yuvasından fırlayacak gibi oldu. Evlerinin bahçesinde, karısının hemen dibinde yabancı bir adam belirdi. Çok yakındılar. Yabancı adam, karısının gözlerinin önüne düşen kâkülleri tek tek geriye atarken dudakları karısının dudaklarına değdi! Kocası aynayı yere atmak istedi, ellerine yapışmıştı bu illet, ondan kurtulamıyordu. Nihayet yabancı adamı ve karısını duvara fırlattı. Geçmiş, duvara sertçe çarptıktan sonra parkenin üzerinde parçalara ayrıldı... Kırılan her parçada sır perdeleri aralanıyor, adam pençelerini geçirip hepsini tek tek parçalamak istiyordu. Bir yandan yumruğunu sıkıyor, bir yandan hatıraları tekmeliyordu. Olan biten, adamın da kalbini yormuştu. Boyun damarları şişmiş, gözlerine kan oturmuştu. Dizlerinin bağı çözüldü. Altından temeli çekilmiş bir bina gibi parkenin üstüne yıkıldı.

“Neden? Neden yaptın ki bunu? İyi bir hayatımız olsun diye gittim ben gurbete. Tam on beş yıl neler çektim... Cebimdeki beş on markla fabrikaların kapılarını aşındırdım. Dil, iz, yol bilmeden, üç kurşluk adamların hamallığını yaptım. Susma öyle, konuş! Söylesene neden yaptın bunu bize? Ben orada kirin, pasın, yağın içinde debelenirken sen burada gönlünü mü eğlendiriyordun? Hem de kazma dişli, sünepe bir herifle! Her pazar aradım, başka imkân mı vardı? Telefon kulübesindekilerle az mı kavga ettim senin için? Pazar günlerini ipe çektim. Üç vardiya çalıştım ben be, üç! Bu evi almak için mesailere

mi kalmadım? Uykularımı bölüp de çalıştım. Ben günlerimi bir dilim ekmek, iki zeytinle geçiştirirken senin keyfin keyifmiş... Dudağının kıvrımı bana ait sanırdım, değilmiş! Bazen meşgule düşerdi telefon, niyeymiş şimdi anladım... Evlendiğimiz ilk zamanları hatırlasana! Sevmemiş miydik birbirimizi? Oysa sen gülerdin, yanaklarında bir çukur açılırdı. Sonra bir gül açardı o çukurda. İşte ben o çukuru sevmiştim... Bir çocuğumuz olsaydı gider miydim hiç Almanya'ya? Susmasana be kadın! Söyle, gider miydim? Evet giderdim! Para lazımdı, para... Bu sefer de fukaralıktan yapardın yapacağımı sen.” diyerek gözlerinden sicim gibi akan yaşları silip attı.

Karısı hareketsiz, öylece uzanmış yatıyordu yerde. Hiçbir kıpırtı yoktu. Paşa bir taraftan havlamasıyla mutfağı inletiyor, bir taraftan dişlerini kadının eteğine geçirmiş oraya buraya çekiştiriyordu. Sahiplerinin arasında mekik dokuyor, yardım ister gibi inliyordu. Adam köpeği duymuyordu.

Kalkmak istedi. İlerleyen yaşına rağmen bacakları onu hiç yarı yolda bırakmamışken şimdi neden karısına doğru adım atamıyordu? Dolabın kulpundan tuttu. Burnunu, düdüklüdeki yemeğin kokusu tırmaladı. Kapağı açıp baktı:

“Kuru fasulye yapmış. En sevdiğim...” diyerek dudağını kıvrıdı, kaşlarını çattı. “Artık sevmeyeceğim!” deyip tencereyi elinin tersiyle itti.

O sırada masanın üstündeki mektuplar gözüne ilişti. İçlerinden birinin üstünde, aynada gördüğü yabancı adamın yakasında taşıdığı kuşa benzer bir motif vardı. İz bulmuş bir dedektif misali, mektubun zarfını parçalayarak yırtıp açtı. Zarfın içinden burnunu acıtan keskin bir yasemin kokusu yayıldı mutfağa. Okuduğu, rahatsızlık veren satırlar karşısında sanki gitgide boyu kısalıyor, ufaldıkça ufalıyordu. O artık, silik ve saydam bir adamdı. Hücrelerini çepeçevre kuşatan soru işaretleri sivri birer ok gibi beynine saplanırken mektupta yazan son cümleyle sarsıldı:

“Cennet bizi bekler sevdiğim, temmuzun yedisinde... Durma gel!”

Adam gözlerini takvime çevirdi, yaprağı koparıp cebine koydu. Mektubu kadının eteğine attı:

“Al davetiyen!” dedi.

Omuzları çökmüştü. Güçlkle mutfaktan girişe doğru yürüdü. Vestiyerden ceketini aldı. Şapkası önüne düştü. Aldırış etmedi, çıktı... Paşa havlamıyor, haykırıyordu. Haykırma sesleri apartmanda yankılanıyor, adam gidiyor, Paşa hiç susmuyordu...



FATMA TÜRK

T

1983 yılında Ankara'da dünyaya geldi. Şu an Almanya'nın Mannheim şehrinde yaşıyor.

Doktor yardımcısı olarak çalışıyor.

Toprak

SEDA KARABACAK

Hep oradaydı halbuki. Günlük hayatın telaşında bir yere gidip gelirken önünden geçerdim. Kazara gözlerim tabelasına iliştiğinde ayaklarım telaşlanıp hızlanıverirdi sanki. Durup düşünmeye vakit bulamazdım. Aynı sokak üzerindeki mağazaların vitrinleri önünde dakikalarca oyalanırken orası hızla geçip gitmem gereken bir yerdin benim için. Dursaydım, durup düşünseydim biraz, şu dünyanın bana unutturduklarını hatırlayacaktım belki de. Bunu çok geç anladım. Günün birinde burada misafir olarak ağırlandı yolcu olarak uğurlanacağımı içten içe biliyordum. Gözlerimi kaçırarak, önünden hızla geçerek, kısaca böyle bir yerin varlığını görmezden gelerek kendimi kandırıyordum. Evim bir sokak ötedeydi ama orası çok uzaktı bana. Dünyada uğramak isteyeceğim en son yerdi.

Neden ve nasıl geldiğimi anlayamadan bugün önünde buldum kendimi. Her zaman aceleyle önünden geçtiğim yer, şimdi görmezden gelemeyeceğim kadar büyük ve belirgin. Kapılarını sonuna kadar açmış beni içeri davet ediyor. Birkaç kişinin yardımıyla eşikten geçiriliyor. Üzerimde bu dünyaya ait ne varsa kapının dışında kalıyor. İsmim bile ayrılıyor benden, “cenaze” diyorlar artık bana. Sevdiklerim dualar eşliğinde beni bu dünyanın kirinden arındırıyor.

Bekliyoruz. “Nereye gömülecek?” diye soruyor birisi. Yersizliğim ölümünden sonra da soru ve sorunlar getirmeye devam ediyor. Ömrünü iki dünya arasında sürdürmüş birisi öldükten sonra nereye gömülür? Doğup büyüdüğü yabancı topraklara mı, yoksa köklerinin bulunduğu Anadolu topraklarına mı? Toprak her yerde aynı toprak mıdır? Yaşarken olduğun gibi kabul görmediğin bir ülkenin toprağı öldükten sonra kabul eder mi seni? Bunları daha önce hiç düşünmemiştim. Yaşadığım hayat bana ölüm hakikatine karşı uyusukluk kazandırmış, ecelin sadece yaşlılara geldiğine inandırmıştı.

Gençliğimin baharındayım, dünya malından yanımda götürebildiğim birkaç metre kefenle uzanmış ölümle yüzleşiyorum. Yıllar yılı görmezden geldiğim yerde bana kalan tek gerçek bu oluyor. Toprağın üstüne dair kurduğum hayaller ve hedefler anlamını yitirip hükümsüzleşiyor. Artık sorular toprağın altıyla ilgili oluyor. Hiçbir zaman kendime sormadığım sorular. İnsan doğacağı yeri seçemiyor ama öldükten sonra gömülmek istediği yeri seçebilir mi?



SEDA
KARABACAK

T

1992’de Almanya’nın Bremen şehrinde dünyaya geldi. Bremen Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi’nin Sosyal Hizmetler bölümünden mezun olmak üzere. Birbirinden farklı dini, sosyal ve kültürel çalışmalarda eğitimci olarak faaliyet göstermekte.



Kayın Ağacının Oyun Arkadaşı

ELİF ZEHRA KANDEMİR

Kayın ağacı yalnızlıktan çok sıkılmıştı. Ormanın tam ortasından geçen ve kalabalıkların kullandığı yolun iki kenarındaki şanslı ağaçların yerine o, en arkada, ufak bir patika yolun sonunda tek başına öylece duruyordu. TAM 28 SENEDİR! “Ah” diyordu her gün, “Can sıkıntısından patlıyorum. Keşke konuşup dertleşebileceğim birileri olsa.”

Bir gün yine böyle dua edip sıkıntıdan yapraklarıyla oynarken kayın ağacının duası kabul oldu. Karşıdan iki tane papağan uçarak pıt diye kayın ağacının dallarına konuverdi. Bunlar, Köln’ün meşhur yeşil papağanlarıydı. Onlarca yıl önce hayvanat bahçesinden kaçan dedeleri sayesinde şehirde kalabalık bir aile kurmuş, yazları Ren Nehri’nin üzerinde kanat çırparak bu gri şehre renk katar olmuşlardı. Kayın ağacının dalına konan papağanlardan küçük olan heyecanla sordu: “Merhaba kayın ağacı! Acaba senin dallarına bir yuva kurabilir miyiz?”

Körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz. Kayın ağacı “hay hay!” dedi heyecanla. Mutluluktan kökleri zangırdamaya başlamıştı.

İki yeşil papağanın yalnız kayın ağacının dallarındaki neşeli yaşamı işte böyle başladı. Her sabah yemek bulmak için yuvalarından ayrılan papağanlar her akşam gagalarında solucan kalıntıları ve bir sürü hikâyeyle kayın ağacına dönüyorlardı. “Anlatın”

diyordu kayın ağacı merakla, “Bugün neler gördünüz, nerelere gittiniz?”

Yeşil papağanlar biraz böbürlenerek, o gün yaşananları süsleyip püsleyerek anlatmaya başlıyorlardı: Nehrin üzerinden geçen teleferik bozuldu. Hayvanat bahçesindeki zürafalardan biri doğum yaptı. Polis ormanda mangal yapan bir aileye ceza kesti... Kayın ağacı her seferinde rüzgârdan hışırdayan yapraklarını susturup pür dikkat onları dinliyor, durduğu ıssız patikada yeşil papağanlar sayesinde sanki dünyayı dolaşıyordu.

Bir gün yeşil papağanlar yine bire bin katarak o gün gezip gördükleri yerleri anlatırken, ormanda bisikletle dolaşan küçük bir kızdan bahsettiler. “Her gün ormana geliyor. Biraz uçurtma uçurduktan sonra da her gün farklı bir ağacın dibine küçük bir oyuncak gömüyor.” Kayın ağacı iç geçirdi. Bir gün bu küçük kız oyun arkadaşı olarak kendisini de seçer miydi acaba?

O günden sonra yeşil papağanların gündemi bir anda küçük kız oluverdi. “Bugün pembe bir elbise giymiş.” diyorlardı bir gün. Başka bir gün “Bisikletinin ziline tek boynuzlu bir at resmi var!” diye ekliyorlardı. “Bugün uçurtması bir ağaca takıldı. Bugün anesiyle birlikte akasya ağacının dibinde piknik yaptı. Bugün uzamış çimenlerin arasında zıpladı. Bugün

ormandaki kütükleri üst üste dizip bir kulübe yaptı. Bugün yaşlı kavağın dibine bir oyuncak sakladı.”

Kayın ağacı bu sevgi dolu kızla tanışmak için bütün dallarının budanmasına bile razıydı. Yeter ki onu bir görse. Ah bir de onun dallarına tırmansa. Bir gün de onun yapraklarını koparıp oyunlar oynasa!

Kayın ağacı bu kez de minik kızla karşılaşmak için dualar etmeye başladı. Ama bilirsiniz, bazen dualarımızın kabul olması için uzun, çooook uzun zaman geçmesi gerekebilir.

Küçük yeşil papağanlar kayın ağacının giderek durgunlaşmaya başladığını fark ettiler. Fotosentez yaparken bile isteksizce karbondioksiti içine çekiyor, tepede tüm heybetiyle parıldaayan güneşi bile gözü görmüyordu. Dostlarının bu haline dayanamayan yeşil papağanlar bir plan yaptılar. O küçük kıızı kayın ağacıyla tanıştıracaklardı.

Bir sabah erkenden kalkıp, ormanın girişinde beklemeye başladılar. Akşama kadar hiç kımıldamadan küçük kıızı görmek için nöbet tuttular. Ama o gün küçük kıızı ormana gelmemişti. Bilirsiniz, bazen insanlar ormana gitmek yerine evde çizgi film seyretmeyi tercih edebilirler.

Bir gün, iki gün, üç gün... Bizim papağanları bir telaş sardı. Kayın ağacı giderek daha da keyifsizleşiyordu. Onu neşelendirmek için en ilginç hikâyeleri anlatmaya başladılar. “Ah, demek akasyalar tavşanlarla anlaşmış, ağaçların dibine tuvaletlerini yapan kötü niyetli insanlara bir suikast hazırlıyorlar. Bak şu işe! Kulaklarına inanamayacaksın kayın ağacı, biliyor musun ormanda bir bubi tuzağı varmış! Sarmaşıkları çekince her şeyi yutan bir bataklik ortaya çıkıyormuş!” Kayın ağacı bu hikâyelerin hiçbirine kulak asmıyordu. Yeşil papağanlar dostlarının durumuyla ilgili akıl almak için ormanın en yaşlı ağacına gittiler. Bilge ağaç uzun uzun düşünüp teşhisi koydu: “Oyun arkadaşı olmayan ağaç sendromu. Nerede görsem tanırım!”

Yeşil papağanlar baktılar ki bu iş olacak gibi değil. Yeniden ormanın girişinde nöbet tutmaya başladılar. Ve sonunda uzaktan bisikletiyle neşeli şarkılar söyleyerek yaklaşan küçük kıızı gördüler. Bilirsiniz, bazen aradığımız şeyi bulmak için sabretmemiz gerekebilir.

Yeşil papağanlar kararlıydı. Bugün küçük kıızı kayın ağacıyla buluşturacaklardı. Hemen alçalıp küçük kıızın üzerinde uçmaya başladılar. Küçük kıızı önce korktu. Sonra yeşil papağanların taklalarına gülmeye başladı. On dakika sonra hâlâ tepesinde uçan papağanların kendisine bir şeyler anlatmaya çalıştığını anladı. Çok

şükür ki çocuklar, yetişkinlerin anlayamadığı birçok şeyi şıp diye anlayabiliyorlar.

Yeşil papağanlar önde, küçük kıızı arkada, en arkada da küçük kıızın annesi, ormanın en sonundaki patikaya vardılar. Toprak yolu takip edip kayın ağacına ulaştılar. Kayın ağacı o sırada öğlen uykusunda

Yapraklarına dokunan küçük ellerin sesini duymadı. Karşısında dünyanın en güzel gülmeye hazır aklı gözleriyle bakan küçük kıızı duruyordu.

Küçük kıızı kayın ağacının aşağıya doğru asılan yaprakları bir müzik aleti çalar gibi hissettiren gövdesi üzerinde karıncalar tırmakla oynanmış bir oyun gibi baktı. Kayın ağacı gözlerini kapattı ve gözlerini tutup bekliyorlardı.

Küçük kıızı annesine döndü ve şöyle dedi: “Annem, kayın ağacımız olsun mu?”

ELİF ZEHRA KANDEMİR

T

1994 yılında Almanya'nın Aalen şehrinde doğdu. Aalen Üniversitesi Makina Mühendisliği'nde lisansını ve aynı bölümde yüksek lisansını bitirdi. Aalen'de yaşıyor. YTB Türkçe Ödüllerine Öykü kategorisinde katıldı.





Bir Şaheser

M. FURKAN UZUN

V

erdiğim ilandan sonra, açık duran büro kapısının önüne genç bir adam geldi. Kaybedecek vaktinin olmadığını belirtmek istemesine hâl hatır sormadan “Selim Efendi sen misin?” dedi. Tasdik ederek kafamı salladım.

“Bu şehirde hayatını kaybeden herkesin ölümünü sen duyuruyormuşsun, öyle mi?” dedi.

“Evet, doğru duymuşsun”, diye karşılık verdim. “İşimi otuz yıldır itina ile icra ediyorum. En fiyakasız ölümü bile şaşaa ile duyuruyorum. Öyle ki

insanlar ‘Keşke benim sonum da bu adamınki gibi olsa.’ diye gıpta ile duyuruyu defalarca okuyorlar. Sana sırf ölmek kalıyor yani... Ondan sonrası bana ait.”

“Güzel... Aradığım da tam olarak bu. Ben muhtelif sebeplerden dolayı hayatımı sonlandırmaya karar verdim. Ama benden sonrası çok önemli anlıyor musun? Ölümümü öyle bir duyur ki, şehrin sokaklarında, festivallerde, esnaf çarşısında, misafirliklerde namım yürüsün. Şehir bu vakayla çalkalansın, dillere destan olsun vefatım...”

Sözlerini bitirdikten sonra göz göze geldik.

Genç adam görünüşte zengin birine benziyordu. Bakışlarındaki akıl almaz soğukluğa, cümlelerindeki kararlılık eşlik ediyordu. Ölüm fikri onun için her şeyi eşit kılıyordu. En sevdiğim müşteri modeli de esasen buydu. Biliyordum ki, sunacağım hizmet için biçeceğim her fiyatı kabul edecek, böylece her türlü ekstrayı tereddütsüz ekleyebilecektim...

Elimle karşıdaki sandalyeyi işaret ettim.

Oturdu.

Duyuru hakkında detayları konuşmaya başladık:

“İlanı eksiksiz bir şekilde düzenleyebilmem için ölüm sebebinizi bilmem gerekiyor.”

“Ben piyanistim.”

“Evet?”

“Çalamıyorum.”

“Neyi?”

“Ay Işığı Sonatı’nı...”

“Bu ölmeyi istemek için yeterli bir sebep mi?”

“Sizce değil mi?”

Şaşkındım... Bugüne kadar duyduğum bütün nedenler arasında kulağıma en saçma geleni buydu. Ama yağlı müşterimi kaybetmemek için bozuntuya vermeden devam ettim:

“İntiharınız ne kadar sıra dışı olursa, ilanınız da o nispette ses getirecektir. Nasıl bir intihar şekli tahayyül ediyorsunuz?”

“Asacağım kendimi!”

“Alelade...”

“Uçurumdan atlasam?”

“Sıradan...”

“Avuç dolusu hap içsem?”

“Çok klişe...”

“Öyleyse siz bir fikir verin.”

Duyamak istediğim tam olarak buydu. Amacıma ulaşmış olmanın verdiği sevinci gizlemek için, arşivlediğim ölümlere göz gezdirmiş gibi yaptım.

Dosyaları karıştırırken “En değerli sermaye fikirdir.” dedim. Sunacağım alternatif, ücrete dahil değildir.

“Paranın bir önemi yok. Siz söyleyin.” diye karşılık verdi.

Sevinç çılgınlığı atmamak için zor tutuyordum kendimi. Karşımdaki adamı kıvama getirmeyi başarmıştım...

“Şimdi bir vinç kiralayacağız. Piyanonuz akustik mi, kuyruklu mu?”

“Kuyruklu.”

“Harikulade. Rengi?”

“Beyaz.”

“Müthiş. Peki ya ağırlığı?”

“300 kilo civarı. Ama bunların ne önemi var? Anlamıyorum?”

“Hemen açıklayayım...” dedim ve ellerimi ovuşturarak devam ettim. “Enstrümanınızın kuyruklu olması asaletinizi gösterir. Rengi ölümünüze görsel bir şenlik katacaktır. Ağırlığıysa canınızı üç defa almaya yeter. Kiralayacağımız vince piyanoyu asıp, ağırlığı tutan vidaları gevşeteceğiz. Siz beyaz bir takım elbiseyle altına geçtikten sonra enstrüman başınıza düşecek. Vuslat gibi düşünün. Piyano size kavuştuğu an, son bir nota duyulacak. Ve hayatınızda en çok değer verdiğiniz şey tarafından uğurlanmış olacaksınız.”

Bakıştık... Uzun bir sükuttan sonra yüz hatlarının gevşediğini fark ettim. Somurtuşu tebessüme, tebessümü hunharca bir kahkahaya dönüştü. Bu, teklifimin kabul görüldüğü manasına geliyordu. O an çok ürktüğümü itiraf etmeliyim. Otuz yıllık felaket tellalığım, böyle esrarengiz birine rastlamadım. Korkumu bastırmak için adama eşlik etmeye karar verdim. Uzunluğunu kestiremediğim bir süre boyunca kahkahalarımız duvarlarda yankılandı.

El sıkışıp ölüm tarihini belirledikten sonra büromu terk etti.

...

Üçüncü günün sonunda bir genç bir piyanistin gizemli ölümüyle çalkın bir ben Ay Işığı Sonatı eşliğinde, yayımlanan bir kuyurdum.

Bu gerçekten bir sal



M. FURKAN
UZUN

~~~~~ T ~~~~~

1994 yılında Almanya'nın Aalen şehrinde doğdu. Aalen Üniversitesi Makina Mühendisliği'nde lisansını ve aynı bölümde yüksek lisansını bitirdi. Aalen'de yaşıyor. YTB Türkçe Ödüllerine Öykü kategorisinde katıldı.

# Üç Erkek Kardeş

BAHAR AKAR

Üşüyor. En çok da boynu üşüyor. Üzerinde kışlık kıyafetler olmasına rağmen, yerin soğukluğu bütün vücudunu sarıyor. Üzerine düşen arkadaşlarının ağırlığını göğüs kafesinde hissediyor. İki insanın ağırlığı İdris'i kahverengi halıya daha çok bastırıyor. Üç kişi artık tek bir varlık gibi nefes alıyorlar. İdris'in kulaklarındaki o ince çınlama konuşmasını engelliyor. Kalbinden davul gibi ses çıkıyor. Ne olduğunu kavramaya çalışıyor.

“İdris! İdris! İdris soruyu duymadım mı?” diye soran siyah çerçevenin ardındaki iki ela göz, küçük öğrenciye bakıyor.

“Efendim...şey... duymadım Bayan Meyer. Özür dilerim, dalmışım.” diyen mahcup sesi sadece ön iki sırada oturan çocuklar duyuyor.

“Konsantre olmaya çalış. Ders başladığından beri esniyorsun. Anlaşılan dün akşam çok geç yattın. Lea, İdris için soruyu tekrarla lütfen.”

“Eee... Şehir merkezinde neden Grimm Kardeşlerin anıtı olduğunu sordum.”

Bir kaşını yukarı kaldırmış olan Bayan Meyer tekrar İdris'e yöneliyor: “Şimdi soruyu cevaplayabilir misin?”

Kendinden emin bir tebessümle yanıt veriyor: “Çünkü Grimm Kardeşler bizim şehrimizde doğup büyüdüler. Topladıkları ve yazdıkları masallardan dolayı ünlü oldular.”

“Evet. Şimdi Grimm Kardeşler'in “Üç erkek kardeş” masalını hep beraber okumaya devam edelim... Ayşe.”

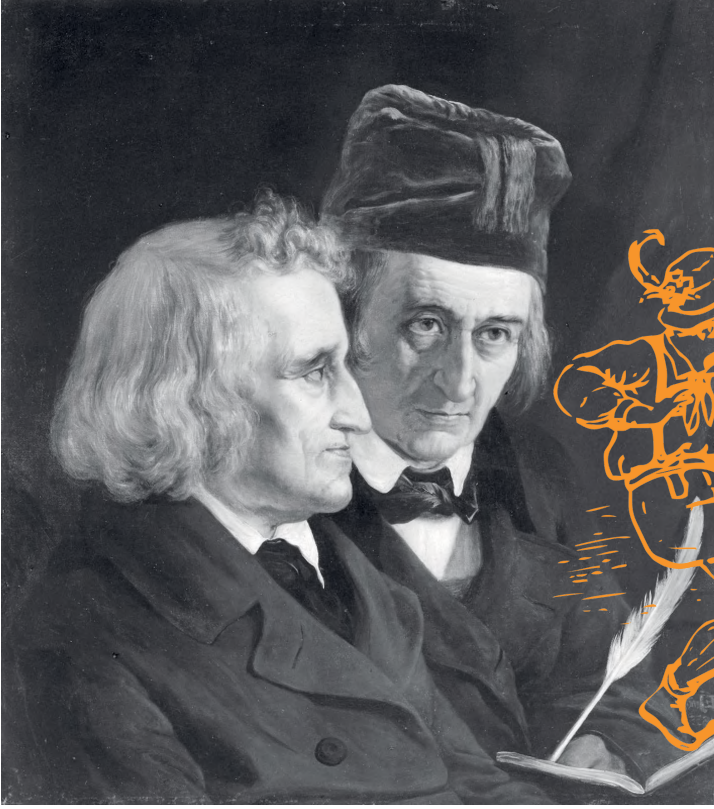
“...Yaşlanana kadar mutlu mesut beraber yaşadılar, ama kardeşlerden birisi hasta olup ölünce diğer iki kardeş o kadar üzüldüler ki, onlar da hastalamp öldüler. Birbirlerini bu kadar çok sevdikleri için üçü de yan yana defnedildiler.” \*

Öğrencinin son kelimeyi okumasıyla teneffüs zilinin çalması bir oldu. Pierre, Momo ve İdris yarışcasına okul bahçesine koştu. Okulda sadece dört masa tenisi olduğundan birini kapmaları gerekiyordu. Kendilerini oyuna kaptırdıkları için on beş dakikanın nasıl geçtiğinin farkına varmadılar. Neyse ki sırada iki saat beden eğitimi dersi vardı ve bir nevi oynamaya devam edebileceklerdi.

Bay Hesse çok sesli konuşmasa da sesi bütün spor salonuna dağılıyor: “Çocuklar, bugün jimnastik yapacağız. Önce ben size hareketleri göstereceğim, sonra hepimiz iki sıra oluşturup, sırayla hareketleri çalışacaksınız. Şimdi şuradaki minderleri iki sıra oluşturacak şekilde serin lütfen.” Öğrenciler hem görevlerini tamamlıyor hem de aralarında konuşuyorlardı. Momo heyecandan sesinin yükseldiğini fark etmiyor: “Dün akşam ‘Smack Down’u izlediniz mi?” Dudağını hafif aşağı doğru büzerek cevap veriyor Pierre: “Çok geç başlıyor. Ben izleyemedim.” “Ben izledim! Dün geç yattım” diye övünerek atılıyor İdris. Pierre gülerek arkadaşına takılıyor: “Bunu Bayan Meyer bile fark etti, kardeşim!” Momo ve İdris mavi minderlerinin üzerinde Amerikan güreşinden birkaç hareket taklit etmeye başlıyorlar. Momo hızlı bir hamleyle İdris'i minderlerin üzerine sermeyi başarıyor ve üzerine

\* Grimms Märchen - Vollständige Ausgabe, 2009, Anaconda: Köln, S. 621





atlıyor. Aynı televizyon programında gördüğü gibi. “Pes ediyor musun?” diyerek zaferinden emin olmak istiyor Momo. Daha cevap veremeden birdenbire Pierre ikisinin üzerinde atlıyor: “Bu maç üç kişilik! Beni unuttunuz mu?!” İdris vazgeçmek üzere: “Çok ağırsınız! Nefes almakta zorlanıyorum...”

İdris’in boynuna sıcak bir sızı saplanıyor. Soğuktan tüm vücudu titriyor. Gözleri açık olmasına rağmen sadece bir karartı görüyor. Daha iyi görebilmek için göz kapaklarını sürekli açıp kapatıyor. Gözlerini her açtığı anda kahverengi ahşap barın üzerinde beyaz noktalar görüyor. Ayakları kurşun kadar ağır. Hızlı hızlı, fakat sessizce nefes alıyor. Dili de uyuşmaya başlıyor. Pierre endişeleniyor: “İyi misiniz? İyi misiniz?!” Momo yavaşça ayağı kalkıp iyi olduğunu söylüyor. İdris boynunu tutuyor: “Vuruldum! vuruldum!”

Hayal ile gerçeğin neresinde olduğunu anlamaya çalışan Pierre’in gözünün önünde resimler canlanıyor. Az önce yan taraftan gelen sesleri başta oyuncak sesleri sanmıştı. Yaşadıklarının, şahit olduklarının gerçek olma ihtimalini aklından bile geçirmemişti. İçeri giren adam sesini dahi çıkarmadan, neden geldiğini elleriyle belli etmişti. İşaret parmağını her bük-tüğünde biri yere yığılmıştı. Üç arkadaş hızlıca barın arkasına atlamışlardı.



BAHAR AKAR

~~~~~ T ~~~~~

1988’de Almanya’nın Offenbach kentinde doğdu.

İlk, orta ve lise öğrenimini doğduğu şehirde tamamladı. Üniversiteyi Frankfurt’ta okudu. İngilizce ve Tarih öğretmenliği yaptı. Hacettepe Üniversitesi’nde Yurtdışındaki Türk Çocuklarına Türkçe öğretimi yüksek lisans eğitimi aldı. Almanya’da öğretmen olarak görev yapıyor.

İğne Oyalı Mendil

HİCRET OSMA

Sadece oturuyordum. Orada öylece bekliyordum. Hem belki biri içimdeki karanlığı görür de yardım eli uzatırdı, ha? Bekliyordum. Önümde, tam göz hizamda bir beyefendi duruyordu. Elindeki telefonla, hararetle bir görüşme yapıyordu. Alnından akan boncuk boncuk ter şakallıklarına kadar inmişti. Hava da sıcaktı gerçi. Uzunca izledim onu. Belli ki zor bir durumun eşliğindeydi. Tuhaftır ama, onun bu durumu beni bir nebze rahatlatmıştı. Sonra trene bindi, telefon hâlâ elinde. Rayın gıcırıtıları eşliğinde uzaklaşıp gitti.

Artık tenhalaşan istasyonda bana yalnızca kuş cıvıltıları eşlik ediyordu. Beni bırakıp giden trenin uğultusunu uzaklardan duyar gibiydim. Gözlerimi semaya yönelttim. Güneş, durumun vahimliğini görmezden geliyor, var gücüyle parlıyordu. Baharın ilk günleri olmasına rağmen yoğun bir sıcak ve esintisiz bir havaya yelken açmıştı bugün. Bu nemi akşamüstü bir yağmur bastırırdı ancak. Doğa ne güzel denge kuruyordu kendi içinde. Ben ise kısır bir döngünün içinde savrulup duruyordum. Gözlerim yaşardı, içine toz kaçmıştı diye avuttum kendimi. İnsanın kendini teselli ettiği de oluyormuş demek. Allah'ım ne kadar da yalnızdım ne kadar biçare. İçimdeki fırtına ve sel dışarı vursa bugünün kavurucu sıcaklığını alır götürürdü. Sonra hafif bir yel esti üzerimden beni nazarcasına. Bir işaret miydi bu? Çektiğim acılar beni uyuşturmuştu da âmâ olmuş, görmüyor muydum? Sahi, o dereceye gelmiş miydim? Acının üzerini korku sardı bir anda. Hayır, ümidimi yitirmemeliydim. Elbet bir gün bu acı da geçecekti. Gececeğini

bildiğim için dayanabiliyordum. Bu umuda sınıksız sarılmalıydım. O benim tek dayanağımdı. Kaybetmemeliydim.

Solumdaki merdivenlerden gelen bir çocuğun gülüşleri düşüncelerimi bıçak gibi kesti. Annesinin güven sancağı altında bir bir çıkıyordu basamakları. Burnumun direği sızladı, gözyaşlarım fütursuzca akmaya başladı. Bastırmak için yutkunuyordum ama nafiye. Çantamdan son peçeteyi çıkardım, gözyaşlarımı sildim ama mümkün değil, durduramıyordum. Aniden o küçük çocuk beliriverdi yanımda. Gözlerini bana dikmiş, yüzümü çözmeye çalışıyordu. Sonra cebinden nazikçe işlenmiş bir mendil çıkardı. Bana uzatmasını beklerken küçücük eliyle yüzümden yaşları silmeye başladı. Sonra mendili avucumun içine koydu ve sağ yanağına bir öpücük kondurup sıvazladı. Zihnime dünyanın en masum gülüşünü kazıyıp annesinin yanına döndü. Fark etmemiştim ama annesi bizi uzaktan seyre dalmıştı. Göz göze geldik ve şükranımı belirtmek için başımı hafifçe öne eğdim, o da gözleriyle tasdik etti. Sonra usulca merdivenlerden indiler.

Avucumun içindeki mendile baktım. Ne kadar da ince ve nazik bir el emeği idi. Her bir kenarından iğne oyası ile işlenmiş, dut motifleri sarkıyordu. Bir kenarına da muhtemelen sahibinin baş harfleri nakşedilmişti.

Orada ne kadardır oturduğumu bilmiyordum. Uyuşmuş vücudum zaman algısını yitirmişti. Saatime baktım. Dördü beş geçiyordu. Son tren birazdan gelecekti. Bir karar vermek için çok az vaktim kalmıştı. Tam



karşımda, senelerin yıprattığı uzunca bir binanın pencerelerinin birinde sabah gördüğüm teyze ilişti yine gözüme. Sabahki neşesini günün azgınlığı alıp götürmüştü. Hıncını havludan çıkarırcasına silkeliyor, aynı zamanda söyleniyordu. Arkasından heybetli bir adamın silüetini gördüm sadece. Sonra da teyzenin birden pencereden içeri doğru çekilişini.

O an gelen trenin tiz sesi beni tekrar ağlamaktan, dünyaya dair ümidimi kesmekten alıkoydu. Hâlâ karar vermemiştim, ama adım adım yaklaşan tren, hükmü ayağıma getiriyordu. Usul usul durmaya hazırlanan trene bakıyordum. Sonra tam karşımda bir kapı açıldı. Yolcular indi. Bazıları hızlı adımlarla bir an önce bekleyenlerine varmak istiyorlardı, bekleyeni olmayanlar ise aheste aheste ilerliyorlardı. Acelesi olan tren ise tekrar kalkış yapmaya hazırlanıyordu. Kapılar kapandı. Vagon görevlisi her şeyin yolunda olduğuna dair işaret verecek iken ayaklandım. Hızlı adımlar ile ilerliyordum ki düşünmeye vaktim kalmıyordu. Görevli koştuğumu gördü ve kapıyı açtı. El kol hareketi ile bana daha hızlı olmamı söyledi. Görevliyi gözümde kestirdim, tek gayem ona yetişmekti. İçeri girer girmez, arkamdan kapı kapandı. Derin bir nefes aldım. Tren harekete geçmişti. Ben ise arkamı döndüm, kapının lekeli camından tüm gün oturduğum banka baktım ve tam orada, bank ile tren arasında yere serilmiş, nazıkçe işlenmiş mendili gördüm. Tren hızlandıkça mendil küçüldü, uzaklaştı ve sonunda gözden kayboldu. Mendilden uzaklaştıkça içimde bir şeyler beni bırakıp gidiyordu. Görevli işi gereği biletimi kontrol etmeye gelmişti. Ellerim ve kollarım benden bihaber hareket ediyordu. Biletimi

görevliye gösterdim, ağır ve bedbin adımlarla kendimi boş bir koltuğa bıraktım.

Tüm benliğim kan kaybediyordu. Allah'ım! Ne yapacaktım, nereye gidecektim? Kime sığınacaktım? Yalnızlığın verdiği vahameti kimle paylaşacaktım? Rabbim sen yardım et! Yüzüm avuçlarımın içinde, beynimde fırtınalar kopuyorken az önce bankta beni nazlamaya gelen hafif esintiyi kollarımda hissettim. Başımı kaldırdığımda o nazıkçe işlenmiş mendil pencereden içeri girip salına salına kucağıma konmuştu.



HİCRET OSMA

T

1990'da İsviçre'nin küçük bir köyünde dünyaya geldi. Lisans eğitimini ZHAW'de (Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften) biyoteknoloji bölümünde tamamladı. Halen İsviçre'de yaşamakta, özel bir şirkette ruhsatlandırma müdürü olarak çalışmaktadır.



Eski Bir Fotoğraf

MERVE FATMA ÖREN

Elindeki eski fotoğrafa uzun uzun baktı Hacer. Ona dair anılarını ve anlatılanları hatırlamaya çalıştı. İstanbul'un bir yokuşunda bir küçük evin fotoğrafıydı bu. Yaşlı gövdesini bahçe duvarına yaslamış bir ceviz ağacı dikkatini çekti. Belki de zorluklarla geçen tarihe şahitlik etmenin yorgunluğu vardı üzerinde. O bahçede ne hüznler, sevinçler, vedalar görmüştü. Gölgesi kimlere serinlik oldu, altında kaç kişi dinlendi bilinmez. Bazen sokakta yaşayan hayvanlar su ve yiyecek bulma ümidiyle uğrardı bahçeye. İnsanlar da hayvanlar da orada huzur bulurdu. Her gelene kapısı açıktı. Özellikle Almanya'dan misafirler geleceği zaman, onları karşılamak için akrabalar ve komşular Hatice'nin bahçesinde toplanırdı.

İlk yolculuğa, o ilk gurbete gidişe de bu bahçede tanık olmuşlardı. Yıl 1965. Sıcak bir yaz günü bütün aile Hatice'nin bahçesinde toplanmıştı. Sofra kuruyor, her zamanki sohbetler ediliyordu. Siyasetten, futboldan veya memleket meselelerinden bahseden kardeşler arasında yüksek sesli tartışmalar kaçınılmaz olduğu gibi, neşeli kahkahalar da eksik olmuyordu. En küçükleri ise evin önünde arkadaşlarıyla oyunlar oynuyordu. Dört kardeş birbirinden çok farklı olsa da aralarında güçlü bir bağ vardı. Babalarını kaybedince

çok zor günler geçirmişlerdi. Fakat o zor günleri birbirlerine kenetlenerek aşmışlardı. En büyük ağabeyleri Hasan, kardeşlerine babalarının eksikliğini hissettirmemeye çalışıyordu. Her zaman ağır başlıydı fakat bugün üzerinde farklı bir suskunluk vardı. Bahçenin bir köşesine koydukları su kabına konan ve su içtikten sonra hızlıca uçan kuşları izlerken düşüncelere dalmıştı.

“Canım ailem. Çok üzülecekler kararımı açıklayınca. Nasıl ayrı kalacağım onlardan? Zor olsa da bunu yapmak zorundayım çünkü başka çarem kalmadı.”

Hasan'ın bu durgunluğunu ilk olarak annesi Hatice fark etti. “Hasan, bir derdin mi var senin?” diye sordu. Hasan uzun uzun annesinin gözlerine baktı. Sonra başını eğip tekrar sessizliğe büründü. Hatice iyice telaşlanmıştı. Herkes susmuş onlara bakıyordu. Hasan bütün cesaretini topladı ve “Anne Zeynep'i çağırır mısın? Seninle konuşmamız gereken bir konu var.” diyebilirdi. Evde yemekleri hazırlayan Zeynep heyecanla bu anı bekliyordu. Birçok soru geçiyordu aklından. Nasıl bir tepki vereceklerdi?

Bahçede herkes masanın etrafında toplanmış Hasan ve Zeynep'in ne söyleyeceğini merakla bekliyorlardı.

Hatice ve Zeynep de gelince Hasan nihayet konuyu açmaya başladı. “Anne, bizim dükkânda işler hiç iyi gitmiyor.”

“Biliyorum oğlum. Bugünler de geçecek. Sabret, Allah büyüktür. Önüne elbet bir kapı açar.”

“Haklısın. Bizim de önümüze bir kapı açıldı. Almanya Türkiye’den misafir işçi alacakmış. Biz de Zeynep’le konuştuk ve Almanya’ya gitmeye karar verdik. İkimiz birlikte çalışıp para biriktiririz, iki yıl sonra da buraya geri döneriz.”

Hatice duyduklarına inanamıyordu. Şehir dışına dahi çıkmamış oğlunu hiç tanımadığı yabancı bir memleket ne kadar nasil gönderirdi? Yabancı dil de bilmezdi Hasan üstelik. Dilini ve âdetlerini bilmediği bir yerde ne yapardı?

“Sen neler diyorsun oğlum? Almanya da neresiymiş? Nereden çıktı bu şimdi?”

“Anneciğim, işlerin iyi gitmediğini söyledim sana.”

“Memlekette iş mi kalmadı oğlum? Başka iş bulursun. İnsan yerini yurdunu bırakır mı?”

“Anneciğim, lütfen beni dinle. Ben yurdumu, sizi bırakmak ister miyim zannediyorsun? Durumlar bildiğin gibi değil. Çok mücadele verdim tutunabilmek için. Size yansıtılmaya çalıştım ama artık olmuyor. Başka çarem yok. Lütfen beni anlamaya çalış.”

Hatice, Hasan’dan yüzünü çevirdi. Ona çok kızmış ve söylediklerini kabul etmiyor gibi görünse de oğlunu anlıyordu. Dolan gözlerini gizlemeye çalışıyordu.

Hasan çok kararlıydı. Yaşının henüz çok genç olması ona bir özgüven veriyordu ve her şeyin üstesinden gelebileceğine inanıyordu. Bu kararlılığını gören annesi, önünde duramayacağını anlamıştı. Hasan, annesinin elini ellerinin arasına alarak onu teskin etmeye çalışıyordu. Tedirgindi Hatice, fakat oğlunu üzmemek için gülümsüyordu.

Aradan aylar geçti. Sıcak yaz günleri yerini ayaza bıraktı. Bütün ev halkı, Hasan kararını açıkladığı günden beri hazırlıkları tamamlamak için seferber olmuştu. Komşular da Almanya’da neye ihtiyaç olacağını hiç bilmeseler de ellerinden geldiği kadar katkıda bulunuyordu. Artık veda vakti gelmişti. Hasan herkesle vedalaşıp helalleştikten sonra sıra annesine geldi. Annesine defalarca geri döneceğini söylemesine rağmen, Hatice’nin içinde anlam veremediği bir tedirginlik vardı. Güveniyordu oğluna, başarılı olacağını da biliyordu fakat bu farklı bir histi.

“Hasan’ım, geri döneceksin; kalmazsın oralarda, değil mi?”

“Sen hiç merak etme annem. İki yıl sonra geri döneceğiz ve yine hep birlikte olacağız inşallah. Hem ben size her ay para da gönderirim, zor durumda bırakmam sizi. Her şey güzel olacak, güven bana.”

“Duanı eksik etme.” derken Hasan’ın gözleri doldu. Sıkıca sarıldı annesine. İkisi de artık daha fazla tutamıyorlardı gözyaşlarını. Annesi ona “Gitme! Kuru ekmeğe de razıyım, yeter ki yanımda kal!” demek istiyordu. Hasan da gitmek istemiyordu. Konuşmalar da birbirlerine bakıp anlıyorlardı ne demek istediklerini. Fakat Hasan, kararından artık dönemezdi. Zor da olsa gözyaşları içinde ona dualar eden annesini geride bıraktı ve evden ayrıldı. Yokuşu inerken arkasına döndü ve çocukluğunu, gençliğini geçirdiği o eve baktı.

“Her şey güzel olacak. Geleceğim, güzel memleketim!”

Yıl 2020. Hacer, elindeki fotoğrafa tekrar bakarken Hasan dedesinin ona anlattıklarını hatırladı ve gülümsedi. Yola çıkarken geri döneceklerinden ne kadar da emindi. Fakat Almanya’da yeni bir hayat kuracağını ve bütün ömrünü orada geçireceğini, hatta torunlarının orada dünyaya geleceğini nereden bilebilirdi? Yalnızca cenazesi memleketine geri dönebildi.



MERVE FATMA
ÖREN

T

1992 yılında Almanya’nın Berlin şehrinde dünyaya geldi. Berlin Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği alanında yüksek lisans eğitimi almakta. Farklı çevre koruma derneklerinde çeviri yapıyor.

Münire Eslem Bozkurt

ZAMAN ACELECI, İNSAN GEÇİYOR

Mevsim kahverengiden griye çalıyor

Toprak hiç kurumuyor, kuruyan yaprak öğreniyor

Rüzgârdan çok suya itimat etmeyi

Köklerine en yakın yerde toprağa karışmak için

Damla damla öğreniyor savrulmamayı

Her sabah bilerek unutuyor şemsiyesini

Ya toprağa özeniyor ya yaprağa

Kestane kabuğundan kayıp göğe düşen

Bir türkü çınlıyor avucunda

Sonu gelmiyor, başını bulamıyor

Gece anlamanın yüküyle kararıyor

Kambur kalma korkusu evlerin kepenklerini indiriyor

Işık yaşadığı dünyayı doğrultuyormuş gibi

Ampuller olmasa o da karacaktıymış gibi

Ağrılık değil güneşi batıran

Anlamak eğmez omurgasını insanın

Eğilmek eğmez

Bir değil iki değil, ortancaları kim koparıyor

Kesmeyin dallarımızı ne uğruna

Elimi eteğimi çektim yaşamaktan, bakışlarım acıyor

Günlere susmayı kim öğretiyor

Gözlerin görülmemiş yerlerine kim savuruyor yıkılan satırları

Kim kurtarıyor harfleri, kelimeleri kim tedavi ediyor

Kuruyan çiçek nasıl göğüslüyor eğilmiş yapraklarında asılı duran sonsuzluğu

Nasıl elinde olmadan, nasıl cürmüne zıt

Zaman aceleci, insan geçiyor

MÜNİRE ESLEM BOZKURT 1996'da Almanya'nın Sindelfingen şehrinde doğdu. Lisans eğitimine 2016 yılından bu yana Würzburg Üniversitesi Tıp Fakültesinde devam ediyor. Anatomi Fakültesinde asistanlık yaptı ve Anatomi dersleri veriyor. YTB Türkçe Ödüllerine Öykü kategorisinde katıldı.



Talib Ensar Dutak

SEFER EFENDİ

Turuncu, açık ve koyu mavi
Sana hasret bu gözlerim, inançla bakan yüreğim
Artık yoktur içe atmak, ilan ediyorum duyurun tüm sokaklara;
Dünyadan gidenlerin küskünlüğü, götürür bizi bahçe kapılarına.

Herkese birer gül, birer kelam, şamatanın asaleti
Akıl ile kalp yokuşu, seçemezsin hemhâlini
Görmezsin söylenenleri, duymazsın yazılanları
Hiçbiri hak değildir, boş konuşuyor mısralar Sefer Efendi!

Nazlı pencereler göstermiyor artık gün yüzü
Minare hizası binalar, vezirlerin gürültüsü
Zaman eskidi artık, saz teli kadar kısa
Dayanamadı dağlar Sefer Efendi! Yaman gözler fazla.

Uzaktan bakan, suskunluğunu bile duymayan, gökyüzü ile toprak gibi
Mevâni hissiyeler, ellerin kuşları tutar gibi
Hayat mı hatıralar mı? Yolcu mu kalan mı? İkisi de aynı uçurumun harfleri
Nehrin üzerinde ilerlemeye çalışan bir tutam, bilmez durgun suların keyfini

Hiçbir ay gündüz ile buluşmaz,
Saklı gecenin ervahı, masalara ulaşmaz
Melâl geldi pervanelerin durgunluğundan, iklim iklim işledi
Dalları kırılğan diye tüm ağacı söktüler Sefer Efendi!

TALİB ENSAR DUTAK 1999 yılında Almanya'nın Herne şehrinde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini burada tamamladı. Ardından Bochum Üniversitesi'nde Uluslararası İşletme ve Yönetim bölümünde lisans eğitimine başladı.



Bayram Zıvalı

DOĞUM ÇIĞLIĞI

böyle acıları olan kadını kimse
yeterince sevemez. onun gördüğü
bir görüntü değil artık.
uzaktan bir beklediği. sokak
dilencilerinden dualar, şarkılar
hep onun dudağından öpücükler verirdi

o her seferin geç kalmışına
o her bakışın denk gelinmez anına
o her aşkın alışkanlığına tapkın
rol yapmayı öğrenemedi bir
fisıldıyor fisıltısız yüzlerimize
hayat dediğin sessiz cümlelerdir

onu öpen erkekleri olamaz hiç
ellerinde asılı o ağır boşluk
dinmedi, çok söylendi rüzgâra
saçlarından zaman bile çekti kendini

şehrin kalabalığından dalgınlıkla çıktığında
gün ufukta hayâl gibi salınıyordu
bir tren, korna sesi, sonra ürküntü
“yoksa bir doğum çılgılığı mı bu?”

BAYRAM ZIVALI 1991 yılında bir bayram sabahı Giresun'da doğdu. Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunu. Aynı alanda yüksek lisans eğitimi aldı. Almanya'nın Offenburg şehrinde yaşıyor.



Esra Çöloğlu

İŞTAHSIZ ÇAĞ

Cigere gam dolmuş
 Tuğlalar arasında bir pencerelek özgürlüğümüz
 Bu iştahsız çağın iklimleri kimi beslesin
 Eylülün mirası gibi pek hazin
 Bereketsiz kırıntılarımı serperken eteklerinden
 Hıncahınç yine insanın açlığı

Birinci kattan atlayan samimiyetle
 Muhafızdır dört odalı emanetine
 Sitem ve acı velhasıl kelam
 Kasa kasa narlar gibi
 Düşüp dağılıyor yürekte
 Yıkılıyor duvarlar ve hep bir ağızdan umutlar

Nasihat takunyalarını giyip gitti çoktan
 Bize kalmamış dumanı üstünde bir tren
 Mırıldanıyor ahkamı içimizin sesi
 Gökkubbe bin bir kapılı aleme köprü
 Alabilir sandı eller penceresiz avucuna
 Kuyuları dolduramadık ki ölgün sabrımızla
 Acziyetimiz sığar mı bilinmez
 Nehirlerin merhamete uzattığı bir sandığa...

ESRA ÇÖLOĞLU 1991 senesinde Almanya'nın Münih şehrinde doğdu. Psikoloji mezunu ve iki senedir danışmanlık merkezinde uzman psikolog olarak hizmet veriyor. Empati ve farkındalığın önemini yazı ve şiirlerinde yansıtmayı seviyor. YTB Türkçe Ödüllerine şiir kategorisinde katıldı.



Fırat Werger

GECE YANIĞI

saçlarında gece yanığı rüya
çocuğuna sarılmış yağmur

yaşlı bir kadın doğrulur
uzak gözler ülkesine doğru

şamdanlar aydınlatır
yolun taşıdığı kaşlar, ayaklar kuş

istediğim tek şey var bugün
ve sadece gelebilmen senin

duvarın kalbinden kopan çığlık
midye kabuğundan çıkmış inci

oluklu kemikler ve ısırğan saçların
gelen bir armağan; armağan aşk

kadınlar senin başını kuşanır
ağlama seslerinde çadırımız

nasıl da hayran kalırım benzersiz oluşuna
mucize en çok benim gözümde

en güzel tarih sayarım artık seni
içimden damlarsın büyümemiş zamana

FIRAT WERGER 1988'de Mardin'de doğmuştur. 2004 yılından bu yana Almanya'nın bir çok şehrinde kendine yer bulmaya çalıştı, geçen zaman aralıklarında mektuplar ve şiirlerle daha güzel bir dünya adına kaleminde dualar okudu. Çeşitli dergilerde şiirleri yayınlanmıştır.



Muhammed Altinel**İŞİK**

Kabrin soğukluğunu andıran gecede,
Ay ışığının ruhumuzda görünmediğini hissediyoruz.
Ay ışığı güneşten alır masalını, ben de duydum,
Demek ki güneş parlatmıyor yakıyor artık.

Dünya öyle solmuş ki ve parıltılar iyi insanların gözündeki,
Kibirli çiçekler parlıyor sanıyoruz oysa solacaklar.
Baharda tekrar yeşeren çiçek masalını ben de duydum,
Demek ki çiçekler dahi yeniliyor ateşe.

Dar geçit misali görünüyor ışık,
Antik kentin yeraltı penceresindeymiş gibi.
“Işık gecenin karanlığından gelir” masalını ben de duydum,
Demek ki gece o kadar kararmadı.

MUHAMMED ALTINEL 2003’de Fransa’nın Ambilly şehrinde dünyaya geldi. Cluses Charles Poncet lisesinde politika ağırlıklı düzeyde son sınıfta. Türk edebiyatına büyük ilgi duyuyor ve ayrıca Fransız siyasetiyle çok ilgili.



Sanatçı

NESLİHAN DURMAZ

Her sabah bir telaş başlar.

Günaydın.

- Kızım

- Oğlum

- Kocam

- Hanımım

Seherin telaşını göz ardı etmemek lazım. Gurbet ellerde ezansız yaşanan, sehre ezansız uyanılan yerlerde *Hayyal esselah* cümlesi Bilal-i Habeşi'ye dönüşen bir hâl.

Sokrana sokrana kalkanları mı ararsın, komiklik yapıp evlatların uykusunu açanları mı, alarımın başına çöke çöke dakikaları kıymetlendireni mi, yatarken telaşla kalktığında telaşla uyananları mı, dünya şuracıkta yıkılsa kendi mızımlığından ödün vermeyenleri mi? İşte hepsi bir arada ama ayrı ayrı kutucuklarda yaşayan canlılar. Bazısının evinde çay, bazısında kahve, bazısında bir ekmek arası çantaya konulmak için hazırlanmıştır. Yudumlanan her çay ömürden saniyeler alıp götürürken başka bir telaş vardır seherde. Okul yolunda sırtında yüküyle, açılmamış gözünde uykuyla ama hala çocuk enerjisiyle bambaşka yollarda, iki yaşından altmış yaşına birçok öğrenci görürsünüz. “Ah anne” diye ağlayıp kucağa hasret kalan bebeler. Zamanında okuyamayan ama öğrenme aşkını diri tutup şimdiki değerlendiren öğrenciler.

Her sabah bir kız evladı gelir karşıma, kızı öyle iyi tanıyorum ki.

Kız başka bir dünyayla meşgul, adımlarını nereye atıyor kim bilir. Etrafından geçenler onu alkışlayanlar mı yoksa izleyenler mi bilinmez. Büyükçe bir sahnede gösteri yapan, işine öyle odaklanan müthiş bir tiyatrocü. Adımlarıyla bir ileri bir geri giden özensiz giydirilmiş sahne kıyafetleriyle. Bazen çapraz, bazen sırtında, bazen elinde sürüklenerek gelen çanta. Ona eşlik eden kocaman bir dev adamla, yolun hakkını vermek için yürünüyor, çıt yok aralarında. Geç kalmak istemiyordur. Konuşmaya mecali yoktur. Suratı asık dev bir adam. Burası her gün ayrı bir tiyatro sergilenen, bale yapılan, bazen kibritçi kızı oynanan koskoca meydan. Burası bir sokak tiyatrosu. Arkalı önlü yürüyor dev adamla sarı saçları özensiz taranmış kız.

Her gün koskoca meydanda yeni oyunlar sergilemek, hem de hiç alkış duymadan.

Alkışları cebinde biriktirmek.

Bir kere bile göz göze gelemedik, gelmek ne mümkün. Öyle sarıp sarmalamış ki oyunları, rolleri. Aslında kimseyle göz göze gelmiyor, yuvaya kadar kendi kalabalığında yol alıyor. O yolu yalnız kalmak, dönüp tek kelam etmemek, sergilenen oyun için teşekkür etmemek, yalnızlığını anlamamak, sohbet edememek hâlâ uyanmamak için yürüyor.

Dev bir babaydı ama kuracak bir cümlesi yoktu.

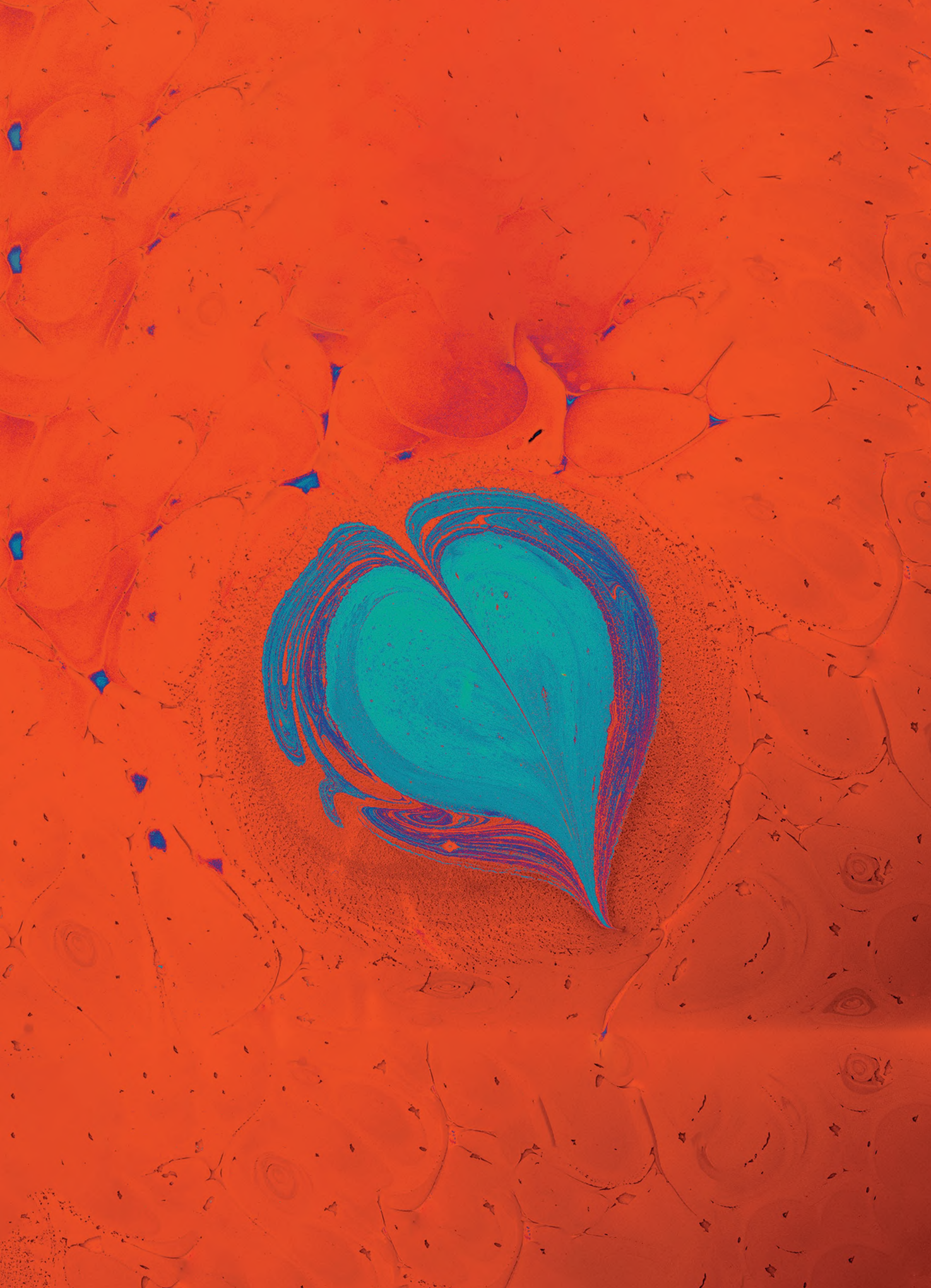
Dev bir babaydı fakat şefkatini gösterecek bir tebessümü yoktu.

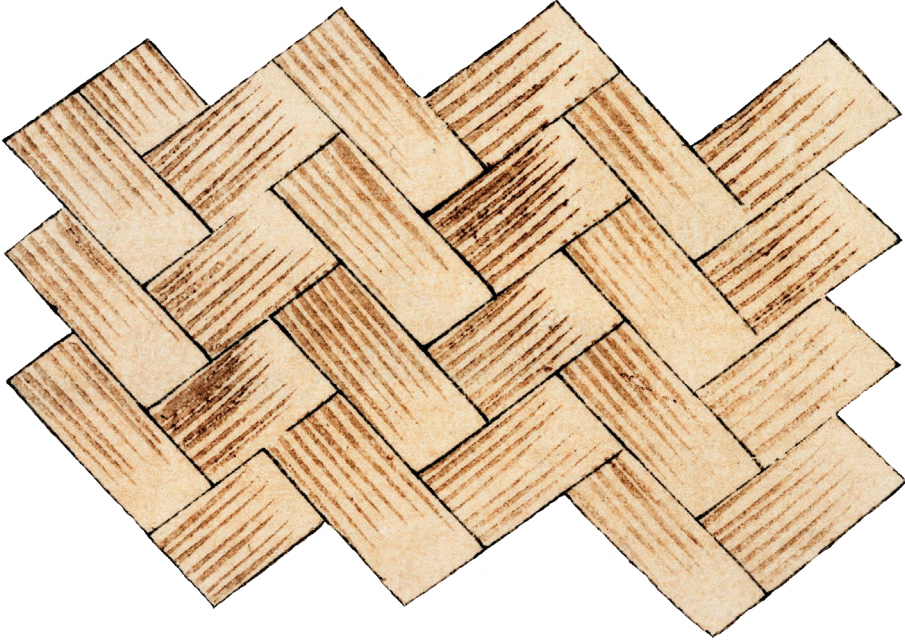
Devdi ama derdini dinleyecek bir kulağa sahip değildi.

Devdi ama sevecek yüreği yoktu.

Kalabalıklar arasında bir çocuk yüreği çiğneniyordu.

NESLİHAN DURMAZ 1980 yılında Türkiye'nin Kayseri şehrinde dünyaya geldi. İlahiyat ön lisans mezunu. 18 yıldır Kuran Kursu hocası ve Masal anlatıcısı. Berlin'de yaşıyor.





KÜLTÜREL İZAFİYET

Mehmet Bolat

Kültür kavramı geçmişte olduğu gibi günümüzde de düşünürler ve bilim adamları tarafından çokça tartışılan bir konudur. Gün geçtikçe globalleşen dünyada kültürel mevzulardan da daha sık bahsedilmektedir. Bir görüş globalleşme sonucu kültürel kimliklerin yok olduğunu savunurken, bir diğer görüş de birçok kültürün yan yana gelmesi sonucunda kültürel değerlerin daha da ön plana çıktığı yönündedir.

İki ve daha fazla kültürün temas ettiği ve bazen de çakıştığı durumlara ise şüphesiz en çok diasporada rastlanmaktadır. Ana vatandan ve onun kültüründen uzak, yabancı bir ülkede, yabancı bir kültürün içinde yaşamaya diasporanın kaderi diyebiliriz. Vatandan

getirilen dil, gelenek ve adetlerle yurt dışında azınlık olarak yaşanan yere de diaspora diyebiliriz.

Dünya çapındaki en büyük diasporalardan birini de şüphesiz Türk asıllı göçmenler oluşturuyor. Yaklaşık on milyon Türk yirmiden fazla ülkede azınlık olarak yaşamakta. Türk diasporasının kalesi ise Almanya'dır. Günümüzde Almanya'da yaklaşık üç buçuk milyon Türk yaşamakta. Hal böyle olunca, belli adet ve değerlere sahip olan ve temsilcileri tarafından korumacı bir şekilde sahiplenilen Türk kültürü ile Batı Avrupa'nın temsil kültürlerinden biri sayılan Alman kültürü, sıkça temas ediyor ve bir o kadar da çakışıyor. Kültür bilimlerinde "clash of cultures" (kültür çakışması) olarak adlandırılan hadiseye kuşkusuz en çok

Almanya’da doğup orada yaşamını sürdüren Türk nesli maruz kalıyor.

Birbirine oldukça uzak olan iki kültür arasında yaşamak bazen iki dünya arasında yaşıyor olmaya benzediğinden zaman zaman keyifli olsa da çoğu zaman da gayet yorucudur. İki kültür arasında aracı olmak, bilimsel açıdan bakıldığında da çok ilginç aslında. Türk ve Alman kimlikleri ve aidiyeti haricinde bir de üçüncü kimlik ve karakter oluşuyor: Kültürler arası bir kimlik. Yazımın bu kısmında bu kaderi paylaşan, bahsi geçen bütün kimlikleri barındıran biri olarak şunu kesinlikle söyleyebilirim ki günümün/günümünün en büyük vaktini bu kimliğe bürünerek harcıyorum/ harcıyoruz.

Neredeyse her konuda birbirine zıt iki kültür arasında yaşamak ciddi bir yaratıcılık ve esneklik gerektiriyor. Tabii ki bu zorlu görevi herkes kaldıramıyor, bu yüzden de iki kimlik arasında bir seçim meydana geliyor. Fakat iki kültür arasında yapılan bir sentezle bu durumla baş eden insanların bildiği ortak bir gerçek var: Kültürel pratiklerin ve normların değerlendirmesi izafidir. Bu izafiyetin farkına varmak insanın kendi inanç ve düşüncelerinin, birçok inanç ve düşünce arasından yalnızca biri olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmayı sağlıyor. Bu gerçekle yaşayan bir insan aynı zamanda kendi düşüncelerinin ve değerlerinin bir yabancı tarafından nasıl algılandığını veya algılanmadığını bilecek bir empati geliştirebiliyor.

Yukarıda bahsettiğim altın kural olan “algının izafiyeti” ile ilgili müsaadenizle hayatımdan bir misal vereyim: Ailemle sohbet esnasında ailemden biri şöyle demişti:

“Bu Almanlara da yazık vallahi. Adamlar evlenmiyor, aile bağları da kopuk, yalnız yaşıyorlar. Akşam eve geliyorlar, yapayalnız oturuyorlar. Zor vallahi.”

Bu sözlere karşılık Alman bir arkadaşımınla sohbetimizden bir kesit aktarmak istiyorum. Kendisi beni Türkiye ve Türk kültürü uzmanı kabul etmiş, sağ olsun Türkler ve Türkiye’yle ilgili (ön) yargılarını bana danışarak teyit ediyor. Bir gün Alman arkadaşımınla evlilik hakkında konuşurken bana gülerken şöyle demişti: “Siz prensler gibi anne evinizde yaşıyorsunuz. Evlenmeden önce de ayrı eve çıkmıyorsunuz Mehmet. Zor olmuyor mu ya? Yoksa ailen mi izin vermiyor? Düşünsene yirmili yaşlarına kadar ailenle yaşayacaksın, akşam eve geldiğinde sürekli aynı kişiler. Kafam kaldırmaz ki.”

Bu iki konuşmayı, bugün de yan yana koyduğumda, altın kuralın tekrar ve tekrar ne kadar güncel olduğunu görüyorum: Kültürel pratik ve normların değerlendirilmesi izafidir. Aynı kültürel yapıda, bu durumda aile ilişkileri ve evlilik hakkında, birbirine zıt iki görüş mevcut. (Evlilik ve aile içi ilişkiler ne kadar kültüre ait sayılabilir o tartışılabilir fakat şimdilik varsayımsal yaklaşarak kültüre ait sayalım.) Türk kültürüne sahip biri Almanların “eksik aile bağından” dolayı yaşadıkları “yalnızlığa” neredeyse acıyarak bakarken, Alman kültürüyle büyüyen biri Türklerin kalabalık aile yapısını kendisi için bir rahatsızlık sebebi olarak tanımlıyor. Kısacası aynı olay için iki taraf da birbirine acıyarak bakıyor. Sonuç olarak da bu durum kültürel pratiklerin, örf, adet ve değerlerin algılanma şeklinin ne denli göreceli olduğunu ispat ediyor. İki kültür arasında yaşamak da bu gibi paradoksları anlamayı mümkün kılıyor.

AVRUPA'NIN GÖNÜL İŞÇİLERİ

Sema Şahbaz

Geldikti bir zaman Sarı Saltık'la Asya'dan,
Bir bir Diyar-ı Rum'a dağıldık Sakarya'dan.”

Asya'nın bozkırlarından Rumeli'ye kadar uzanır bizim hikâyemiz. Toprakların yurda dönüşme serüveni bu şekilde başlamıştır. Nice bedeller verilmiştir bir karış toprak için. İnsanımız, atını sürdüğü her yere işaret bırakmıştır. Tabiatla ünsiyet kurmayı hiçbir zaman ihmal etmedi. Nehirleri, dağları, ovaları türkülerine ve şiirlerine konu etti.

“Bir Türk'ün gönlünde nehir varsa Tuna'dır, dağ varsa Balkan'dır.” diyor Yahya Kemal Beyatlı.

Esasında onlar güzelliğin erleriydi. Güzele sevdalı ve güzeli yaymak için bir güzelin emrindelerdi. İşte bu bahsettiğimiz bahadırlar Yesevî ocağında yetişmiş Avrupa'nın ilk işçileriydi. Göğü çadırları bilip gönülleri inşa etmek üzere yola çıkmışlardı. Ay, yeni bir coğrafyada görünmeye başlamıştı onlarla. Gökkuşbuğ, artık bütün milletleri kucaklıyordu. Gül Baba, Sarı Saltık, Demir Baba, Mevlâna, Yunus Emre, Ahi Evran, Hacı Bektaş-ı Veli ve nice erenlerin gayretiyle bir kalp teşkilatı kurulmuştu. Ve uzak iklimlere, nihayet Horasan'ın rüzgârı ulaşmıştı.

İnsanın, eşref-i mahlukat olduğu yeniden hatırlanmış ve itibarı iade edilmişti. Dilin, dinin ve rengin ehemmiyeti yoktu. Her fert nazarlarında biricikti. Nebevi mirasın varisi olmak bunu gerektiriyordu çünkü. Bir bereketli sofraya buyur edilirdi herkes. Hor ve hakir görülen insanlar, merhamet halkalarında şifa bulurdu. Tekkeler, diğerkâmlık potası işlevi görür ve buralarda yüreklere nakış nakış şefkat işlenirdi. Bu ihya hareketiyle birlikte şehirlere Türkistan'ın ruhu üflenmişti. Öyle ki, Rumeli hakiki sahibine kavuştuğunda direnç göstermemişti. Fetihle birlikte esenlik, huzur, adalet ve refah gelmişti.

Zamanına göre bu, yadırganacak bir durumdu. İnsanlar mallarından olmamıştı, zorbalık görmemiş. Ceterimiz aksine toplumun ihtiyaçlarını tespit edip vakıflar kurmaya başlamıştı. Böylelikle virane şehirler intizama kavuşmuştu. İnsan merkezli bir medeniyet inşa edilmişti. Medeniyetler estetikle başlar. Osmanlı

ve Selçuklu bunu çok iyi kavramıştı. Türk mavisine bürünmüş davetkâr yapılarıyla mimari, mûsikîye dönüşmüştü. Bu efsunlu mûsikîyi işitmekse “bir nefes sıhhat” gibiydi. Rumeli'nin serin ırmakları köprülerle buluşturulmuştu, yemyeşil vadileri abidevi yapılarla bezenmişti. Eski harap hâllerini anımsatmayacak bir sonsuzluk cilası sürülmüştü. Bir alem gibi yükselmekteydi kentlerin yeni kimlikleri. Şehrin güzelliği, renkliliği her geçen gün sakinlerinin ruhuna sirayet ediyordu. Yüzlerinde bir nur belirlemekteydi. Kalplerin birbirine karşı yumuşadığı, herkesin kendini komşusundan sorumlu hissettiği, ötekileştirmenin zalimlik, çeşit çeşit kavimlerin ise rahmet sayıldığı huzurlu günlere erişilmişti. Bu bilinç ve derin insan muhabbeti, bir sahiplenişin neticesiydi. İnsanlar, karşılıksız yapılan bu iyiliklerin karşısında şaşkıncıydı. Eşkîyanın nefes aldırmadığı, korkunun hüküm sürdüğü zamanlarda tekrar güvenmeyi öğrenmişlerdi. İyilik hem iyileştiriciydi hem de kolayca yayılıyordu.

İnsan sevgiyle kurtulmuştu. Ruh ıstırapları son bulmuştu. Söz hekimlerinin bunda çok büyük payı vardı. Çok vakit almamıştı. Şehre yabancı olarak gelenler kısa bir sürede müzeyyen kelâmlarıyla gönüllerde taht edinmiş ve halk tarafından benimsenmişlerdi. Bu sebeptendir ki Mevlânâ, Rumeli'ye göç ettiğinde Rumî ismini almıştı. O toprağa iltica etmişti, toprak da ona. İnsan topraktan yaratılmıştır. Toprak bize bütün beşeriyetin eşit konumda olduğunu hatırlatır, mükevvenatla dost olmayı öğretir.

Mevlâna bu anlayışa sahipti, insana ve tabiata saygıyla yaklaşırdı. Nitekim birçok dostu olmuştu, müminler de gayri-i müslimler de dergâhının müdavimi olmuştu. Bir Rum kızı, ona duyduğu minnetten dolayı zeytinliklerini Mevlevihane'ye vakfetmişti. Dostluğun ateşi her yeri aydınlatmaktaydı. Nihayetinde Mevlâna sınırları ve çağları aşan üne kavuştu. Bugün dünyada ismi çokça zikredilenler arasında. Dünyanın her tarafından kabrini ziyaret etmeye gelenler olur. Sezai Karakoç'un “yedinci oğul” dediğidir bir bakıma Mevlâna. Ancak Sarı Saltık için de bu söylenebilir. Sarı Saltık, Doğu Avrupa'daki kırka yakın makamıyla Müslümanlar ve Hristiyanlar tarafından

devamlı yâd edilir. Mevlâna da Sarı Saltık da kendilerine yabancılaşmadan “nurdan sütuna” dönüştüler. “Batı bu sütunu ortadan kaldırmaktan aciz kaldı”, “Hâlâ onu ziyaret ederler ve şifa bulurlar” der Sezai Karakoç “Masal” şiirinde. Bu dizeler pek çok evliyamızı hatırmıza düşürür. Mevcut sınırlarımızın dışında kalan mezarlarıyla maziye ve atıye dair güzel bir hikâye anlatırlar. Onlar buldukları yerin sahipleridir, bir belleğin sarsılmaz bekçileridir. Bu, yüzyılları aşan bellek, vakıf medeniyetimizi de ihtiva eder. Zaman içerisinde iyilik, destanlaştıktan sonra kurumsallaştı. Sosyal devlet modeline taş çıkartacak bir “ahlak devleti” geliştirildi ve toplum olarak kemâlâta erişildi. Toplumun bütün fertleri adeta hayır ve hasenatta birbirleriyle yarıştıyordu. Bundan mütevellit İbni Battuta “Bolluk ve bereket Şam diyarında, sevgi ve merhamet ise Rum’da.” demişti. Nerede bir eksik varsa hemen onun için bir vakıf kurulurdu. Bunların bazıları çok ilginçtir. İsrâfi önlemek, şehir estetiğini korumak, tohum saklamak, temiz hava aldırarak, yol güvenliği sağlamak, ilmi kitapları bağışlamak, fakara evlendirmek, helalleşmek, hayvan ve tohum ıslah etmek gibi ince detayları içinde barındıran vakıflar aralarında yer alır. Bu ihtiyaçlara geçmişte çare bulunmuş olması hayret vericidir. Herkes gücünün yettiği kadar katkı sağlamaya çalışırdı. İmarethane açamayanlar, kazanını bağışlardı veya erzak yardımında bulunurdu. Cami inşa ettiremeyenler, kandillerinde yakılmak üzere yağ gönderirlerdi yahut imamların maaşlarını üstlenirdi. Hanım sultanların ve Bâciyân-ı Rûm’un önemli katkılarını da unutmamak lazım. Bütün işlerin temelinde Allah rızası vardı. Birçok medrese, köprü, mabet, kervansaray, han, imarethane, çeşme, şifahane günümüze kadar ulaştı. Yurt dışındakilerin bir kısmı ise Osmanlı bakiyesi olarak varlıklarını sürdürüyor. Ancak son zamanlarda dehşet verici gelişmeler söz konusu oldu. Kültür varlıklarımızdan rahatsızlık duyanlar, beş yüzyıllık bir hafızayı silmek için kollarını sıvadı. Bosna bu hususta çok önemlidir. Hatırlarsınız Bosna’daki iç savaşlar esnasında Mostar Köprüsü saldırıya uğramıştı. Bu yıkım çok semboliktir. Çok etnikli, çok kültürlü, çok dilli ve çok dinli devrin sona erdiğine işaretli. Kabileci ve yıkıcı bir politika dayatılmaya başlamıştı. Aliya İzzetbegoviç için bu kabul edilemeyecek bir durumdu. Sırp ve Hırvat güçleri, Boşnaklara düşman kesilmişti.

Büyük acılar yaşanmıştı, Müslümanlara karşı suçlar işlenmişti. Kardeşliğin başkenti soykırımla anılıyordu. Aliya, bütün bunlara rağmen mücadelesine sadık kaldı. Akliselim, kalbiselim bir insandı, Evlâd-ı

Fatihân’dı. Ve beraber yaşamının beş yüzyıllık tecrübesine inandığı için Bosna Hersek’i eski günlerine kavuşturmayı başardı. Bütün bu yaşananlar bir birikimin geçerliliğini yitirmediğini gösterir. Mevlâna’nın kardeşlik ilkesi, Sarı Saltık’ın küresel vizyonu, Aliya’nın fikirleri günümüz için hâlâ büyük önem taşır. Özellikle de gurbette yaşayanlar için meşale görevi görürler. Ne yazık ki sayıları epeyce çok olan Avrupa’daki Türkler bu isimlerden bihaberdir. Bu yüzden bir kısmı buldukları yere yabancı kalmaya devam eder. Bu konumda olmalarının nedeni de dil bilmemeleridir. Avrupa’daki üçüncü ve dördüncü kuşak, bildikleri dilleri çoğunlukla yanlış kullanır. Dil, toplumla iletişim kurabilmek için en etkili araçtır. Sarı Saltık bu sebepten on iki dil bilirdi ve üç semavi dinin muhtevasına da vaaz verecek kadar vakıftı. Ahmet Yesevi ise Farsça ve Arapça yerine Türkçe konuşmayı tercih etmişti. Bugün Balkanlar’daki Türk geçmişe rağmen çeşitli diller konuşulur. Buradan anlaşılıyor ki atalarımız, hükmettikleri yerde hiç kimseye bir şey dayatmıyordu. Bu, kültürel hiçbir katkı sunmadıkları anlamına gelmez. Bosna’daki tekkelerde hâlâ Türkçe ilahiler yankılanır. Her şey ahenk içerisindeydi. Maddi ve manevi anlamda bir bolluk vardı. Aynı uyumu yakalayabilmek için Avrupa’daki Türk derneklerin gözden geçirilmesi gerekiyor. Buna çok büyük ihtiyaç var. Evvelâ insana yatırım yapılmalı. Gönüllere hükmedebilmenin şartı ciddi bir işçiliktir. Ancak bu şekilde tekrar doğrulanabiliriz.

SEMA ŞAHBAZ

T

1996’da Almanya’nın Wetzlar şehrinde doğan Sema Şahbaz, ilk ve orta öğrenimini bu şehirde tamamladı. Justus Liebig Üniversitesi’nin Türkoloji ve İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümlerinden çift ana dal programıyla mezun oldu. Hayatını ve eğitimini Almanya’da sürdürmekte ve Türk, Alman ve İngiliz Edebiyatına ilgi duymaktadır. YTB Türkçe Ödülleri’ne deneme kategorisinden katıldı.

BİR PAŞANIN GÖZÜNDE AVRUPA

İlyas Ünlü

Ahmet Cevdet Paşa Osmanlı'nın son döneminde yetişmiş belki de en meşhur devlet adamıdır. Birçok alanda eserler ortaya koyan Paşayı hezârfen bir şahsiyet olarak tarif etmek yeridir. Zira muhtelif dillere vâkıf sanatkâr bir kişidir. Yazmış olduğu eserler Türk İslam Tarihi için son derece ehemmiyet arz eder. Bilhassa “Tarih-i Cevdet” adlı eseri, günümüzde okunması gereken bir kitaptır. Bu eserinde dünya tarihini, farklı medeniyetleri ve dinleri teferruatlı bir şekilde izah eder.

Eserin birinci cilt, altıncı babında Avrupa'yı ele almıştır. “Avrupa'nın Ahvâl-i Sâbika ve Lâhıksası Hakkindadır” başlıklı yazısında, Kavimler Göçü, Roma ve Bizans İmparatorluğu'nun cemiyet düzeni, Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılâbı gibi meseleleri izah etmektedir. Ona göre 17. yüzyılda Avrupa'da üç mühim hadise meydana gelmiştir; Otuz Yıl Savaşları (1618-1648), İngiliz iç savaşı (1639-1651) ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'dan geri çekilmesi. Geri çekilme, imparatorluk için elbette önemli neticeler doğurmuştu. Batı'ya karşı yaşanan yenilgiler yeni problemleri gündeme getiriyordu. Yaşananların tezahürü batılılaşmanın başlangıcıydı. 19. yüzyılda bu cereyan giderek artmıştı. Bazılarına göre geri kalmışlık giderilmeli ve Batı daima örnek alınmalıydı.

Eserinde bu gibi fikirlere karşı amansız mücadele veren Cevdet Paşa, bunun vazih hata olduğunu ifade eder. Paşa, Asya ve Ortadoğu'nun medeniyet ile tanıştığı yıllarda, Avrupa'nın her türlü medeniyetten uzak yaşadığını ifade eder ve şunları söyler.

منع تمدن اولان آسیایک هر طرفنده و خطه مصریه ده تاریخ میلاد عیسی
علیه السلامدن بونجه قرون مقدم نیجه جسم دول و امم متمدنه موجود ایکن تملک
اوروپا هر درلو مدنیتدن محروم ایدی .

Tarih-i Cevdet s. 163

Menba-ı temddün olan Asya'nın her tarafında ve hita-i Mısırye'de târîh-i miladî İsâ (aleyhisselam) dan bunca kurûn mukaddem nice cesîm düvel-ü ümem-i mütemeddine mevcüd iken memâlik-i Avrupa her türlü medeniyetten mahrûm idi.

Cevdet Paşa'ya göre garp, Müslüman ilim adamlarına çok şey borçludur. Zira Hint ve Yunan medeniyetine dair malumatı, Müslümanlar Batı'ya aktarmıştır. Medeniyet Doğu'dan Batı'ya doğru ilerlemiştir. Nitekim ona göre medeniyet yerinde durmayan, her zaman farklı beldelere giden ve gelişmeye devam eden bir mefhumdur. Bununla birlikte Paşa, Garp dünyasının fen ve teknikte inkişaf ettiğini, fakat buna rağmen kuru taklitçiliğin doğru olmadığı savunur. Cevdet Paşa'ya göre medeniyetler birbirleriyle münasebet halindedir. Fakat bu münasebet esnasında terk edilemeyecek bazı mühim unsurlar vardır. İtikat, ahlak ve anane gibi unsurlar kati suretle terk edilemez. Bunları değiştirmek cemiyetin temel taşlarını sarsmak demektir. Batı'nın adetlerini topyekûn benimsemek zararlıdır. Zira iki medeniyet birbirine tamamen zıttır.

Meşhur Tezâkir eserinde şu ifadelere yer verir;

“Bu cümle ile beraber bizim bazı ahvâl-ı hususiyemiz var ki diğer devletlere nâfi olan bize muzir olur. Anlara devâ-i âcil bize semm-i helâhil olur.” (Tezâkir IV. s. 220)

Yani “başka devletlere faydalı olan haller, bize zararlı olabilir” demektedir. İki medeniyet arasında daima mukayese yapan Paşa, Frank Kralı Şarman’ın birçok hususta Halife Harun Reşit’i taklit ettiğini söyler. İslam beldesinde yetişen birçok ilim adamı, Frank Krallığına hediye olarak gönderilir. Yanlarında bulunan saati, krala hediye olarak takdim ettiklerinde, halk hayretler içinde izler. Sihir aleti zannedilen saat, halkın hışmına uğrar. İmha edilmekten son anda kurtulan saat, himayesini Kral Şarman’a borçludur. (Tarih-i Cevdet, Cilt I. s.188-189)

Sadece tarihi hadiseleri anlatmakla yetinmeyen Cevdet Paşa, Avrupa devletlerinin idare şekillerini de tahkik etmiştir. Ona göre Avrupa’da iki ana idare şekli mevcuttur; “Hükümeti Ruhaniyye” ve “Hükümeti Cismaniyye.” Hükümdarın hükümeti tamamen ele geçirmesine “Mutlaka” denir ki Rusya gibi devletler böyledir. Millet meclisinin reyine ittiba eden hükümete ise “Meşruta” denir. Fakat bunu da iki kısma ayırmak mümkündür. Almanya ve İtalya gibi devletlerde olan yönetim “Meşruta-ı umûmiyye”, İngiltere gibi devletlerde ise “Meşruta-ı hasbiyyedir.” (Tarih-i Cevdet, Cilt I. s.19)



Etimoloji hususunda da mahir olan Cevdet Paşa, Frank kelimesinin şöyle izah eder:

“Binâen alâ-zâlik Franklar sâir akvâm-ı Avrupa’dan ziyâde şöhret bulup Frank kelimesi ise Latince Frans deyü telaffuz olunmakla Arablar evveline elif ilâve ve âhirini cim telaffuz ederek Efrenc demişlerdir. Hâlâ beynimizde bütün Avrupâlılara Frenk ve Avrupa’ya Frengistân tabiri andan kalmıştır.”

ذالك فرائق سائر اقوام اورويادان زياده شهرت بولوب فرائق كلمى ايسه
لاينجه فرانس ديوتلفظ اولمغله عرب اوله الف علاوه واخرى جم تلفظ
ايدرك افرنج ديمشدر . حالا بشمزه سون اورويالوره فرك واورويابه فركستان
تعبرى اندن قالمشدر .

(Tarih-i Cevdet, Cilt I. s. 186)

Cemiyet nizamını tahkik eden Paşa, Avrupa halkını dört sınıfa taksim eder;

a. Ashâb-ı arâzi

b. Ashâb-ı ahrâr

c. Çiftçiler

d. Köleler

Statü olarak en kötü durumda olan kölelerdir. Romalılarından beri insan eşya gibi alınıp satılırken, Franklar zamanında köle kanunu kısmen reform edilmiş, fakat yine de İslamiyet’in getirdiği hürriyeti getirememiştir. İnsanların o dönemde perişan bir halde yaşadığını anlatan Cevdet Paşa şu ifadeleri kullanır:

“Hatta bu asırda Fransa’nın hâli pek perişan olup bir azim kaht u galâ dahi zuhur eylediğinden ve bütün Avrupa ahâlisi ol vakit pek câhil ve mutaassıb olduğundan Fransızlar, 1000 sene-i milâdiyyesi tama oldu. Artık dünyanın son günü yaklaştı.’ deyü günahlarından tevbe ile, kimi mâl ü menâlini kiliselere vakf u rabt eder ve kimi Kudüs-i Şerif ziyaretine gider idi. İşte Fransa kiliselerinin zenginliği bundan neşet eylemiştir.”

Tarih-i Cevdet’in fihristine baktığımız zaman, Avrupa tarihine dair hayli malumat bulmak mümkündür. Babil ve Ninova şehirlerinin kuruluşu ile başlayan eser, birçok tarihi ve dini meseleyi ihtiva eder. Bir Osmanlı münevverinin, Avrupa’yı tahkik etmesi ve eserinin günümüze intikal etmesi fevkalade bir durumdur. Bugüne dahi ışık tutan Cevdet Paşa, hangi şartlar altında Avrupa’yı taklit edilir, Avrupa’nın ahvali ve terakkininin esbabı nedir gibi suallere cevap verir.



İLYAS ÜNLÜ

T

1989 yılında Hollanda’nın küçük bir kasabasında dünyaya geldi. Lisansını Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde tamamladı. Yüksek lisansını Bochum’da Ruhr-Üniversitesi Şarkiyat Fakültesi’nde bitirdi. Aynı fakültede doktora çalışması yapmaktadır. Dortmund’da devlet lisesinde öğretmenlik yapıyor.

THOMAS MANN

Büşra Seda Atış

Tüccar ve aynı zamanda Lübeck senatörü bir babanın oğlu olarak 1875'te Lübeck'te dünyaya gelen Thomas Mann, 1933 yılında Nazilerin iktidara gelmesi ile hayatının bir kısmını sürgünde geçirmiştir. Yirminci yüzyılın en bilinen Alman yazarlarından biri olan Mann, önemli hikâyeci ve yazarlar arasında görülmektedir. 1929 yılında, "Buddenbrooks" isimli kitabı ile Nobel Edebiyat Ödülünü kazanmıştır. Romanları ve hikâyeleri ile tanınmış olsa da yaşamış olduğu dönemin toplumuna yapmış olduğu eleştiriler ile de dikkat çekmiştir. Erken yaşlarda metinler yazmaya başlayan Mann, öğrencilik yıllarındaki yazılarını dergilerde yayımlamıştır. 1894'te "Gefallen" isimli kısa romanına olumlu tepkiler alınca, hayatına yazar olarak devam etmeye karar vermiştir. Gençlik yıllarında kısa roman ve hikâye yazmasına rağmen hiçbir zaman siyasi konuları ele almamıştır.

Öte yandan Mann, Birinci Dünya Savaşı sırasında savaş yanlısı bir duruş sergilemiştir. 20. yüzyılın ilk yıllarında yazdığı makale ve denemelerinde, siyasi görüşünü ortaya çıkarmış ve vatan sevgisini ifade etmiştir. Yazılarında Alman İmparatorluğu'nu savunduğu ve içinde savaş coşkusu taşıdığı için demokrasi yanlısı olan kardeşi Heinrich Mann ile münakaşaya girmiştir.

Sonraki yıllarda yazarlık kariyeri devam ederken milliyetçilikten sosyalizme ve sonra da demokrasiye yöneldiğini özellikle yazılarında belli etmeye başlamıştı. Bilhassa, 1930 yılında yayımlanan "Mario und der Zauberer" (Mario ve Sihirbaz) isimli kısa romanında nasyonal sosyalizmi ve o yıllarda İtalya'da başlayan faşizm akımını eleştirmiştir. Nasyonal sosyalizmin yanı sıra kitle psikolojisini ele aldığı bu kitabın hikâyesi, birinci tekil şahsın dili ile anlatılmaktadır. 1920'li yıllarda, ailesiyle birlikte Kuzey İtalya sahilinde tatil yapan bir babanın gözünden anlatılan bu hikâye, ailenin maruz kaldığı ırkçılığı ve ayrımcılığı ele almaktadır. Mann o yılların etkisiyle yazılarında ele aldığı konuları konuşmalarına da yansıtmıştır.

14 Eylül 1930 tarihinde gerçekleşen parlamento seçimleri sonrasında, nasyonal sosyalistlerin oy oranının 1928 yılına nazaran yüzde 15,5 artması nedeniyle bir konuşma yapmayı planlamıştır. Ülke içindeki siyasi durumu kendine dert edinen ve konuşarak insanları aydınlatma görevini yüklenen Mann, ülke içerisindeki ekonomik sorunları sebep gösteren ve doğrulara aykırı şekilde daha iyi bir gelecek vaat ederek oyları kendisine toplayan Nazi rejimine karşı bir konuşma yapmıştır.

1930 yılının ekim ayında, "Appell an die Vernunft" isimli konuşmasını o zamanlar Berlin'in Kreuzberg semtinde bulunan; fakat İkinci Dünya Savaşı esnasında



bombalanan “Beethoven Saal”da gerçekleştirmiştir. Bu konuşmasını Hitler gençliğine yönelik yapmış ve onlara demokrasiye yönelmeleri gerektiğini söyleyerek direnişin önemini vurgulamıştır. Birinci Dünya Savaşı esnasında, milliyetçi ruhunu yazılarında göstermiş olsa da sonraki yıllarda zamanla nasyonal sosyalizmi eleştirmek ve kınamaktan çekinmemiş ve kendisini sosyal demokrat olarak tanımlamıştır. Mann; Alman halkına yönelik mahut konuşmasında halkın birlik ve beraberliğinin temelinde, vatan sevgisinin ve endişesinin yattığını vurgulamıştır. Konuşma sırasında geçmiş yıllardaki siyasi tutumundan bahsederek insanları uyarmaya çalışmıştır. Toplum içerisinde kendi hatasından bahsetmesinin sebebi ise kendisiyle dinleyenler arasında yakınlık oluşturmak ve dinleyicileri aydınlatmaktır. Konuşmasında vatan sevgisi ve faşizm arasındaki farkı belirtmek ve ikisi arasındaki ince çizgiyi vurgulamış, insanların bu ikisini birbirine karıştırma hatasına düşmemesi için çaba sarf etmişti. Savaşın getirebileceği sonuç ve etkilere dikkat çekerek özellikle böyle zor günlerde birlik ve beraberliğin önemini vurgulamıştır.

Thomas Mann 1933 yılı sonrasında, önce İsviçre’ye ardından ABD’ye göç etmiştir. ABD vatandaşlığını almasına müteakip tekrar İsviçre’ye geri dönmüş ve 12 Ağustos 1955 tarihinde İsviçre’de hayata veda etmiştir.



BÜŞRA SEDA
ATIŞ

T

1996 yılında Almanya’nın Berlin şehrinde dünyaya geldi. Freie Universität Berlin’de Öğretmenlik bölümünde Alman Dili Edebiyatı okudu. Eğitimine Siyaset Bilimi bölümünde yüksek lisans öğrencisi olarak devam etmektedir.

MAVİDEKİ BEYAZIM

Zübeyde Güler

Çok önemli bir adım atacaksın; ya şu an neyi satın alacağına karar vereceksin ya da henüz satın alma aşamasına gelmeyecek belirli sayfalarda onu keşfetmeye çalışacaksın. Belki de onun henüz hayatında pek büyük bir önemi yoktur. Senin için sıradan basit, önemsiz bir şeydir, hatta çoğu zaman ona düşkün olanların bu sevgisini anlayamazsın. Sana tatsız gelebilir. Hatta onu fazlasıyla tüketenlere karşı bakış açın bambaşkadır. Belki de ben yanıyordumdur ve sen zaten yıllardır onunla iç içe olup ondan asla vazgeçmeyen, ona doyamayanlardansın. Hatta doymayı bırak, tadını bir kere aldığından beri kendinde kalmayıp başkalarının da onun tadına varması için çabalayanlardansın. Bir başka ihtimal de, senin ona tanıklık etmiş olman ve ilk tanışmanızda yanlış kararı vermiş olmandır. Bu yanlış seçim seni ondan soğutmuştur ve tekrar ısınamıyordur. Ya kendini yenemiyorsun ya da etrafında sana ısrarla tavsiyelerde bulunup seni ona yeniden sevdirecek kimsen yoktur. Sen de kendinde bu gücü henüz keşfedemeyenlerdensindir belki de...

Hangisi olursan ol, kendini nerede bulursan bul, hiçbir şey niyet etmeye, başlamaya, devam etmeye, tekrar denemeye engel değildir. Kendini toparla, şöyle bir silkelen, düşüncelerini, duygularını bir düzüne sok ve harekete geç.

Niyet ettiysen ve eğer sevmeyenlerden isen, öncelikle sevmeye başla. Nasıl mı? Örneğin birkaç satır yazmakla başlayabilirsin. Gönlüne ve kalbine dokunan, seni ve duygularını en iyi şekilde ifade eden satırlar. Bu tek bir satır olabilir; ya da tek bir cümle. Mesela “ümit var” desem ya da Cahit Zarifoğlu’nun diliyle “içimiz hep bir hoşça kal ülkesi” desem? Şimdi sen de düşün bu zamana kadar sana dokunan, seni düşünmeye sevk eden hangi kelam ya da cümle var hayatında. Eğer yoksa hemen yola koyul ve aramaya başla. Çok geç kalmadan; vakit kaybetmemeliyiz.

Seçtikten sonra başlamalıyız: Hangi sözü seçtin? Sözün sahibi kim, neden böyle bir söz yazmış. Peki ya duygular... Onlar aynı mı? Başla araştırmaya. Sözün sahibini bul, hayatını öğren. Çok kısa, eğer ilgini çekiyorsa daha fazlası da olur tabii ki. Şimdi onun bu sözü yalnızca sözde kalmayıp sayfa sayfa gönlünden döküldüyse... Başla o gönül satırlarını okuyup anlamaya. Sen neler hissediyorsun? Eğer sen de etkilendiysen, doğru yoldayız demek.

Devam edelim, sözün sahibine ulaştık, satırlarıyla tanıştık, peki ya kalemi. Kalemi, kalbine dokunduysa ve gönlün daha fazlasını arzuluyorsa, ince de olsa yazdıklarını okumaya var mısın? Evet okumak, sadece bir satırda kalmamalı. Okuyup sindirmeli, sindirip anlamalı, anlayıp yaşamalı.



Şimdi en güzel kısmına geldik.

Kitap: okunan bir hayal, rüya, hayat ya da herhangi başka bir şey. Ama en önemlisi gönülden, kalpten dökülenler, görerek anlaşılmayan, duyarak işitilmeyen, yaşamadan bilinmeyendir. Gözden dökülen yaşın, kalpte hissedilen duygunun, akıldan geçen düşüncenin tek tercümanı. Kendinle baş başa kaldığın an, kendini hesaba çektiğin an ya da hakkını savunduğun an, kendini aradığın an, kendini bulduğun an. Kendini sorguladığın vakit, her şeyi ölçüp tarttığında göz önünde bulunan doğru ve yanlış. Senin kendini kendine anlattığın vakit. Kimsenin okurken anlam veremediği. Herkesin kendini farklı bir satırda, kelimada bulduğu. Hatta okurken duraksayıp, hatırladığı anısı. Belki aynısı, belki farklısı, ama ne önemi var? Önemli olan yaşanan aynı duygu ve hissiyattır. Orada buluşmaz mı gönüllerimiz, orada veremez miyiz birbirimize teselli? Yoldaş, arkadaş, kardeş; her şey.

Herkes kendini aynı satırda bulmasa da onca kelimada arasında kalbine dokunanı mutlaka bulur. Böyle başlar bu sevdada. Her şeyi ile, kolaylık ve yeri geldiğinde zorluğuyla. Bu yol dikenli, bu yol taşlı, bu yol çiçekli, bu yol baharlı, bu yol ağaçlı. Bazen acıtır, alır kaldırırsın taşları, bazen koklar ya da koparırsın çiçeğini, sonra çekersin bahar kokusunu içine, kırlarda dolaşır koşarken, hoplayıp, zıplarken, çocuk olurken, mutlu olurken, sen olurken. Sonra bulursun ağacını,

kök salar ve seyredersin bulutları ve gökyüzünü. Dalarsın mavisine, hayran kalırsın beyazına. Belki yalnız, belki sevdiğin bir kalp ile. İlk önce boş bakarsın, sonra bir şeye benzetmeye başlarsın bulutları, sonra tefekkür eder, sonra dalar gidersin, kendi hatıralarına, kendi hayallerine, kendi meskenine çekilir ve kavuşursun. Kendi mavinde kaybolursun, beyazla karışır, sonsuza dek huzur ile...

Peki ya sen buldun mu kendini? Buldun mu aradığını? Peki ya anladın mı? Nedenini, sebebini, güzelliğini, varoluşunu...

ZÜBEYDE GÜLER

~~~~~ T ~~~~~

Almanya'nın Kassel şehrinde 1993 yılında dünyaya geldi. Lisans eğitimini Kassel Üniversitesi'nde Sosyal Çalışma ve Sosyal Eğitim bölümünde tamamladı. Stuttgart'ta Sosyal Pedagog olarak hizmet etmektedir.

# ANTOİNE DE SAINT-EXUPÉRY

Elif Özkan

**A**ntoine de Saint-Exupéry, 29 Haziran 1900 yılında, Fransa'nın Lyon şehrinde doğmuştur. Henüz 4 yaşında iken babası vefat etmiştir. Annesi 5 çocuğuyla yalnız kalmış, çocuklarını yetiştirirken ilgi duyduğu müzik ve resim kültürünü çocuklarına aktarmıştır. Sürekli taşınması gereken aile, Lyon, Le Mans, Fribourg ve Paris şehirlerinde yaşamıştır.

Antoine okul yıllarında, sınıfta çok hayalci ve çok hassas bir çocuktur, daha o yıllarda yazma yeteneği keşfedilmiştir. Sınıfta makale yazmakta en başarılı öğrencilerden biridir. 1917 yılında liseyi bitirmiş ve mezun olmuştur. Hayali deniz subayı olmaktadır, fakat sınavları üç kez geçmiş olmasına rağmen kazanamamıştır.

Antoine askeri görevine 1921 yılında uçak tamircisi olarak başlamıştır. Bu esnada pilotluk dersleri de almaya başlamıştır. Pilot eğitimini tamamlar ve sivil pilot lisansı alır. Ardından Fas'ta aldığı askeri pilot eğitimini tamamlayarak yedek subay olur ve pilot olarak çalışmaya başlar. 1923 yılında yanlış bir manevra sonucunda uçak kazası geçirmiştir. İyileşmesi iki yıl sürmüş, bu süreçte sürekli yazı yazmış ve arkadaşlarının eskizlerini çizmiştir.

Ardından Latécoère şirketinde çalışmaya başlamıştır. Uçak üreticisi olan bu firma, posta taşımak için *uçak postası* isminde bir havayolu şirketi kurmuştur. Antoine bu şirkette hem tamirci hem pilot olarak işe başlamıştır. Bu iş yerinde Mermoz ve Guillaumet isimli iki iş arkadaşı ile tanışıp çok yakın dostluk kurmuştur. Bu iki arkadaşı ile birlikte Toulouse-Dakar arası uçuşlar gerçekleştirmiştir. 1927

yılında "Pilot Şef" ünvanını kazanan Antoine, Fas'a uçuşlar gerçekleştirmeye devam etmiştir. Bu esnada Antoine Arapça dilini öğrenmiş ve *courier sud* adlı ilk romanını yazmayı bitirmiştir. 1929 yılında, işine bir rota daha eklenmiş ve Arjantine uçuşlar gerçekleştirmiştir. Bu esnada Konsüelo isimli bir kadınla tanışmış, uzun bir aşk mektubunda onunla evlenmek istediğini söyledikten bir yıl sonra da Fransa'nın güneyinde evlenmişlerdir.

Deneyimleri ve yaşantısı Antoine'a yazma enerjisi veriyordu. İkinci romanı *Vol de nuit* ünlü bir kitabevi tarafından yayınlanmıştı, bu aslında patronunun kişiliğinden esinlediği bir romandı. Vol de nuit sayesinde 1931 yılında, Fransız edebiyat ödülü *Le prix femina*'yı almıştır, bu eser sayesinde tanınmış ve ünlenmiştir.

Hayatını kazanabilmek için, bir yandan farklı dergilerde yazılar yazmayı sürdürüyor, diğer taraftan test pilotu olarak, Afrika'da Air France hava yolu şirketinin yeni hava hatları için keşif uçuşlarını gerçekleştiriyordu. Antoine, Paris ve Saido arası rekor kırma uçuşu gerçekleştirmeye çalışırken Libya ve Mısır arasında bulunan bir çölde kaza geçirmiş ve uçağı çöle saplanmıştı. 1939 yılında yayımlanan *terre des hommes* kitabını da bu kaza sonrasında yazmaya başlamıştır. 1940 yılında arkadaşı Guillaumet ile New York'a bir uçuş gerçekleştirmiş ve ardından oraya yerleşmiştir. New York'ta *Pilote de Guerre* adlı kitabını yazmıştır. Bu eserde savaş ile alakalı düşüncelerini ve bakış açısını kaleme almıştır.

Hemen ardından *Küçük Prens* kitabını yazmaya başlamıştır. Küçük Prens'i yazım süreci diğerlerinden



farklı bir şekilde gelişmiştir. Antoine yine bir gün eskiz çizerken, hayali bir çocuk eskizi çizer. Editörü ile bu eskiz üzerine istişare ederken, bu hayali çocuk eskizden yola çıkarak bir hikâye oluşturmaya karar verir. Hemen yazmaya başlar. Bu sefer yazacağı kitap, eskizini çizdiği küçük çocuğun hayatın amacı hakkındaki sorularının, şiirsel, filozofik ve sihirli bir şekilde cevaplanacağı bir kitap olacaktır. Kitap 1942 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde, dört yıl sonra da Fransa'da yayınlanır.

Yayımlandığı tarihten günümüze kadar 150 milyondan fazla basılan Küçük Prens, dünyada en çok okunan ilk beş kitap sıralamasına girmiştir. Üstelik tüm dünyada üç yüzden fazla dilde çevirisi bulunmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı çıktıktan hemen sonra, 1943 yılında, Antoine, Fransız askeri birliklerine yardımcı olmak üzere Afrika'nın kuzeyindeki Alger şehrine tekrar döner. Görevi keşif uçuşları gerçekleştirmektir. 31 Temmuz 1944 tarihinde Korsika'dan, Fransız kıyılarını kontrol etme amacıyla havalanan Antoine bu uçuştan geri dönememiştir. Antoine'in uçtuğu *Lockheed P-38 Lightning* uçağı düşmüş ve denizin derin sularında kaybolmuştur. Bazı söylentilere göre, uçak savaş esnasında bir alman tarafından düşürülmüştür!

Antoine henüz 44 yaşındayken hayata gözlerini yumar...

1948 yılında, Fransa öldü kabul ettiği Antoine de Saint-Exupery'nin hatırasına Panteonda bir yer tahsis etmiştir ve o günden beri hatırası orada yaşatılmaktadır.

Bu yıl 120 yaşına girecekti Antoine de Saint-Exupery. Zamanında, yazarlık ve pilotluk yaptığı için birçok yazar tarafından yargılanmış "Ya pilotluğu seç ya yazarlığı, ikisini birden yapamazsın..." eleştirilerine maruz kalmıştır. Fakat Antoine bu eleştirilere "Benim için uçmak ve yazmak bir bütündür." diye muhteşem bir cevap vermiştir. Yazar için yazmanın ve uçmanın aynı şey olduğu açıkça görülmüştür.

Yazar bütün hayatı boyunca, yaşamaya ve insanlığa dair bir anlam aramıştır. Bu anlam arayışına bulduğu cevaplar yine geride bıraktığı eserlerinde gizlidir.

Bütün insanlığa ders olabilecek filozofik, şiirsel ve düşündürücü anlatımı sayesinde, ders nitelikli cevaplar bırakmıştır bütün insanlığa; "İnsan gerçekleri sadece kalbiyle görebilir. Gerçekte önemli olanı gözler göremez" demiştir örneğin.

Yazar gözle görülemeyecek kadar güçlü hislerden bahsediyor Yazar; gözle görülmeyecek kadar değerli ve güçlü bağlardan...



ELİF ÖZKAN

T

Fransa'nın Grenoble şehrine yakın bir kasabada dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. Grenoble Üniversitesi'nde Psikoloji dalında lisans eğitimi aldı. Şu an Eğitim ve Öğretim Programları üzerine yüksek lisans programına devam ediyor.

# Kalbimin Telvesi

FURKAN ŞABAN

“Kahveyi sevmeyen bizden değildir” desem, Balkanlar başta olmak üzere dünyanın dört bir yanından bu söze katılanların sesini duyar gibiyim. Onlardan biriysen eğer benimle aynı yolun yolcususun.

Âh kahve... Ne güzel muhabbetler, anılar, hâtıralar sığdırılır kahve içilen vakitlere. Boşuna “*Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır*” dememişler. Bu sözü şöyle de yorumlayabiliriz. Kahvenin tadı acı, orta veya tatlıdır. Tıpkı hayatımızda yaşadığımız ve biriktirdiğimiz hâtıralar, anılar ve hisler gibi. Bu yüzden *kahve, hayata benzer*. Kahvenin telvesi yâni fincanın dibine çöken kahve tortusu insanın bizâtili kendisini, gizli yanlarını, unutamadığı anıları temsil etmektedir. Bu benzetmeden yola çıkarak “*kahvenin telvesi; insanın ömrünün kendisi, karakteri, ruhu, gönlü veya kalbî gibidir*” de diyebiliriz. O yüzden kahvenin telvesi, kahvenin kalitesini anlatırken; insanın da görünüşü, iç dünyasının bir aynasıdır, tezahürüdür diyebiliriz.

Kalbin telvesi, evet biraz değişik bir tabir, ben de farkındayım. Ama bir o kadar da ilginç. İşaret etmek istediğim hususa uygun olduğu için kullanmayı uygun gördüm. Aslında önemli olan, lâfzen zikredilenden çok kastedilen mana değil midir? “Kalbimin telvesi” derken kastettiğim manayı, her kahve içtiğimizde kendimize sormamız gerekeni öğrenmenin sırası geldi galiba. Bir soru ile merakımı anlatabilir miyim bir deneyeyim:

“*Kalbimizin telvesini hiç ta(d-n)ıyor muyuz?*”

Âh kahve... Beni nereden nereye alıp götürüyorsun. Hep kendimden kaçıyorum zaten. Kendimden kaçıp sana geliyorken neden bana beni soruyorsun! Heyhât!

Âh şu kendini bilmek... Haddini bilmek... Kalbini bilmek... Kendini bilmek gerçekten ne büyük bir iştir. Kendini bilmek, kalbine dokunmak, gönlünü hissetmek her yiğidin harcı değildir. “*Kendini bilen Rabbini bilir; kendini bilen haddini bilir*” ifadeleri bu açıdan ne kadar da anlamlıdır. Ancak bu iş o kadar da kolay



olmasa gerek. Bilgi, birikim, muhabbet, sabır, meşakkat, sebat (başka bir ifade ile seyrüsülûk) isteyen bir yolculuk kendini bilip, kalbini bulmak. Belki de gerçek beni bulmanın adresidir: *Kalbimizin telvesi*.

Buna, pırlanta ve inci bulma serüveni örnek verilebilir. Uzun ve meşakkatli bir çabadan sonra çok değerli bir şey kazanılıyor. Kendimizi, ruhumuzu, kalbimizi hissetmek; bu dünyaya neden geldiğimizi, kim olduğumuzu ve nereye gittiğimizi bulmak, pırlantadan daha değerli bir kazanımdır insanın hayatı için. Neden diye sorulursa; “Hayatımız, çabamız, nefesimiz, fedakârlıklarımız, başarılarımız, hatalarımız vs. yâni her şeyimiz anlam kazanmış olur” derim.

Evet, bu soruların cevaplarını bulmaya çalışırken kırk yıl hatırı olan bir kahve içmenin tadı ne de güzel olurdu. Bu arada “*evvel refik, bade'l-tarik*” özlü sözünün bize verdiği mesajda olduğu gibi bu yolda sana seni hatırlatan birinin olması da çok önemlidir. O yüzden kahvenin yazılmayan bir kuralı da yalnız içilmemesidir.

O zaman kalbimizin telvesini keşfedeceğimiz bir kahve randevusuna buyurmaz mısınız efendim? Hem de Balkanların kalbi Üsküp'te. Üsküp'ün güzelim Türk çarşısında. Gönlümün, kalbimin sofrasına buyurunuz efendim.

**FURKAN ŞABAN** 1993 yılında Kuzey Makedonya'nın başkenti olan Üsküp'te doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Üsküp'te bitirdi. Ardından Bursa Uludağ Üniversitesi'nde İlahiyat Fakültesi'ni ve aynı üniversitede yüksek lisansını tamamladı. Ayrıca bu dönemde Anadolu Üniversitesi'nin Uluslararası İlişkiler bölümünden de mezun oldu. Hâlen Uludağ Üniversitesi Temel İslam Bilimleri anabilim dalında doktora devam etmektedir.

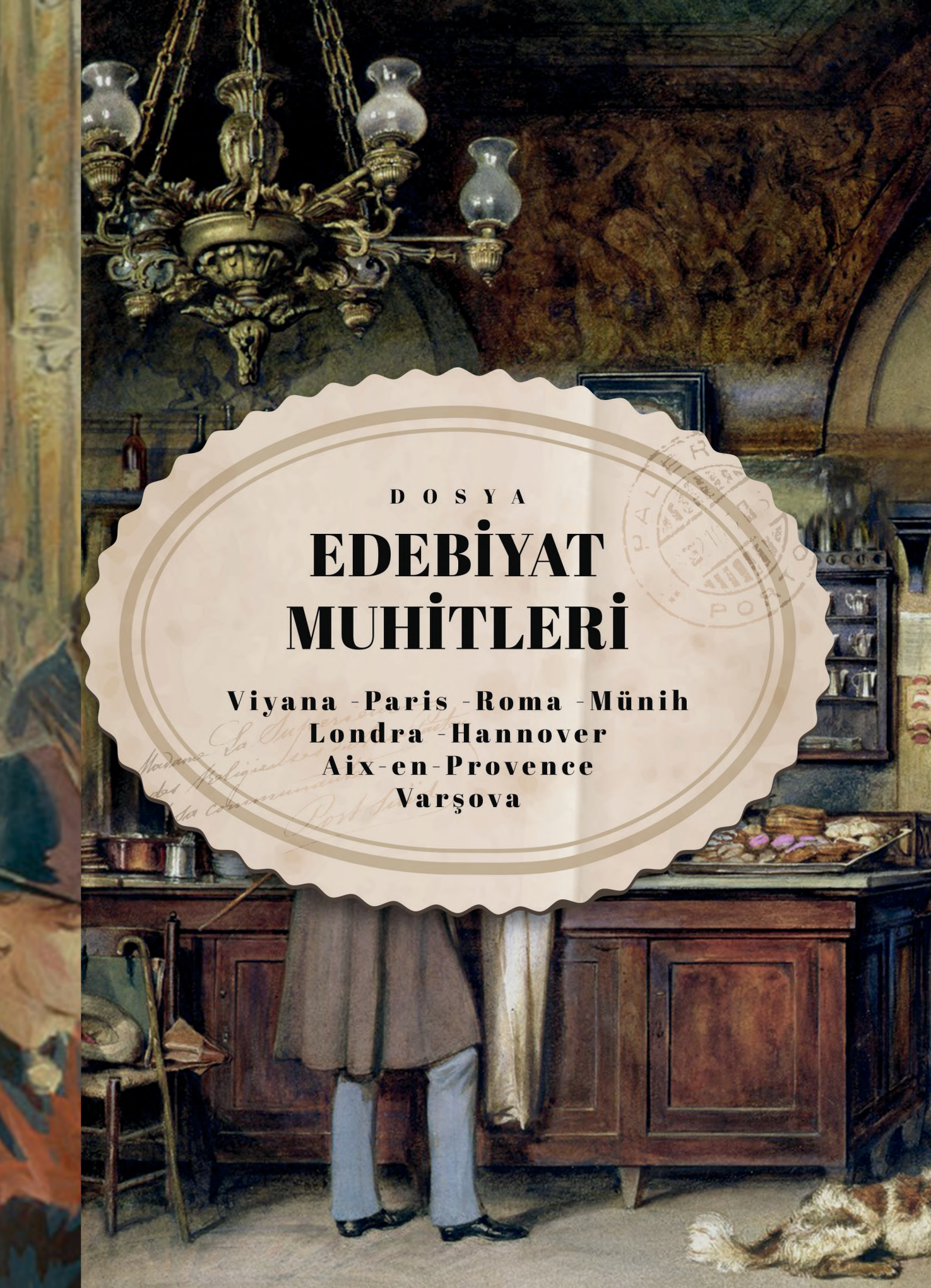



D O S Y A

# EDEBİYAT MUHİTLERİ

Viyana - Paris - Roma - Münih  
Londra - Hannover  
Aix-en-Provence  
Varşova

*Madame La Supérieure  
des Religieuses  
des Carmélites  
Post-Scriptum*



A painting of a 19th-century cafe interior. In the foreground, a man in a green suit and top hat sits on a wooden chair, looking towards the right. Next to him, another man in a brown coat sits with his back to the viewer. To the right, a man in a blue suit and top hat sits on a bench, looking towards the left. A dog is lying on the floor in the bottom left corner. In the background, other patrons are visible near a large arched window. A large, light-colored tag with a hole at the top is overlaid on the scene, containing text in Turkish.

Sesinize, hafif bir keman ya da piyano sesi eşlik etsin istemez misiniz? Zweig'in dediği gibi "küçük bir ücretle içilen bir fincan kahve karşılığında (...)" uzun uzun sohbet etmek, çantamızdan bir kitap çıkarıp rahatsız edilmeden saatlerce tek başımıza oturmak, okumak, bir şeyler yazmak pek güzel değil mi? Her defasında başka -belki de zamanla müdâvimi olduğumuz- bir kafede bir konu, bir yazar, bir kitap, bir şiir etrafında dostlarla ya da tamamen kendimizle buluşmaya ne dersiniz?

# VİYANA

İŞTE TAM DA BURADA NE EDEBÎ EKOLLER, ÜSLUPLAR DOĞMUŞ VE BATMIŞTIR

RUMEYSA ÖZTÜRK

**U**zun yıllar Avrupa'nın en büyük "kültür devleti"nin başkenti olan Viyana'da bir mekân, âdetâ müesseseleşerek toplumsal hayatı şekillendirdiği gibi edebiyat hayatını da son derece etkilemiştir: "Kaffeehaus", yani kahvehane ya da bugünkü adıyla kafe.

Viyana'nın ilk kahvehanesi, bir görüşe göre II. Viyana Kuşatmasından sonra Osmanlılardan geriye kalan kahve çuvalları sayesinde 1683 yılında tüccar, tercüman ve casus olan Georg Franz Kolschitzky tarafından, daha çok itibar edilen diğer bir görüşe göre de 1685'te Osmanlı vatanı olan Ermeni tüccar Johannes Diodato tarafından açılmıştır. Büyük ilgi gören bu girişim, yaygınlaşarak Viyana'yı zamanla bir kahvehaneler diyarı haline getirmiştir. Viyana kahvehanelerinin altın çağı ise Viyana'nın 1890 ile 1910 yılları

arasındaki kültür hayatının toplamını ifade eden "Wiener Moderne" ile başlar. Yüzyıl dönümü diye de adlandırılan bu dönemde Viyana, Ringstraße'deki gösterişli binalarıyla karakterize olan son derece önemli bir kültürel role sahiptir. Kahvehanelerin, Viyana'da okumaya, yazmaya meraklı çoğunlukla genç insanların her türlü yeniliği öğrendiği bir eğitim ve kültür merkezi olarak işlediğini, özellikle bazı kahvehanelerin sanatçı ve edebiyatçıların buluşma noktası haline geldiğini de işte tam bu dönemde görüyoruz.

Viyana kahvehanelerini, popüler içecek çeşitlerinin sunulduğu bir yer olarak görmek, çok yüzeysel bir kanı olur. Hatta kahve o yıllarda gerçek bir Viyana kahvehanesine ait olan şeyler arasında en önemsiz olanıdır. Bu eğitim müesseselerine devam eden yüz kişiden ancak onunun bir fincan kahve içmek

saikiyle orada bulunduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Peki geriye kalan doksan kişinin kahvehaneye gitme sebebi nedir?

Başka nereye gidilir ki? "Okuma ihtiyacı" nerede giderilir? Havadisler nereden alınır? Dostlarla nerede buluşulur? Oyunlar nerede oynanır? Nerede vakit geçirilir? Stefan Zweig'ın, Dünün Dünyası'nda Viyana'daki gençlik yıllarından bahsederken kahvehanelerle ilgili söylediği; "Burası, herkesin küçük bir ücretle içilen bir fincan kahve karşılığında saatlerce oturabileceği, tartışabileceği, yazı yazabileceği, kâğıt oynayabileceği, mektuplarını alabileceği, ama her şeyden önce sayısız gazete ve dergi okuyabileceği herkese açık bir çeşit demokratik bir kulüptür." İyi bir Viyana kahvehanesinde yalnızca Viyana'da çıkan bütün gazetelerin değil, Alman İmparatorluğu'nun bütün gazetelerinin,

Fransız, İngiliz, İtalyan ve Amerikan gazetelerinin, ayrıca dünyanın önde gelen bütün yazın ve sanat dergilerinin de bulunduğu bilinir. “Böylece dünyada olup bitenleri zamanında ve ilk elden öğrenir, yeni çıkan her kitabın, nerede gösterime sunulursa sunulsun her temsilin haberini alır ve bütün gazetelerde çıkan eleştirileri karşılaştırdık ...” diyor ve ekliyor Zweig, “Orada her gün saatlerce oturur ve hiçbir şeyi kaçırmazdık.”

Viyana, birçok kahvehaneenin etrafında inşa edilmiştir diye bir söz vardır. Özellikle 1890'lardan itibaren, iyi bir kahvehaneenin müdavimi olmayan hiç kimse önemli bir Viyanalı edebiyatçı olarak kabul edilmezdi. Bunun belki de en önemli sebeplerinden biri, kahvehanelerin, dünyaya açılan kapı olmasıdır: “Bir Avusturyalının sahip olduğu entelektüel canlılıkta ve uluslararası konulara odaklanmasında, kahvehanelerde oturup dünyadaki bütün olayları ayrıntısıyla öğrenebilmesi ve bunları dost çevrelerinde tartışmasının katkısı büyük olmuştur.”<sup>\*\*</sup> diyor Zweig.

Viyanalı yazarların serüveni, başlarda Café Griensteidl'da, ilerleyen zamanda da Café Central'deki karşılaşmalarına bağlıdır. Kahvehane entelektüellerinin mentörü Hermann Bahr, dergi ve yayınevlerindeki temaslarıyla genç yazarları desteklemeye çalışmıştır. 1880'lerin sonunda onun önderliğinde kurulan “Jung-Wien” adlı edebiyat grubunun buluşma noktası Café Griensteidl olmuştur. İçinde Peter Altenberg, Arthur Schnitzler, Hugo von Hofmannstahl, Felix

Salten gibi yazarların bulunduğu bu grup sayesinde Griensteidl bir edebiyat kahvehanesine dönüşmüştür. Bundan böyle burada ve devamında Café Central başta olmak üzere, diğer kahvehanelerde gelişen, icra edilen ve paylaşılan edebiyat toplama “Kaffeehausliteratur”, yani kahvehane edebiyatı olarak tanımlanmıştır.

Viyana kahvehane edebiyatının, 1890 ile 1938 yılları arasında sürdüğü, yani Habsburg monarşisinin çatırdadığı zamanlarda başlayıp, Avusturya'nın Almanya'yla birleştiği dönemde Yahudi entelektüellerinin tahliye edilerek sürülmesiyle sona erdiği kabul edilmektedir. Çünkü Viyana'daki kültürel hayatı Yahudi entelektüelleri olmadan düşünmek neredeyse mümkün değildir. Avusturya için, özellikle de başkent Viyana için oldukça çalkantılı olan bu zaman diliminde edebiyat, mimari, resim ve müzik alanında ortaya çıkan bütün büyük eserler, bu toplumların kaderini belirleyen yılları insanlığın hafızasında diri tutmaktadır. Kahvehane edebiyatçılarının yeri, dönemin ruh ve kültürünün gelişmesinde son derece önemlidir. Kahvehane edebiyatı yalnızca Viyana'da değil, Viyana kahvehanelerinin örnek olması ile Habsburg monarşisinin Budapeşte, Prag gibi şehirlerinde, ayrıca Berlin, Paris gibi başka büyük şehirlerde de bulunmaktadır. Günümüz edebiyatında hâlâ izleri bulunan kahvehane edebiyatının temel özelliği parça parça, kısacık notlar, izlenimler ve konuşmalardan meydana gelen metinlerden oluşmasıdır.

Café Central'in girişinde bulunan bıyıklı adam heykeli, Viyana'nın belki de en ünlü kahvehane edebiyatçısı olan Peter Altenberg'dir.

Altenberg, tam anlamıyla bir kahvehane tutkunu olarak bilinir. Öyle ki, onu arayanlara şu cevap verilmiş: “Ya Café Central'de ya da oraya gitmek için yoldadır.” Altenberg'in Viyana hayatına dair empresyonist çalışmalarına hem Karl Kraus hem de Thomas Mann hayranlık duymuştur: Kısacık karşılaşmalar, kısa izlenimler, rastgele kulak misafiri olunan konuşmalar. Altenberg'in “hayatın özleri” olarak kabul ettiği notları, onun adeta bir kahvehane-den diğerine göç edip günü yaşayan bir bohem olduğunu gösterir.

Alfred Polgar, Café Central Teorisi (1926) isimli denemesinde, “Café Central, diğer kahvehaneler gibi bir kahvehane değil, bir dünya görüşüdür.” demiştir. Onun epey ünlü sözlerinden biri de şöyledir: “Bir Viyana kahvehanesine, yalnız kalmayı isteyip bir yandan da bu yalnızlığa eşlik edecek birilerine ihtiyaç duyanlar gider.”

Café Bräunerhof'un efsaneleşmiş müdavimi Thomas Bernhard da “Başkaları parka ya da ormana koşardı, bense kahvehaneye.” demiştir.

Viyana kahvehanelerini âdeta bir yaşam ve iş yeri gibi mesken edinen edebiyatçıları arasında ayrıca Richard Beer-Hofmann, Anton Kuh, Egon Friedell, Karl Kraus, Robert Musil, Joseph Roth, Hermann Broch, Franz Werfel, Franz Kafka, Friedrich Torberg, Ernst Polak ve Elias Cannetti gibi isimleri de sayabiliriz. Kahvehane müdavimleri arasında Egon Schiele, Gustav Klimt, Oskar Kokoschka gibi ünlü ressamlar; Adolf Loos, Otto Wagner gibi önemli mimarlar; Franz Lehár, Alban Berg gibi bestekârlar; Viktor Adler, Otto Bauer, hatta Leo Trotzki gibi dönemin politikacıları ile Sigmund Freud, Theodor

\* Stefan Zweig, *Die Welt von Gestern*, Frankfurt am Main: S. Fischer Verlag, 2010, S. 53.

\*\* a.g.e., s. 53.

Herzl ve Siegfried Marcus gibi isimler de yer alır. Konuyla ilgili Friedrich Torberg'in tespiti dikkat çekicidir; "Kahvehanelerde edebî ekoller, üsluplar doğmuş ve batmıştır; kahvehaneler, resim, müzik ve mimaride yeni akımların çıkış noktası olmuştur."

Tarih boyunca kahvehaneler elbette sadece edebiyat ve sanat dünyasının değil, birçok siyasi grup ve hareketin de merkezi olmuştur. Dünya savaşları sırasında ve sonrasında birçok kahvehanelerin kapatıldığı, köşe başlarında bulunan büyük lokallerin ise bankalara ya da otomobil tüccarlarına kiralandığı bilinir. 1960'lerden itibaren Viyana'nın kahvehane kültürü yeniden canlanır ve günümüze kadar özgünlüğünü koruyarak toplumun her kesiminin buluşma noktası olmaya devam eder. 2011 yılında Viyana kahvehane kültürü UNESCO somut olmayan kültürel miras listesine alınmıştır.

Bugün hâlâ o eski ihtişamını koruyan kafelerin başında gelen Café Central dışında, edebiyat ve sanat camiası tarafından çok sevilen ve H.C. Artmann, Heimito von Doderer, Hans Weigel, Friedricke Mayröcker ve Ernst Jandl gibi birçok ismin müdavimi olduğu bir diğer kült kafe de Hawelka'dır. Yaşayan yazarlardan Robert Menasse ve Michael Köhlmeier'in Café Sperl'in müdavimi olduğu bilinir. Burada kafeleri saymakla bitiremeyiz ancak belki de ismi gibi Viyana'nın en küçük kafesi unvanına sahip olan Kleines Café'yi anmadan geçemeliyiz. Kleines Café 1970'li yıllardan beri entelektüellerin buluşma noktalarından biridir.

Günümüzün Viyanalı edebiyatçıları için kahvehanelerin eskisi kadar

büyük bir rolü olmasa da zaman zaman buralarda gerçekleştirilen edebiyat programları ve okuma günleri, bu geleneğin izini sürmektedir: Café Museum'da her ay bir yazar davet edilerek güncel ve eski eserlerden okumalar yapılır ve üzerinde konuşulur. Buna benzer programlar Café Korb'da ve Café Prückel'de de devam etmektedir. Ayrıca on altı yıldır düzenli olarak her yıl, aralarında Café Imperial, Café Landtmann, Café Schwarzenberg ve Café Korb'un da bulunduğu otuzdan fazla kafede polisiye roman okuma gecesi düzenlenmektedir. Dünya Kahve Günü gibi özel günlerde de çeşitli kafelerde edebiyat programları gerçekleştirilir. Bütün bu programlar ücretsizdir.

Kahvehaneler yıllarca anlayışları, görüşleri, bir olan (genç) insanların buluşma yeri olmuştur. Dünyaya dair sonu gelmeyen konuşmalarda onları birbirine ve hayata bağlayan şey, içinde bulunulan dönemin tazeliği ve her türlü yeniliğe duyulan heyecandır. Bunun da ötesinde; kendini, aynı görüşlere sahip olan (olduğu düşünülen) insanlara açma, onlarla birlikte ve onlar sayesinde kendini bulma, bir fikre varma, bir tavır benimseme, birbirini teşvik etme, belki ilham alma, hayatın ve sanatın sorunlarını konuşma, kendi kabiliyetini, yeteneğini ve sınırlarını görüp ortaya koyma ve tembellik yapmayı, üzülüp sızlanmayı bırakma ihtiyacıdır.

Siz de arkadaşlarınızla yapacağınız okuma buluşmaları, şiiir akşamları gibi etkinlikler için kahvehaneleri tercih edebilirsiniz. Sesinize, hafif bir keman ya da piyano sesi eşlik etsin istemez misiniz? Zweig'in dediği gibi "Küçük bir ücretle içilen bir fincan kahve karşılığında..."

uzun uzun sohbet etmek, çantamızdan bir kitap çıkarıp rahatsız edilmeden saatlerce tek başımıza oturmak, okumak, bir şeyler yazmak, pek güzel değil mi? Her defasında başka -belki de zamanla müdavimi olduğumuz- bir kafede bir konu, bir yazar, bir kitap, bir şiiir etrafında dostlarla ya da kendinizle buluşmaya ne dersiniz?







# İLHAM PERİSİ GERÇEKSE EĞER, PARİS'TE YAŞIYOR OLABİLİR

BÜŞRA AKYÜZ & ECEM TUBA HIZARCI

“Ama Paris gerçek bir okyanustur. Ne kadar iskandil atsanız dibini bulamazsınız. Bu şehri gezip dolaşın, anlatmaya çalışın. Onu gezip dolaşmakta, bize anlatmakta ne kadar titiz davranırsanız davranın, bu deryayı araştıranlar ne kadar çok ve ilgili olurlarsa olsunlar, onda her zaman hiç kimsenin bilmediği bir yere, bilinmedik bir mağaraya, çiçeklere, incilere, ucubelere, edebiyat dalgıçlarının unuttukları inanılmaz şeylere rastlanacaktır.” Honoré de Balzac, Goriot Baba

**B**üyüsüyle edebiyatçıları sarıp sarmalayan, onlara ilham olan şehir: Paris. Edebiyatla beslenen, edebiyatı besleyen şehir: Paris. Edebiyat aşıklarının vazgeçilmez durağı, sanatçılar dergâhı, sanat şehri, Paris.

Öyle bir şehir ki neresine giderseniz gidin bir edebiyatçının izine rastlamanız kaçınılmaz. O kadar

çok ve birbirinden değerli edebiyatçının geçişine şahit olmuştur ki bu şehir, geriye kalan izleri günümüzde takip edebilmek pek de zor değildir.

Birbirinden kıymetli simaları, en çok da bu şehrin kafeleri ağırlamıştır. Edebiyata ve sanata dair birçok fikir, dayanışma, ayrışma veya eser bu kentte ortaya çıkmıştır.

Kahve Aromalı Kelimeler

On yedinci yüzyılda, Versailles Şatosu'na Osmanlı İmparatorluğundan kahve gelir. O günden sonra Paris'te kafeler açılır ve bizlere hem tarihi hem de edebi boyutta çok değerli bir miras bırakılır. Sizlere dünyanın dört bir yanından gelen önemli edebiyatçıların ve sanatçıların uğrak yerlerini tanıttık, birbirleriyle



buluştukları en meşhur ortamların ve kafelerin birkaç tane-sini anlatacağız.

### **Le Procope**

Fransa'nın ilk kafelerden biri olan Le Procope, belki de en önemlisi de olabilir. 1686 yılında François Procope tarafından açılan kafe Fransa'da kahvenin ilk içildiği yerlerden biri olur. Tarihsel bir önem de taşıyan bu mekân, edebiyatın öncüleri olarak tanıdığımız isimlerin bir zamanlar buluştuğu yerler arasındadır. Burada Fransız Aydınlanma dönemi edebiyatçılarının saatler geçirmişliği vardır.

Diderot, Voltaire, D'Alembert, Rousseau ve daha niceleri burada tarihe damga vuracak eserler ortaya çıkarmıştır. Le Procope'a ilk adım attığınız anda o eski kokuyu alırsınız, duvarlarda asılı edebiyatçı portrelerini, tarihi duvar kâğıtlarını ve 3. Napolyon'un bir kahve ücreti olarak bıraktığı bronz şapkasını asılı görebilirsiniz. Burası çok değerli eserlerin ilk kaleme alındığı yerdir. Ansiklopedi'nin bazı kısımlarını Diderot ve D'Alembert, Le Procope'da yazmıştır. Kafenin masalarında Devrimciler oturmuştur.

Artık geleneksel ve turistik bir restoran olan Le Procope'un güncel sahibi, Voltaire'in burada elli ila yetmiş bardak kadar kahve içtiğini söylemiştir. O zamanlar kahvenin alışık olduğumuz gibi değil, çoğunlukla çay gibi demlendiği, bundan dolayı daha hafif bir kahve ile bardakların doldurulduğu anlatılır. Mekânın üst katında dikkat çeken başka bir detay yer almaktadır; camın dış kısmında bulunan çan. Bu çanı, "L'Ami du Peuple" (Halkın Dostu) dergisinin kurucusu Jean-Paul Marat, yazıları basılmaya hazır olduğunda çalarmış ve sokakta bulunan matbaa, sesin nereden ve ne

için geldiğini çok iyi bilirmiş. Le Procope gerçekten edebiyatçılar için kurulmuş bir mekân gibi geliyor bunları öğrenince, değil mi? Her detayı önemli; edebiyatın ruhu, buraya adım attığından beri hiç çıkmamış sanki. Duvarlarındaki alıntılardan biri dikkatimizden kaçmıyor, Camille Desmoulins'e ait bu cümle kafenin, dönemin edebiyatçıları için taşıdığı önemi gösteriyor: "Diğerleri gibi bu kafe aynalarla, altın kaplamalarla ve büstlerle süslü değildi, buradan geçen değerli insanların anılarıyla süslüydü ve eserleri duvarlara düzgünce dizilseydi şayet, tüm duvarları kaplardı."

### Le Café de Flore

Paris'in en eski ve meşhur kafeleri arasında. İsmi roman mitolojisinin Flora tanrıçasından alan Le Café de Flore, kuşkusuz hepsi birbirinden değerli edebiyatçıların saatlerce vakit geçirdiği ortamlardan bir tanesi. Birinci Dünya Savaşı döneminde,

Guillaume Apollinaire kafenin zemin katını redaksiyon odası yapar ve orada, dönemin önemli isimleriyle buluşur. Les soirées de Paris (Paris Geceleri) dergisi burada doğar. Efsanevi çift Jean-Paul Sartre ve Simone de Beauvoir'ın saatlerce vakit geçirdikleri mekanlardan biridir. Bir söylentiye göre, işletmenin büyük ocağı sayesinde kahve fiyatına ısınmalarına izin verildiği için burada kalırlarmış. Sartre, Café de Flore'u evi olarak gördüğünü bile söylemiş. Ayrıca bu kafe varoluşçuluğun (existentialisme) evi olarak adlandırılır. Albert Camus, Boris Vian, Jacques Prévert gibi isimlerin varoluşçu veya ilerici akımlar etrafındaki tartışmalara katılmak için bu kafeye gelirlermiş.

İkinci Dünya Savaşı sonrası, Le café de Flore'a sanat dünyasının en önemli isimleri gelmeye devam eder, burası düşüncelerini paylaştıkları ve sanatlarını icra ettikleri bir yer olur. Bu isimler arasında yabancılar

da vardır elbette: Ernest Hemingway, Truman Capote ve Salvador Dalí'nin de müdavimi olduğu bu ortamı, Sımyacı kitabından sonra, Paulo Coelho da tatmıştır. Café de Flore, çoğu sanat akımının doğduğu yerler arasında olup; günümüzde hâlâ gidilebilen, yazarların, ressamaların, şairlerin, filozofların oturduğu masalara oturup, edebiyatın kokusunu buram buram içimize çekebileceğimiz bir ortam. Kafe, 1994 yılından bu yana her sene, gelecek vaat eden yetenekli genç yazarları tanımak ve tanıtmak amacıyla Prix de Flore isimli bir edebiyat ödülü de vermektedir.

### Les Deux Magots

Café de Flore'un komşusu, çok sayıda sanatçının iki kafe arasında mekik dokuduğu Les Deux Magots'dan bahsetmeden geçmek olmaz. Edebiyatçılara, sanatçılara, düşünörlere kucak açmış, varoluşçuluktan sürrealizme kadar çeşitli akımlara yuva olmuş bu kafenin edebiyattan uzak kalması düşünölemezdi.

Başlarda Çin'den gelen ipek ve kumaşın satıldığı bir butik olan mekânın zemin katı, 1880 yılında bir kafeye dönüştürölür. İçerisinde bulunan sütunda yer alan iki Çinlinin figürinleri, buranın amblemidir. Les Deux Magots isminin aslı bu iki Çinliden gelmekte, anlamı "İki Çinli Figürin"dir. Yeşil ve beyaz tentelerinden kafeyi kolayca tanıyabilirsiniz, ismi akşamları veya yağmurlu günlerde ısıltısıyla ilginizi çekecektir. İç dekoru, ünlü edebiyatçıların burayı neden tercih ettiğini adeta gözler önüne serer. Kırmızı sandalyeleri, sade



ve şık dekorasyonu ile nostaljik bir ortam sunar. Soğuk kış günlerinde, eski usul, tam kıvamında bir sıcak çikolata içmek için en güzel adreslerden biri olabilir. Bu kafeden yolu geçen isimler arasında Verlaine, Rimbaud, Prévert, Mallarmé, Aragon gibi şairler, Hemingway, Sartre, André Gide gibi yazarlar ve Picasso gibi ressamlar vardır. Günümüzde ise sinema dünyası için önemli bir yer teşkil eder; büyük ilgi ve beğeni toplayan *Intouchable* (Can Dostum) filminin bir sahnesi burada çekilmiştir. Gerek kitap okumak gerek yazıp çizmek için gidilebilecek sakin ortamlardan bir tanesidir. Ayrıca kafede 1933 yılından bu yana her yıl, bir genç yeteneğe Le Prix des Deux Magots edebiyat ödülü verilir. Tarihi düşünür ve edebiyatçılardan beslenmiş olan kafenin gençleri edebiyata teşvik için ödül vermesi bir hayli anlamlıdır.

### Le Café de la Paix

Terasından Paris'in meşhur Opera Garnier'sini görebileceğiniz bu tarihi kafe, Haussmann mimarisine sahip, lüks bir binanın zemin katında, 3. Napolyon dönemi süslemeleri ile karşılar sizi. Tarihi sütunları, boyalı tavanları ve geleneksel kıyafetli garsonlarıyla nostaljik bir havası olan kafenin müdavimleri olarak Émile Zola, Oscar Wilde, Maupassant, Tchhaïkowski ve Marcel Proust gibi isimleri sıralayabiliriz. Café de la Paix, bir fincan kahve ve meşhur tatlıları eşliğinde, yalnız veya arkadaşlarla, kitap okunabilecek ya da yazı yazabilecek en güzel mekanlardan biridir. Auguste Lafarge, Paris'in ünlü kafelerini

anlatan meşhur eseri, *Les Cafés Artistiques et Littéraires de Paris*'te (Paris'in Sanatsal ve Edebi Kafeleri), Le Café de la Paix için şu cümleleri kullanır: "Bir toplantı mekânı için, Le Café de la Paix'den daha güzel bir yer bulunamazdı. (...) Boyalı tavanlar, pervazlar, şık sütunlar, muazzam avizeler ve duvarları saklayan kapsamlı aynalarla, lüks dekorasyona sahip olan bu mekân, herkesin girebileceği harika bir yerdi."

### La Closerie des Lilas (Leylak Bahçesi)

Günümüzde bir restoran/bar olarak tanınan bu mekân, Montparnasse'dan geçen edebiyatçıların sık sık uğradığı yerler arasındadır. La Closerie des Lilas zamanında Renoir, Monet ve Sisley gibi önemli ressamların müdavimleri olması ile de tanınmaktadır. Amerikan entelektüelleri de bu kafede vakit geçirmiş: Henry Miller, Fitzgerald, Hemingway... Paris'te geçirdikleri yıllarda Hemingway ile arkadaş olan Fitzgerald, Muhteşem Gatsby'yi ilk defa Hemingway'e La Closerie des Lilas'da göstermiş! Bu meşhur kafe camla donatılmıştır. Her yeri yemyeşil bitkiler sarar. Leylaklar kafenin ismine yakışır şekilde ortamın en mühim dekorasyonlarından biri olmakla beraber kokusuyla da ziyaretçilerini büyülemektedir. Doğayla iç içe olunan kafede Zola, Cézanne, Ezra Pound, Théophile Gautier, Mallarmé, Goncourt gibi değerli isimler kahvelerini yudumlamıştır. Bunun yanı sıra edebiyatımızın gözde isimlerinden Yahya Kemal Beyatlı da kafenin müdavimlerindedir. Günümüzde Sartre'ın, Hemingway'ın oturdukları ortamı merak eden

yazar ve ziyaretçiler kafeye gelmekte, ferah ve rahat ortamından faydalanmaktadır. 2007'den beri kafede Le prix de la Closerie des Lilas edebiyat ödülleri verilmektedir.

Müsavimler ve edebiyatseverler kafelere giderken nadiren haberleşirlermiş. Hangisine gidilirse gidilsin mutlaka edebiyat konuşulabilecek birileriyle karşılaşma olasılığı yüksekmiş. Günümüzde de kitap okumak ve onlar gibi edebiyatla bağı sürdürmek için bu mekanlara gidilebilir.

### Yazarların Penceresinden Paris

Kafeler haricinde, Paris'in edebi yönüne katkıda bulunan yazarların evlerinden de bahsetmek gerekir. Daha önce de değindiğimiz üzere birçok yazarın yolu Paris'ten geçmiştir. Bunlardan Fransız edebiyatının usta isimleri olan Honoré de Balzac ve Victor Hugo'nun evleri, onları yaşatmaya devam eden birer müze olarak karşımıza çıkmaktadır.

Balzac'ın evi Paris'in ortasında bağ evi görünümünde, eski ama çok güzel bir evdir. Honoré de Balzac 1840 ve 1847 arasında bu evde ikamet etmiştir. Paris'in 16.bölgesinde Passy sokağında bulunan evin bir tarafı yüz-yüz elli yıl öncesinden kalma klasik apartmanların, diğer tarafı ise yetmişli yılların lüks ve modern apartmanlarının arasında kalmış bir cennet gibidir. Bahçesinde dolaşırken yeşilliklerin arasından Paris'in simgesi Eyfel Kulesi'ni, bahçenin alt kısmından ise Türkiye Cumhuriyeti Paris Büyükelçiliğini ve Türk bayrağını görebilirsiniz. Bu evden

müzedede, Balzac'ın yazı masasını, el yazılarını, yazdığı roman ve hikâyelerden esinlenen tabloları, resimleri ve yazarın kişisel kütüphanesini keşfedebilirsiniz. Ayrıca eserlerini ve orijinal baskılarını da bulabilirsiniz.

Dünyaca ünlü, *Sefiller* ve *Notre Dame'ın Kamburu*'nun yazarı, Victor Hugo'nun evi ise Place des Voges'da bulunan bir otelin ikinci katındadır. Victor Hugo 1832'den 1848'e kadar bu evde yaşamış ve 1903'ten sonra ev müze olarak ziyarete açılmıştır. Bu ev, hayatı boyunca sürekli taşınan Hugo'nun beşinci eviymiş ve en uzun süre kaldığı ev olmuş. Müzeyi ziyaret ettiğinizde yazarın çalışma masasını, yazı kalemini, okuduğu kitapları, aile fotoğraflarını, kahve bardaklarını, tabaklarını ve vefat ettiği yatağı görebilirsiniz. Seramik objeler ve dönemin mobilyaları da dikkat çekicidir. Evin kırmızı salonunda Victor Hugo'nun romantik akımının sanatçılarıyla; edebiyat, sanat, politika konuştuğu söylenir. Gautier, Lamartine ve Dumas yolu Hugo'nun evinden geçenlerden bazılarıymış.

Elbette yazarların yaşadığı Paris'te ve çevresinde bulunan evler bu kadarla sınırlı değil. Paris'te Jacques Prévert, Boris Vian, Alexandre Dumas, Jean-Jacques Rousseau, Stéphane Mallarmé ve Émile Zola gibi isimlerin de evleri bulunmaktadır.

Ünlü bir yazarın evine adım atmayı ilginç ve çekici kılan hayran olunan yazarın yaşadığı yeri görebilmek ve seneler önce o duvarlar arasında kalem oynatan

yazarı düşünerek hayalinde canlandırabilmektir.

### Paris Edebiyat Ağı

Yazarların izlerine Paris sokakları, kafeleri, mekânları haricinde on üçüncü yüzyılda inşa edilen dünyaca ünlü Sorbonne Üniversitesinde de rastlayabilirsiniz. Sorbonne Üniversitesi Balzac, Simone de Beauvoir, Henri Bergson, Robert Boileau, Érasme ve Raymond Queneau gibi geleceğin büyük yazar ve filozoflarının geçişini görmüştür.

Paris, edebiyatın ruhunu başkentte yaşatmak adına farklı akımlara ev sahipliği yapmıştır. Paris'in en güzel bahçelerinden biri olan Lüksemburg Bahçesi ve onu süsleyen çiçekler, ağaçlar ve havuzlar arasında yer alan Charles Baudelaire, Stendhal, Paul Verlaine, Stefan Zweig ve Gustave Flaubert gibi isimlerin heykelleri bunun göstergeleridir. Ayrıca Guy de Maupassant ve Alfred de Musset'nin heykellerini de Monceau Parkı'nda görmek mümkündür.

Edebiyat alanında bir başka önemli mekan ise, Paris yirminci bölgede yer alan Père-Lachaise mezarlığıdır. Kırk üç hektarlık alanıyla Paris'in en büyük ve dünyanın en bilinen mezarlıklarından biridir. Honoré de Balzac, Colette, Oscar Wilde, Marcel Proust, Paul Éluard, Jean de La Fontaine, Molière, Guillaume Apollinaire gibi yazın dünyasının altmış önemli şahsiyetinin mezarı burada bulunur.

Bu örneklerle dayanarak Paris'in ilham veren, besleyen, üretkenliğe katkıda bulunan bir yanının olduğunu söylemek pek de yanlış olmayacaktır.

“Paris, Seine Nehri'nin geçtiği bir kütüphanenin geniş okuma odasıdır.”

Walter Benjamin

Günümüzde yazarlara olduğu kadar kitap kurtlarına da kucak açan bir şehir Paris. Dört tarafı kafelerle çevrili olan ve kafe kültürü oldukça yaygın olan bu şehirde, kitap okumak için kafe ve kitap kafelere başvurabileceğiniz gibi bunların dışında da değerlendirebileceğiniz çok güzel alan ve mekânları bulunmaktadır. Bunların başında, kitap okurken sessiz bir ortam tercih edenler için kütüphaneleri öneriliriz. Paris'in neredeyse her yerinde birbirinden değerli kütüphanelerle karşılaşabilirsiniz. Hem sessizlik barındıran hem de çoğu ücretsiz üyelikle kitap ödünç alabilme imkânı sağlayan bu alanların engin kaynaklarından faydalanabilirsiniz. Üstelik Paris'te kitaplara uygun fiyatlarla erişebilmek, çeşitli sahaf- lar sayesinde oldukça kolaydır. Mesela Notre-Dame Katedrali'nin karşısında, Seine Nehri'nin kenarında konumlanan sahaf- lar- da çok güzel sürprizlerle karşılaşmak olasıdır. Sahaflarda kitap- ların yanı sıra hediyelik eşyalar, plaklar, dergiler de satılmaktadır. Bir diğer adres ise, Paris'in on beşinci bölgesinde yer alan eski ve ikinci el kitap pazarıdır. Sadece hafta sonları kurulan bu pazarda yaklaşık elli kitapçı ve sahaf yer almaktadır. Günümüz Paris'inde çayınızı, kahvenizi içebileceğiniz ya da tatlınızı, yemeğinizi yiyebileceğiniz, aynı zamanda kitaplarla da haşır neşir olabileceğiniz, duvardan duvara kitaplıklar ve geniş rahat



okuma alanlarıyla tasarlanmış bir sürü kafe/kitapevi bulabilirsiniz. Bu tarz kafelerin birçoğunda raflardan seçtiğiniz bir kitabı alıp okuyabilir, isterseniz evden getireceğiniz bir kitabı buradan alacağınız bir kitapla değiştirebilirsiniz. Örneğin: Merci Used Book Kafe, La Belle Hortense, Paul et Rimbaud, La Régulière... Bunların haricinde hem bilindik hem de çok sayıda ziyaretçi ağırlayan, okumak için de güzel bir atmosfere sahip olan Sheakespeare & Company'den bahsetmeden geçmek olmaz. Burası Paris'in beşinci bölgesinde bulunan bağımsız, İngiliz edebiyatında uzmanlaşmış bir

kitapçıdır ve kütüphane olarak hizmet vermektedir. Bu ortamlar diğer edebiyatseverlerle tanışmak, fikir alışverişinde bulunmak adına fırsat yaratan yerler olarak görülebilir.

Paris'te düzenlenen, yazarlar ve okurlar için ayrı bir önem taşıyan kitap fuarlarını da anmak gerekir. Bunların biri olan Livre Paris, (Kitap Paris) her sene düzenlenen en büyük fuar organizasyonudur. Fransa'dan ve dünyanın dört bir yanından ünlü veya yeni isimlerin buluşmasına ve okuyucularıyla buluşmasına vesile olmaktadır. Tüm edebiyatseverler için ayrı bir önem taşıyan bu ortam,

istenilen kitaba rahatça erişimin yanı sıra yazarlarla sohbet etme imkânı da sağlar. Diğer taraftan da fuar kapsamında düzenlenen çeşitli konferanslar, katılımcılara bilgi dolu zengin bir ortam sunar.

Eğer elinizden kitap düşürmeyen bir edebiyat ve sanat sevdalısıysanız, Paris'te gidebileceğiniz adresler bunlarla da sınırlı değil! En beğenilen yerlerden biri olan ve sizlerle de paylaşmak istediğimiz, sanatın nabzının tutulduğu, Paris'e gelip de görmeden gitmemeniz gereken Louvre Müzesi'ne de değinmek isteriz. Daha önce bu müzede bulunup gezmediyseniz şayet, müzede yer alan sanat eserlerinden ziyade bazı ziyaretçilerinin tutumunu tasvir etmek isteriz. Müzenin farklı yerlerinde, zeminde veya sandalyelerde oturan, ellerinde bir kalem ve bir defterle resim çizen ya da yazı yazan, dahası sakince bir köşede kitap okuyan insanlara rastlayabilirsiniz. Eşsiz eserlerin sunulduğu sessiz oda ve koridorlar, sizi sanatın içinde bir yolculuğa sürükleyebilir.

Yazarların Kaleminden Paris

"Tüm Paris bana ait ; ben ise bu kalem ve deftere aitim."

Ernest Hemingway

Paris'in edebi havasından faydalanan, beslenen yazarlar belirttiğimiz üzere oldukça fazladır. Sokaklarından ilham taşan bu kentte, dünyaları kelimelerle yazmak pek de zor olmamıştır.

Maupassant, La Parure (Mücevherler) adlı öyküsünde bizi 19. yüzyılın sonlarına, Paris'in burjuva hayatına götürür. Simone de



Beauvoir ise gençliğini geçirdiği Montparnasse sokaklarını detaylı bir şekilde anlatır. Fransız edebiyatının en meşhur eserlerinden biri olan Sefiller'de Victor Hugo, şehrin sokaklarının, yapılarının isimlerini barındırırken bir ayaklanmanın ortasındaki acımasız Paris'i gözler önüne serer. Ernest Hemingway Paris Bir Şenliktir adlı kitabında, genç ve meteliksiz bir yazarın Gertrude Stein'den Francis Scott Fitzgerald'a kadar zamanın entelektüelleriyle buluştuğu canlı, büyüleyici bir şehri anlatır. Raymond Queneau, Zazie Metroda, isimli kitabıyla bir çocuğun gözünden tarihi ve popüler Paris'i anlatır bize. Bu isimlere Émile Zola, Maupassant, Louis Aragon, Marcel Proust, Albert Camus, Charles

Baudelaire ve daha niceleri eklenebilir.

Paris'in yazarlar şehri olmanın ötesinde romanlara, şiirlere, şarkılara ve diğer sanat dallarına konu olan bir şehir olduğunu söylemek mümkündür. Günümüz yazarları da Paris hakkında yazmaktan ve bu şehri romanlarında mekân olarak seçmekten geri durmamışlardır. Buna Amélie Nothomb, Agnès Martin Lugand gibi yazarlar örnek olarak gösterilebilir. İlham perisi gerçekse eğer, Paris'te yaşıyor olabilir... Şehrin duvarlarında ise hala yazarların kelimeleri kazılı.

Paris'in sokaklarında yürümek, seneler önce bu şehirde bulunan yazar, şair ve ressamlarla aynı zemine basmak demek... Gördüğümüz tarihi binalar, onların da bir

zamanlar gördüğü, onları şaşırtan ve kalemi ellerine aldırان, kitaplarında yer bulan bir panoramadır. Takıldıkları kafeler geleneksel bir hava barındıran ve yıllar öncesinin dekorasyonunun muhafaza edildiği, bizim bugün dahi gidebileceğimiz, onlarla aynı masalara oturup, aynı siparişleri vererek, belki bir anlığına onların yerine geçebileceğimiz yerler.

#### Türk Diasporası ve Edebiyat

Paris'te yaşayan Türk diasporası da bu şehrin namına yakışır şekilde, şehrin edebi havasından esinlenerek çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Dernekler, özel eğitim kurumları, konsolosluk ya da şahıslar tarafından edebiyata ilişkin faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Örneğin; Educim derneği her ay kitap okuma



halkaları oluřturmakta ve Őiir gece-leri dűzenlemektedir. Bir masa etrafında, bahçe veya park gibi farklı ortamlarda bir araya gelinerek çay eŐliĐinde gerçekleŐtirilen bu aktiviteler oldukça da verimlidir. Paris Diyanet İŐleri Tűrk İslam BirliĐi (DITIB)'de her yıl kitap fuarı ve yazar-okur buluŐması dűzenlemektedir. Fuarla Tűrke kitaplara ulaŐım kolaylaŐtırılmakta, Tűrk yazarlarla buluŐma ve tanıŐma imkânı saĐlanmaktadır. Yunus Emre Enstitűsű ve BaŐkonsolosluk da Tűrk yazarlarla halka açık seminerler dűzenlemektedir. Ve son olarak, Paris'te okurken tanıŐıp bir araya gelen yedi kiŐinin sosyal medya ortamında ortaklaŐa kurduĐu kitap-yorum sayfası da edebiyat dűnyasına yeni bir soluk kazandırma niyetindedir. Livre Aventurier (Maceracı Kitap) olarak adlandırdıkları Instagram hesabından aktif olarak Tűrke, Fransızca aĐırlıklı olsa da İngilizce ve Almanca yorumlara yer verilen paylaŐımlar yapıyorlar. Ayrıca grubun bazı űyeleri tarafından farklı kafelerde, kitap sohbetleri de dűzenleniyor.

“Paris'te, gűzűműn űnűnde dűnyanın en çok dűŐűnűlen, en çok konuŐulan ve en çok yazılan beŐ bin hektarı var.”

Jean Giraudoux

Edebiyatın evi varsa, bir tanesi muhakkak Paris'tir. Her bir sokakta farklı yollar keŐiŐmiŐ, bűyűk adımlar atılmıŐ, devrimler yapılmıŐ, yeni ufuklara yelken açılmıŐtır. Bűtűn bunlar Őehre itibar kazandırmaktan geri durmamıŐtır. Paris, belki de yazılanın, izilenin ve anlatılagelenin hep űtesinde var olan bir Őehir olarak kalacak. Kentte kol gezen ilham perileriyle karŐılaŐma ihtimali için bile bu Őehre gelmeye deĐer.



ECEM TUBA HIZARCI

T

1998'de Mont-Saint-Martin'de (Fransa) doĐdu. İlk ve orta űĐrenimini Longwy Őehrinde, Notre-Dame des R collets okulunda tamamladı. Lorraine űniversitesi'nde Psikoloji eĐitimi almaktadır. YTB Tűrke űdűlleri 2020 Kitap DesteĐi Kategorisinde űdűl almıŐtır. Arafta Uçan Kelebekler yazarın ilk kitabı.



BűŐRA AKYűZ

T

1995 Konya doĐumlu. Ortaokul ve liseyi Fransa'da okudu. Paris'te DoĐu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitűsűnde (INALCO) Tűrkoloji bűlűműnde lisans eĐitimini tamamladı. Őu an aynı űniversitede Dil Bilimi'nde yűksek lisans eĐitimine devam ediyor. YTB Tűrke űdűlleri Deneme Kategorisinde birincilik űdűlű kazandı.



## BİR AZ KAHVE, BİR AZ DOSTLARLA SOHBET, ÇOKÇA HAYAT ÜZERİNE

DUYGU ER QUILICHINI

**R**oma'nın edebiyat kafeleri 1950'li yılların başından 60'lı yılların ortalarına kadar kentin kültür ve sanat yaşantısının canlı tanığıdır. İkinci Dünya Savaşı'nın ağırlığından yeni çıkan Roma, edebiyat kahveleriyle yeniden yaşama sevinci arayan sanatçılara adeta kucak açmıştır. Üstelik sahip olduğu sanat çevreleri ve canlılık bakımından New York ve Paris ile boy ölçüşür.

Antico Caffè Greco Roma'nın en eski, Venedik'teki Caffè Florian'dan sonra İtalya'nın en eski ikinci kafesi olma özelliğini taşır. Levanten olduğu düşünülen Nicola della Maddelena tarafından işletilen kafeye 1779 yılından itibaren Tischberin, Moritz ve Goethe'nin uğramasıyla mekânın ünü artar. 19. yüzyılda altın çağını yaşayan kafenin duvarlarında İtalyan ve yabancı sanatçıların çalışmaları sergilenmeye başlar. Yabancı şairlerin, yazarların ve sanatçıların buluşma noktası olur. Nikolaj Gogol Ölü Canlar romanının

bir bölümünü bu kafede yazacak, Hans Cristian Andersen hep pencere kenarındaki koltukta oturmayı tercih edecek, Giorgio De Chirico ise buraya her sabah cappuccino içmeye gelecek ve kafe hakkında "Oturup dünyanın sonunu bekleyebileceğim nadide bir yer." yorumunu yapacaktır.

Kafe'ye uğrayan sanatçılar arasında yazarlardan Chateaubriand, Stendal, Schopenhauer, Bryon; şairlerden Leopardi, D'Annunzio; müzisyenlerden Bizet, Rossini ve Wagner en bilinenleridir. Goffredo Petrassi, Mirko, Peride Fazzini, Mario Soldati, Mafai ve Carlo Levi'nin kafede çektiikleri fotoğraf ise o dönemin sanatçı buluşmalarını ölümsüzleştirerek günümüze taşımaktadır. Antico Caffè Greco'nun bir dönemin kültür ve sanat çevresine ev sahipliği yapması nedeniyle taşıdığı önem 1953 yılında İtalyan Hükümeti tarafından "tarihi eser niteliğinde anıt" ilan edilmesiyle resmî kurumlar tarafından da tescillenmiş olur.

Günümüzde Antik Roma tarihi üzerine çalışan akademisyenler ve Roma diyalektiğinde yazan yazarlar kafede Omnius Salonu'nda bir araya gelmekte, her ayın ilk çarşambası buluşarak halka açık edebiyat okumaları ve toplantılar düzenlenmektedir.

Roma'da 1886'da açılan Caffè Aragno zengin ve kültürlü bir müşteri kitlesine sahipti. Ancak kafeyi asıl ünlü yapan; sanatçı, politikacı, yazar ve gazeteciler olmuştur. Entelektüeller önceleri ünlü Terza Saletta'da buluşurlardı. La Saletta di Aragno adı da yine burada tasarlanmıştır. Terza Saletta, sancta sanctorum, yani edebiyat, sanat ve gazeteciliğin kutsal mabedi olarak adlandırılıyordu. Avangart sanatçılar bu salonda buluşup fütürizm üzerine konuşur, Klasisizm ve dışavurumculuk akımlarının karşıtları arasında ateşli tartışmalara girişirlerdi. Valori Plastici ve La Ronda gibi aylık edebiyat dergileri de kafenin sığara dumanından kapkara olmuş

duvarları arasında yeşererek dönemin edebiyat dünyasını zenginleştirmiştir. Tarihi mekâna uğrayan sanatçılar arasında Giuseppe Ungaretti, Filippo Tommaso Marinetti ve Oscar Wilde bulunur. Amerigo Bartoli'nin Giuseppe Ungaretti ve diğer sanatçıları sohbet ederken tasvir ettiği Dostlar Kahvede tablosu o dönemin kültürel atmosferini ve dost meclislerini tüm samimiyetiyle yansıtmaktadır.

Caffè Aragno'nun konumu itibarıyla devlet dairelerine ve hükümet konağına yakın oluşu, sanatçıların yanı sıra politikacıların da uğrak mekânlarından biri olmasını sağlar. 1906 yılında kafenin önünde rejim karşıtlarınca patlatılan bomba, mekânın tarihine damga vuran olaylardan biri olarak hafızalara kazınmıştır. 1920'li yılların başında Roma'nın politik çehresinin değişmesi ve kafenin ortadan kaybolmasıyla okuyucu yazar müdavimler de yavaş yavaş el etek çekmiştir.

#### Kahve Bahane Kültür Şahane

İsviçre'nin bir kasabasından Roma'ya gelen Jon Notegen tarafından 1882 yılında açılan Caffè Notegen iki dünya savaşı arasında sanatçıların buluşma noktası olur ve kısa zamanda adı Roma'nın diğer ünlü kafeleriyle birlikte anılmaya başlar. İtalyan şair Gabriele D'Annunzio kafeye gelen ünlü sanatçılardan yalnızca biridir. Üçüncü nesil Notegenler aile geleneğini devam ettirirler. 1985 yılında yaşanan ekonomik kriz sonucu Tommaso Notegen kafeyi kapatmak zorunda kalır. Tarihi mekân birçok kez el değiştirdikten sonra Belediye Konseyi'nin ve Parlamento'nun destekleriyle dernek haline getirilir ve böylece yüz yıllık tarihi kafe ayakta tutulur. Notegen

ailesinden Reno ve sanatçı dostu eşi Teresa, Roma'da antik geleneğin devam edebilmesi için büyük çaba göstermişlerdir.

Roma'daki en ilginç ve eski sanatçı buluşma noktaları arasında Sala da tè Babington yer alır. Varlıklı ailelerden gelen İngiliz Isabel Cargill ve Anna Maria Babington tarafından 1882 yılında açılan mekân, çayın sadece eczanelerde satıldığı bir dönemde Roma'da yaşayan Anglo-Sakson topluluğu için çay içme ve kitap okuma mekânı olarak düşünülmüştür. Açılmasından bir yıl sonra büyük başarı elde ederek Roma'nın tarihi Trinità dei Monti'nin merdivenlerine bitişik prestijli bir yere, Piazza di Spagna'ya taşınmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra mekân, Elsa Morante, Giorgio Bassani ve her milletten sanatçıların uğrak noktasıydı artık. Salon çok sayıda Romalı gazetecinin yanı sıra İngiliz soylularını da misafir ediyordu.

Başkent Roma'nın sosyal yaşantısında iz bırakan sanat mekânlarından 1922 yılında Popolo Meydanı'nda açılan Caffè Rosati'yi anmamak mümkün değil. İtalyan senarist Ugo Pirro bir yazısında Caffè Rosati'den şöyle bahseder:

“İkinci Dünya Savaşı sonrası Caffè Rosati'de bir bardak su bile ısmarlayamaz haldeyken bir sandalye çekip yönetmenler, yapımcılar, sinemacılar ve aktörlerle sanat üzerine konuşuyorduk.”

Ödüllü İtalyan yazar Alberto Moravia ve şair eşi Elsa Morante de kafenin sürekli müşterileri arasında yer alır. 60'lı yıllarda Caffè Rosati'de Italo Calvino, Federico Fellini ve Ennio Flaiano'yla karşılaşmak

son derece olağandır. Bir dönemin sanatçılarını buluşturan kafe şimdilerde Roma'ya gelen turistlerin ağzında kahvesiyle değil de uyguladığı fahiş fiyatlarla acı bir tat bıraktığı, çizgisini ve eski şöhretini koruyamadığı için eleştirilmektedir.

Roma'da tarihi kafelerin yanı sıra yeni açılan ve birçok farklı kesime hitap eden edebiyat ve kitap mekânları da şehrin kültürel ve sanatsal yaşantısını diri tutmaya devam ediyor.

Meraklısına Roma'daki alternatif edebiyat/kitap kafeleri: Caffè letterario, Libreria Giufà, Lettere Caffè, Tra le righe, Altroquando.



#### DUYGU ER QUILICHINI

T

1991 yılında Edirne'de dünyaya geldi. Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi'nde lisans eğitimini, YTB burslusu olarak Hacettepe Üniversitesi'nde Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans programını tamamladı. İtalya'da yaşamakta, çeşitli sivil toplum kuruluşlarında Türkçe Saati Projesi'ni yürütmekte ve edebiyat çevirileri yapmaktadır.



# MÜNİH

## BİR HAZİRAN GÜNÜ CAFÉ TAMBOSI'DE!

ELİF NESLİHAN GÜNEY

**T**homas Mann kısa romanı “Gladius Dei”ye “München leuchtete” (Münih parlardı.) sözleriyle başlar. Hayatının büyük kısmını Münih’te geçiren Thomas Mann, hikâyesinin başında Odeonsplatz’daki güzel bir haziran gününü anlatır. Neşeli meydanların, beyaz sütunlu tapınakların, antik anıtlarla barok kiliselerin, çeşmelerin, sarayların ve bahçelerin üstüne ipek gibi gerilmiş masmavi bir gökyüzünden bahseder. Yazarın gözünde Münih adeta parlamaktadır. Bu parlaklığı günümüzde de halen görmek mümkün.

Birçok yazar ve sanatçının yaşadığı Münih, edebiyat ve sanat

üretilen, konuşulan ve tartışılan mekânlara hem geçmişte hem de günümüzde ev sahipliği yapmaktadır. Örneğin Café Stefanie. İkinci Dünya Savaşı’ndan önce yazarların uğradığı önemli mekânlardan biridir. Hem kahve eşliğinde diğer sanatçılarla buluşup konuşmak hem de yalnız başına oturup yazı yazmak için uygun olan bu yer, maalesef savaş sırasında yıkılmıştır. Bu yüzden Heinrich Mann, Gustav Meyrink, Frank Wedekind, Kurt Eisner ve birçok yazarın vakit geçirdiği bu ünlü kafeyi ziyaret etmek artık mümkün değil. Yine de Café Stefanie’ye bazı eserlerde rastlayıp konuk olabilirsiniz. Örneğin şair Johannes R. Becher’in

bir şiirinde Café Stefanie’nin sevdiği kadın Emmy Hennings’le buluşma yeri olduğunu öğreniyoruz. In München war’s im Café Stefanie, Als ich dir, Emmi, die Gedichte sagte, Die ich allein dir nur zu sagen wagte. Und häufig kam das Wort vor “Irgendwie” \*  
Münih’te Cafe Stefanie’deydi,  
Sana, Emmi, şiirler okuduğum,  
Sadece sana okumaya cesaret bulduğum.

Ve içlerinde çoğu kez “herhangi bir şekilde” sözünün geçtiği.

\* Johannes R. BecherÇ Café Stefanie. Sonett. In: Ders.: Gesammelte Werke. Bd. 4. Gedichte 1936-1941. Aufbau Verlag, Berlin und Weimar 1966, S. 248).

Başka önemli bir mahfil Schellingstraße'de bulunan Osteria İtaliana'dır. 1890 yılında inşa edilen yapı hâlen İtalyan restoranı olarak işletilmektedir. Önemli konuklarından biri de Oskar Maria Graf'tır. Yazar arkadaşlarıyla birlikte çıkardıkları "Simplicissimus" isimli dergi için düzenlenen toplantı ve konuşmalar genellikle Osteria İtaliana'da yapıldığından yazarların uğrak mekânı olmuştur. Diğer sanatçılarla buluşup edebiyat üzerine konuşarak ruhlarını, leziz İtalyan yemekleriyle de karınlarını doyurabildikleri bir yerdir burası. Sadece sanatçıların uğradığı bir mekân olmayıp aynı zamanda siyasetçilerin de uğrak yeri olduğu bilinmektedir. Oskar Maria Graf, kaleme aldığı "Gelächter von Außen" adlı hatıratında Adolf Hitler ve arkadaşlarının da bu mekânda buluştuklarını, hatta onlardan oldukça rahatsız olduğunu anlatmaktadır.

Münih'in diğer önemli kafelerinden Café Luitpold 1888 yılında, Café Tambosi 1775 yılında kurulmuştur. Söz konusu mekanlar günümüzde de kafe olarak işletildiğinden ziyaret etmek mümkündür. Kuruluş yıllarından itibaren sanatçıların buluşma noktası olan bu kafeler, sanatsal toplantılara ve tanıtlara ev sahipliği yapmıştır. Siz de bir haziran günü Café Tambosi'de oturup Thomas Mann'ın anlattığı Odeonsplatz manzarasını izleyebilirsiniz.

Münih'te tarihi kafelerin yanı sıra yeni açılan ve özellikle üniversiteli öğrencilerin müdavimi olduğu kafeleri de bulmak mümkün. Münih Üniversitesi etrafında İtalyan



ya da Fransız tarzı kafeleri görmemiz hiç de zor değil. Ayrıca birçok kütüphanenin ve büyük kitapçıların kendi kafeleri mevcut. Sessizce kitabınızı okuyup etrafınızı izleyebilir veya arkadaşlarınızla buluşup edebiyat üzerine konuşabilirsiniz.

Son olarak Münih'teki Literaturhaus'dan bahsetmek gerekir. Birçok etkinliğin yanı sıra edebiyat sergileri de yapılan bu mekân edebiyat severler için ziyaret edilmesi gereken başlıca yerlerden biridir. Farklı edebi konular üzerine gerçekleştirilen

seminerlere, söyleşilere ve sergilere katılmak mümkündür. Ayrıca yeni yazarlara tecrübeli yazarlar tarafından eğitici seminerler verilmektedir. Öğrenciler ve öğretmenlere özgü seminerler de yapılmaktadır. Edebiyatı ve yazmayı sevmeyi amaçlayan kurum, Münih'in önemli edebiyat mahfillerinden biridir. Üstelik Oskarmaria isimli kafesinde yeni yazarlar ve edebiyat severlerle tanışma fırsatını yakalayabilirsiniz.

\* Oskar Maria Graf: Gelächter von außen. Aus meinem Leben 1918-1933., s. 99.



# AIX-EN-PROVENCE

## LAVANTA KOKULARI VE YALNIZ BİR ŞEHİR; İKİSİ DE EDEBİYATA DAİR!

MEHMET BOLAT

**F** ilmlerde rastladığımız bir karakterin geri çekilmek ve huzurlu bir hayat sürmek için gittiği küçük ve aristokrat bir kentte yaşaması gibi, siz de böyle bir yerde yaşamının nasıl olabileceğini hiç merak ettiniz mi?

Ben şahsen hiç merak etmemiştim. Ancak gel gör ki kendimi böyle bir şehirde yaşarken buldum.

2017'de Erasmus programıyla Fransa'nın Aix-Marseille Üniversitesinde bir sene Fransız dili ve edebiyatı eğitimi almaya hak kazandım. Daha önce Aix-en-Provence şehrini hiç duymamıştım fakat Cote D'Azur bölgesine yakın olduğunu ve Güney Fransa'da olduğunu biliyordum. Bölgenin yanı sıra tanımadığım, yaşam biçimine aşina olmadığım bir şehirde yaşama fikri beni heyecanlandırıyordu.

Aix için gerçekten de Provans'ın en gözde şehri diyebiliriz. Gözlemlediğim kadarıyla Aixlilerin yarısını 60 yaş üstü zenginler oluşturmakta, diğer yarısını da üniversite şehri olduğundan ötürü öğrenciler oluşturmakta. Bu ilginç armoni şehre kendine has bir hava katıyor. Aix'te yaşamının ve şehrin tarifini kendimce şöyle buldum: Dilediğinde günlerce kimseyle konuşmadan, kendinle baş başa kalabileceğin huzuru sağlayan, fakat dilediğinde de sadece aynı bankı paylaştığın biriyle bile saatlerce muhabbet edebileceğin bir şehir. İnsanların mahremiyet ve samimiyet arasında kurdukları bu takdire şayan denge bence Güney Fransa mantalitesini güzel bir şekilde özetliyor.

Aix'te yaşadığım ilk günlerde dünyaca ünlü bir ressamın da buralı olduğunu, sokak isimlerini açıklayan

bir levhayı okurken öğrendim. Ressamın ismini daha önce duymamıştım ve bir kez daha kültür ve sanat tarihi konusundaki cehaletimi selamlamış oldum. Mevzu bahis ressam empresyonizm akımının öncü isimlerinden Paul Cézanne. Paul Cézanne'ı araştırınca ünlü yazar Émile Zola'nın da gençlik yıllarını burada geçirdiğini ve Cézanne'la yakın arkadaş olduklarını öğrendim. Bu iki sanatçının yanı sıra Ernest Hemingway ve Albert Camus'un da bir süre Aix'te yaşadıklarını ve benim de sıkça uğradığım kafede çokça vakit geçirdiklerini öğrenmek beni daha da fazla heyecanlandırdı.

Aix'te yaşadıkça şehrin kendine has gizemini çözemesem de atmosferine kapıldığımı hissettim. Modernlik ve muhafazakârlık arasındaki izler, bir zamanlar aristokrasinin

kalesi olduğu izlenimini yaratan altın varaklı binalar ve sokak isimleri, bazen şehirde tek başınaymışsın hissi veren bomboş caddeler, haziran başında kenti süsleyen meşhur lavantalar. İşte tüm bunlar içimdeki edebiyat sevgisini coşturmuş olacak ki özellikle Aix'te bulduğum süre zarfında edebiyata ve kitap okumaya yoğunlaştım.

Kampüste her çarşamba günü ikinci el kitap satan bir tezgâh kuruluyordu. Derslere sıkça gecikmeme sebep olan da bu tezgâhtı. Fransa'ya yabancı dilini geliştirmeye gelen bir öğrenci için hazine değerindeydi burası. Kısıtlı bütçemden dolayı yeni ve pahalı kitaplar almamaya gayret ederken, tertemiz ikinci el Fransızca ve İngilizce kitaplar beni mutlu ediyordu. Her hafta uğradığım, ismini bilmesem de birkaç edebiyat muhabbeti yaptığım tezgâhtar abi, benim Almanya'dan gelen Türk asıllı bir İngiliz ve Fransız edebiyatı meraklısı olduğumu öğrendiğinde Güney Fransa ağzıyla manidar bir şekilde "C'est bien." (Bu çok iyi.) demişti. Yabancı uyruğuma ve Almanya'dan gelmiş olmama mı şaşırırdı diye düşündüm ama şaşırmasına sebep olacak bir durum yoktu aslında.

İşte bu tezgâhtar abiden aldığım kitaplar şehre başka bir gözle bakmama sebep oldu. Vakit buldukça Aix'in merkezindeki Parc Jourdan'da tek başıma kitap okurdum. Orada, kitap başında geçirdiğim dakikaların huzur ve dinginliği paha biçilmezdi. İnsanlar arasında dahi olsam, elimdeki kitaba odaklanmayı öğretti bu dakikalar bana.

Bunun dışında Aix ve kitap ikilisi yeni bir alışkanlık edinmemi sağladı. Genelde kafelere yalnız



gidildiğinde sanki herkesin gözleri seni takip ediyormuş hissine kapılıyor insan, tek başına bir kafede oturmak ayıpmişçasına. Fakat Aix'te her kafede bulunan tek kişilik masalar yalnız başına oturma'nın fazlaca yaygın olduğunu gösteriyordu. Böylelikle kimi zaman Le Petit Bistro'da, kimi zaman da La Rotonde'da ya da La Cézanne'da kitap ve sütlü kahve eşliğinde

kalabalıktan sıyrılarak kendimle vakit geçiriyordum. Muhabbetten kaçınmak istediğim bir günde, yan masada oturan yaşlı Fransız teyze veya amcanın benimle konuşur gibi olduğunu anlayınca kitabıma gömülmüş numarası yaptığım da oluyordu bazen. Göz göze geldiğinde selamlayan bakışlar bu şehirde huzurun hâkim olduğunu gösteriyordu.

# VARŞOVA ZIEMIANSKA KAFE

MERVE KAR

**1** 944 Varşova Ayaklanmasıyla birlikte tarihe karışan gazete sayfalarında, eski jenerasyon edebiyatçıların anılarında, hâlâ hayatta olan nadirlerinin kalplerinde kalan Ziemianska Kafe; 1918 yılının Nisan ayında kapılarını ilk ziyaretçilere açmıştı.

Mazowiecka 12 numarada açılan kafe, kısa sürede zamanın önemli yazarlarının, şairlerinin ve ressamlarının uğrak mekânı haline gelmişti. Yıllar içerisinde kafenin masaları, bütün edebi ürünlerin notunun verildiği, bir tiyatro oyununun kısa sürede üzerinin çizildiği, bir şiirin son düzeltmelerinin yapıldığı, ülke edebiyatına katkısı tartışılmaz bir konuma ulaştı. Kalabalıkların

resimlere yansıdığı, içeriye girmenin de sohbeti bırakıp çıkmanın da zor olduğu, bağımlılık yaratan bu kafenin müdavimleri arasında Franciszek Fiszer, Julian Tuwim, Kazimierz Wierzyński, Jarosław Iwaszkiewicz ve daha niceleri vardı. Kimi yazarlar grubuna ayrılmış özel masalarıyla genç yazarların hayalini süsleyen, katılmak için can attıkları bir dünyaya açılıyordu kafenin kapıları.

Başlarda kafenin müdavimi olan genç yazar ve şairler, bunda kafenin Varşova Üniversitesine yakın oluşunun katkısı yadsınamaz, 1920'lerde çoktan ünlenmiş ve edebiyat çevrelerinin saygısını kazanmışlardı. Kafede buluşmalarla

başlayan, tartışmalarla, eleştirilerle pekişen edebiyat anlayışı Polonya edebiyatının yeni akımlarını şekillendirmeye başlamıştı bile. Zaman içerisinde popülerliği en üst seviyeye çıkan kafede vakit geçirmek, gelenlerin ya da kapısından girmeye hak kazananların prestijini arttıran, yüksek entelektüel seviyelerinin bir göstergesi haline de geldi.

Muhteşem kokulu tatlıların sunulduğu bu ikonik mekânda kadın konukların sayısı başlarda oldukça azdı ve ünlü yazarların masası olan Hill'de oturmaları neredeyse imkansızdı. Bir zamanlar erkek edebiyatçıların konuşmalarını böldükleri düşünülse de zamanla pek çok saygın edebiyatçı ve meslek erbabı





kadının da uğrak yeri oldu. Kafenin 1926'da Josef Rapacki tarafından resmedilen bir anında, zaman içerisinde bu durumun nasıl değiştiğini daha net görebiliyoruz.

1930'da şair Konstantly İldefons Galczynski, Smierc Poety "Şiirin Ölümü" isimli şiirinde bu kafeyi bir kez daha ölümsüzleştirmiştir, tıpkı o yıllarda günlük çıkan bütün gazetelerde de bahsi geçtiği gibi:

"Tüm Varşova iyi bilir onu:

Borç alıp, asla geri vermeyen, o şeytan tohumunu.

Ve Kafe Ziemianska'nın skandal-ları olan

'Şairane uzaklıkları.'"

En başında da belirtildiği üzere, tarihe imzasını atan kafe artık yalnızca anılarda, eski gazete haberi ve edebi eserlerde, birkaç eski fotoğraf ve resimde yaşamaktadır. 1944 Varşova Ayaklanması'nda yanan Ziemianska Kafe, 1946 yılında tamamen yıkıldı. Mazowiecka Caddesi, bugün yine eski canlılığına, kütüphane ve müzelerine kavuşsa da hatta kafenin sembolik bir benzeri hayatta kalmaya çalışsa da 2017 yılında "Küçük Ziemianska Kafe" de kapılarını ziyaretçilerine kapatmıştır.

Kıymetli okuyucular, siz bu küllerinden doğan şehirde dolaşırken, Mazowiecka'dan; şairlerin, yazarların, ressamların adımladığı bu cad-deden geçmeyi sakın unutmayın.



MERVE KAR

T

1988 yılında İstanbul'da doğdu. Eğitimini Bilkent Üniversitesi Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu'nda tamamlayıp, 2013 yılında mezun oldu. Unilever Türkiye ve PepsiCo Türkiye'de finansal planlama departmanında deneyim kazandıktan sonra, 2018 itibarıyla Polonya/Varşova'ya taşındı ve halen hızlı tüketim sektöründeki global bir firmada finansal planlama ve analiz - değişim lideri olarak çalışıyor. Edebiyat ve resimle ilgileniyor.

# LONDRA SOKAKLARI HALA SHERLOCK HOLMES'İN İZLERİNİ TAŞIR

MUSTAFA TARIK BİRİCİK

**2** 014 senesinde on sekiz yaşındayken Londra'ya çalışmak ve dilimi geliştirmek için gelmiştim. Bir Türk lokantasında garsonluk yaparak bir yandan Tottenham'de kaldığım evin ücretini çıkarıyor öte yandan Londra'da kendime bir çevre ediniyordum. Kaldığım süre boyunca zamanımın önemli bir kısmını iş yerim olan "Kervan Sofrası"nda geçirdiğim için bu yazı yaşamış olduklarımdan çok, şu anki zihnimle Londra'ya gitme imkânım olsa gideceğim yerler ve yapacaklarımla bir anlatısı olacak.

Öncelikle, Londra'nın çok renkli bir şehir olduğundan bahsedelim. Her köşede İngiliz, Hint, Pakistan, Jamaika, Yunan, Türk ve Yahudi sokak yemeklerinin kokuları burnunuza geliyor. Kültürlerin iç içe geçtiği bu şehirde, tanıştığım Hindistan,

Pakistan, Kıbrıs, Türkiye, ve İngiltere asıllı insanlara aidiyetlerini sordüğümde, verdikleri cevaplarda ortak bir nokta vardı. Hepsi de tereddüt etmeden "First of all, I feel British" (Her şeyden önce, kendimi Britanya'ya bağlı hissediyorum.) diye cevap veriyordu. Anne ve babalarından gelen farklı kültürlerini, İngiliz kimliklerinin üzerine bir artı değer olarak gördüklerini söylüyorlardı. Bunun, Almanya'dakinden çok farklı bir zihniyet olduğunu düşünüyor ve açıkçası bu bakış açısının hoşuma gittiğinin de altını çizmek istiyorum. Londra şehri toplu taşıma için yapılan, halka şeklinde 6 bölgeye ayrılmış. 1. bölge merkez olarak bilinen, meşhur City of London'un bulunduğu bölgedir. Bölge rakamı yükseldikçe semtlerin de giderek fakirleştiği Londra, turistik anlamdamaalesef 1. bölgeyle sınırlıdır. Seyyar satıcıların

bulunduğu bölgeler (3. ve 4. bölgelerden itibaren) bana bir İstanbul havası veriyordu. Mesela Edmonton semtinde otantik bir Türk hamamını ziyaret ettiğimi anımsıyorum. Çıkışında Fenerbahçe Kahvehanesi'nde demleme çay içtiğimi, aynı günün akşamında ise 1. bölgede müzik, kültür ve sanatın birleştiği meşhur Covent Garden'da bir kafede İrlandalı bir gencin canlı çaldığı gitar müziği eşliğinde bir sütlü çay içtiğimi hatırlıyorum. Kültür ve sanattan bahsederken, Londra'da edebiyat konusunu da küçümsememek lazım. Hyde Park'taki meşhur Speaker's Corner'i, Sir Arthur Conan Doyle'un yazdığı dünyaca ünlü polisiye romanların ana karakteri nam-ı diğer Sherlock Holmes ve ev arkadaşı olan Dr. Watson'ın yaşadığı apartmanın bulunduğu Baker Street'i, William Shakespeare'in dünya



klasikleri arasında yer alan oyunlarının sahne aldığı “Globe Theatre”i, Southbank’taki sahaflar çarşısını, Charles Dickens’in “Oliver Twist”i yazarken esinlendiği sokakları, birçok polisinin kötü karakteri olan Jack the Ripper’in cinayetlerinin olay yerlerini gezebilirsiniz.

Bunları ve daha fazlasını Londra’da edebiyatın izinden giderek bulmak mümkün. Ben bir kez daha Londra’ya gidecek olsam, elime bir not defteri ve bir kalem alarak, bazı yerlere sırf yazmak için tekrar giderdim. Mesela huzur bulduğum, sessizlik manzaraya karşı oturup düşüncelerimle baş başa kaldığım bir yer de Hampstead Heath’te bulunan Parliament Hill tepesiydi. Oraya tek başıma, kâğıt ve kalemle gitmek isterim tekrar. Ayrıca Tems nehrinin kenarında, South Bank semtinde, Globe Theatre’in hizasında kumsala

oturup nehre bakarak yazı yazmak, resim çizmek veya ilham almak da yapılacaklar listemdedir. Üstelik o civarda seyyar sahaflar da bulunmaktadır, bu sahafları teker teker dolaşmak ayrı bir zevk olacaktır.

Bu yazıyla, Londra’ya gideceklere, turistik Tower Bridge, London Eye, Oxford Street, Picadilly Circus ve Buckingham Palace gibi yerlerin yanı sıra 1. bölgenin dışına çıkıp, sokak yemeklerini, pazarların, daha çok yerli halkın gittiği parkların ve manzaraların bulunduğu dış bölgeleri de ziyaret etmelerini önermek istiyorum. Ayrıca Londra’ya gitmeden önce, roman severlerin mutlaka bir Sherlock Holmes serüveni okumalarını ve romanlarda yaşadığı Baker Street’e giderek hikâyeyi hayallerinde yaşatmalarını tavsiye ediyorum.



## MUSTAFA TARIK BİRİCİK

T

1995 yılında Almanya’nın Herdecke şehrinde dünyaya geldi. Essen Üniversitesi’nde Türkçe ve İngilizce öğretmenlik bölümünde yüksek lisans okuyan Biricik, aynı zamanda iki arkadaşıyla birlikte “Mürekkep” adlı edebiyat dergisinin kurucusudur. Essen’de orta okulda İngilizce öğretmeni olarak çalışıyor.

# HANNOVER EDEBİYAT MUHİTLERİ

UBEYDULLAH ÇAVUŞ

**F**riedrich Schiller, 8 Ocak 1783 tarihinde Hannover adresli bir mektup yazıyor. “Hannover’de olduğumun bilinmemesi, beni birçok gereksiz mektuptan kurtarır.” diyor. Hayır, maalesef hiçbir zaman Hannover’de bulunmuyor büyük edebiyat üstadı. Yerini gizleme amaçlı yazılan bu mektup, Hannover’in bahtsız edebiyat tarihini başlatan olaylardan biri olmuştur.

Şehrin edebiyatına asıl etkiyi, 1676’da Hannover’e gelen ve burada 40 yıl yaşayan Leibniz yapıyor. Zamanın dükü tarafından meclis üyesi ve kütüphaneci olarak görevlendirilen Leibniz’in hayatı ve yazdığı eserler Hannover’de bir sembol haline geliyor. Gerçi edebiyat anlamında onu pek tatmin etmiyor şehir. Yazılarda edebiyat konuşacak insan

bulamamaktan veryansın ediyor. Paris, Londra gibi büyük şehirlerdeki usta edebiyatçılardan, düşünürlerden faydalanamamak rahatsız ediyor onu. Yalnızca zamanın elektörü Prenses Sophie ile mektuplaşmaları anlam katıyor Leibniz’in Hannover’deki hayatına.

Her ne kadar Hannover’in tarihteki edebiyat imajı pek iç açıcı olmasa da günümüzde epey yol kat edilmiş. O kadar ki Hannover Belediyesi’nin tanıtım sayfasında UNESCO tarafından edebiyat şehri ilan edilen Heidelberg’e gönderme yapılmadan geçilmiyor. En başta, edebiyat evi olarak tercüme edebileceğimiz Literaturhaus, düzenli olarak yapılan edebiyat toplantıları ve yazarlarla gerçekleştirilen okumalar ile Hannover sanat hayatına renk katıyor. Her kış ekim ve ocak ayları arasında Literatour Nord adı

altında çağdaş Alman edebiyatı üzerine yapılan yazar okumaları, Literaturhaus’un en önemli organizasyonlarından. Programa bir göz attıktan sonra, içlerinde Azerbaycan doğumlu, şu an Berlin’de yaşayan Olga Grjasnowa’nın “Der Verlorene Sohn” yani “Kayıp Evlat” isimli eseri dikkatimi çekiyor. Roman 1838’in Kuzey Kafkasyası’nda Jamaluddin isimli nüfuzlu bir imamın oğlunu konu alıyor. Kafkas Savaşı’nda Rus ordusunun baskılarından ötürü oğlunu rehin veriyor imam. Jamaluddin, Rus çarının sarayına götürülüyor ve burada iki kültür ve iki din arasında yetişiyor. Jamaluddin’in kimlik arayışı, romanın ana konusunu oluşturuyor. İlk yazar okumasına bir bilet almaya karar veriyorum.



Bir diğer edebiyat muhiti ise Hannover Üniversitesi edebiyat salonu. Oscar ödüllü yönetmen Florian Henckel von Donnersmarck, genç edebiyatçı Helene Hegemann, dünyaca ünlü polisiye roman yazarı James Ellroy gibi isimler konuşmalar yapıyor mekânda.

Hannover'in edebiyat dünyasına canlılık katan bir başka aktivitesi ise Poetry Slam adıyla düzenlenen şiir atışmaları. Şairlerin, kendi şiirlerini bir performans eşliğinde ve canlı sunumla sahnede okudukları bir yöntem bu. Performansın ardından izleyiciler bazen alkış bazen de puanlama ile kazananı belirliyor. Şiirlere farklı bir enerji katan bu konsept; daha önce şiir, edebiyat ile fazla hasır neşir olmamış birçok insana da hitap edebiliyor. Hildesheim Üniversitesinde "Yaratıcı Yazarlık"

ve "Kültürel Gazetecilik" bölümleri bulunuyor. Burada edebi metin yazarlığı üzerine yüksek lisans yapmak da mümkün. Zamanla bu bölümün öğrencileri ve öğretimleri tarafından Bella Triste adlı bir edebiyat dergisi yayınlanmaya başlanmış. 2001 yılından itibaren senede 3 kere çıkan bu dergi, özellikle keşfedilmemiş, yetenekli yazarlara bir platform sunuyor. Bu dergi ışığında, Prosanova isimli bir de edebiyat festivali düzenleniyor. 2005 yılında ilki gerçekleştirilen festivale her sene 50'den fazla yazar, çağdaş edebiyat üzerine söyleşi ve okumalarla renk katıyor.

Özetle Hannover, edebiyat dünyasına iyi bir başlangıç yapamamış olsa da zamanla yaptığı atılımlarla bir kültür ve edebiyat şehri olma yolunda emin adımlarla ilerliyor.



## UBEYDULLAH ÇAVUŞ

1993 yılında İstanbul'da doğdu. Liseyi Hannover'de okudu. Braunschweig Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünde lisans ve yüksek lisansını tamamladı.

# Viyana'da At Üstünde Bir Türk

BÜŞRA ÖZTÜRK

Macaristan fethinin hemen ardından 1529 senesinin Ekim ayında Kanuni Sultan Süleyman, Viyana kapılarına dayanır. Ordusu yorgundur ve yeterli mühimmata sahip değildir. Buna rağmen kışın ortasında ilk kuşatmayı gerçekleştirir. İşte burada başlar o pek gözü kara ve bir o kadar da cesur yeniçerinin hikâyesi.

Namıdiğer Çerkez Dayı, Viyana surlarına düşen topların açtığı bir gedik bulur ve atıyla içeri girer. Canla başla düşmana kılıç sallar, önüne çıkanı kahreder. Bir süre sonra kimsenin arkasından gelmediğini fark eder ama geri dönmek onun için asla bir seçenek olmamıştır. Şehadet şerbetini içmeye gelmiştir bir kere. Nitekim durumu anlamasıyla oracıkta düşman ordusunun tüfeğiyle şehit edilmesi bir olur.

Hikâyeyi duyan Avusturya arşidükü Ferdinand, surlardan çarpışarak merkeze kadar gelen bu yeniçerinin cesaretinden hayli etkilenmiş, ebediyete kadar durması için Heidenschuss'a heykelini koydurmuştur.

Birinci Viyana Kuşatması'nı anlatan tarihçiler meseleyi hiç anmasalar dahi, Evliya Çelebi Seyahatname'nin yedinci cildinde bu yiğitten bahseder.

“Süleyman zamanı Dayı Çerkes namında bir şahbazın, cenk etmekte iken, atının ve kendisinin kâfirlerin kurşunuyla şehit olduğundan bahisle, Çerkes Meydanı'nda bir kemer altında atıyla birlikte gömülüdür ve çürümeden durur. Hekimler tarafından kendisi ve atı mumyalanıp silah ve zırhıyla birlikte atın üzerinde olacak şekilde gömülmüştür.”

**BÜŞRA ÖZTÜRK** Aşağı Avusturya eyaletine bağlı Gmünd şehrinde 31 Mayıs 1995 yılında dünyaya geldi. Üniversite okumak için 2013 yılında Viyana'ya taşındı. Viyana Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde lisansı ve yüksek lisansını tamamladı. Viyana Üniversitesi'nde Hukuk bölümünde okuyor ve profesör asistanlığı yapıyor.





# Bağışla Beni

KÜBRA DUTAK

**S**okaklarda oynayan çocuklar akşam vakti eve dönünce, anneler ve kızları evde son hazırlıkları yapınca, babalar işten eve gelince, akşam yemeği birlikte yenilince, sofralar toplanıp çaylar demlenince, televizyonlar açılıp raftaki kitaplar tozlanınca, hava iyice kararınca, saat geceye doğru ilerleyince, evlerin ışıkları sönüp endişeler kapıyı çalınca, sokaklar mezar sessizliğine bürününce paltosunu alıp attı kendini dışarı.

Issız sokaklar. Pencere başında kurumuş, yetim ve öksüz çiçekler. Yerde, oradan oraya savrulan sonbahar yaprakları ve uykuya yatan umutlar. Umutlar, umutlar, umutlar. “Gecenin sessiz ve keskin rüzgârı öldürmüş müydü yoksa umutları?” diye düşündü. Geceye doğru uzanan sokakta yürüdü epey. Adımları kaç mevsime karıştı, artık saymıyor. Mevsimler sanki hep sonbahar ve kış. Yalnız insanlar, yalnız yaşlılar, yalnız çocuklar. Yalnız düşler, yalnız umutlar, yalnız hayaller...

Sokağın ucuna kadar yürüdü. Birkaç yıl önce keşfettiği terk edilmiş eve girdi. Ağır ağır ilerledi evin en küçük ve sokağa bakan odasına. Duvarlar koyu gri. Köşelerde örümcek ağları. Eskimiş masanın üstünde sararmış kağıtlar, dolma kalem ve yakılmayı bekleyen mum. Paltosunu yatağa koydu ve camdan sokağa baktı. Mevsimler boyunca aynı sokak, aynı ev ve aynı cümleler. Güneş doğsa da ona doğmuyor. Gökyüzü maviye bürünse de ona hep kapkara. Çiçekler açsa da onun gözünde hep solgun. İnsanların

tebessümleri ona hep sahte ve yapmacık. Baktığı gülen yüzler, gördüğü arkasındaki gözyaşları. Günahta ısrar eden kibirli insanlar. Dünyada olup biten kıyameti koparmaya yeter. Gündüzlerden sıkılıyor, hep keskin rüzgârın estiği geceye hasret. Hâl hatır soranlar kim bilir nasıl çıkarıcı. Adamın etrafı olumsuzluklarla çevrili. Belki de kendisi tercih etti olumsuzlukları. Paltosunun cebinden bir kibrit çıkardı ve mumu yaktı. Kağıtların birini aldı ve tek tek dizmeye başladı titrek kelimeleri.

“Şu yürüdüğüm sokak mezardan da sessiz. Ölü evler, ölü pencereler ve ölü kalpler. Yerdeki yapraklar ayağıma dolanıyor. Onları çiğnememek için adımlarıma dikkat kesiliyorum. Hangi birini kaldırsam, sevsem, üzerindeki tozu alsam, bilemedim. Ayak altında öylece yatıyorlar... Şu sokağın karanlığını süpüremiyorum. Gözlerime inmiyor yeryüzünün renkleri. Belki de ben engel oluyorum. Bağışla beni. Farkındayım acizliğimin... Yürüyorum, sürünerek de olsa. Elimden geldiğince yürüyorum. Fakat ilerleyemiyorum... Şu mum kadar olamıyorum. Yanmaya korkuyorum. Kaçıyorum. Ve kaçtıkça karanlığa düşüyorum. Keskin rüzgârlara takılıyorum. Issız sokaklarda kayboluyorum... Şu boşluk ve kayboluşlarda enaniyetimin kabarmasına müsaade etme. Dirilt kalbimi, dirilt şuurumu. Dirilt pencere önünde kurumuş çiçekleri.”

Yok yok, böyle olmayacak diye düşündü. Daha kaç gece kaçıp sığınacak şu sararmış kağıtlara? Gözünün ucuyla yığın yığın biriken kağıtlara baktı. Onca yıl





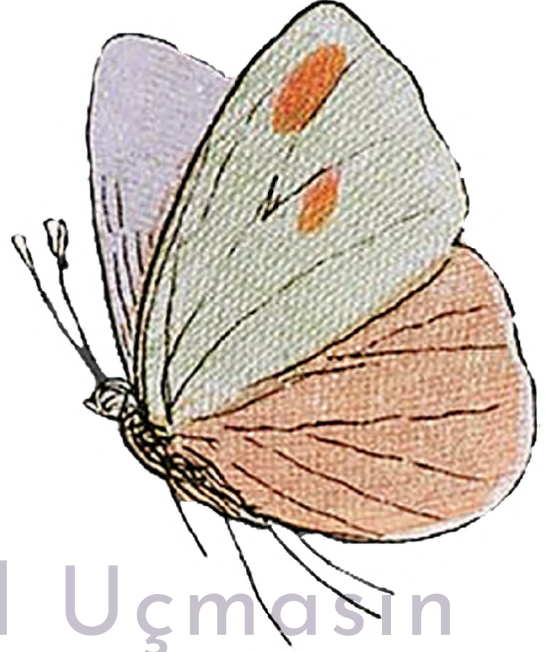
korkularını, endişelerini sıkıştırmıştı satır aralarına. Sustu. Sonra suskunluğunu bozan bir tıkırtı duydu. Zifiri karanlıktan sıyrılıp gelen, odanın duvarlarında yankılanarak kulak zarını zorlayan bir tıkırtı. Alelecele kağıtları bir araya topladı. Elleri birbirine dolandı, alnından soğuk ter tanecikleri akmaya başladı. Kağıtları hemen yatağın altındaki kutuya koydu ve mumu bir üflemeyle söndürdü. Bir müddet hiç kımıldamadan durdu ve odanın derin sessizliğinde yankılanan o tıkırtıyı aradı. Bakındı, ses yok. Emaneti almaya gelen miydi o? Yok, hayır. Bu olamazdı. Biraz daha bekledi. Bekledi, bekledi, bekledi. Sonra çömeldiği yerden yavaşça doğruldu. Paltosunu giydi. Nihayet kendini sokağa atmaya başlamıştı. “Artık vakit kaybetmemeliyim.” diye düşündü ve arkasına bakmadan geldiği yolu geri yürüdü. Yağmur tane tane yağmaya başladı. Attığı adımlar hızlandıkça yağmur taneleri de çoğaldı. Yerdeki sonbahar yapraklarının gövdelelerine yağmur suyu birikti. Baktığı her yaprakta yüzünün yansımasını gördü. Niçin her yaprağa yüzü yansıyor? Kapadı gözlerini ve kendini yere düşerken gördü. Açtı gözlerini ve koşmaya başladı. Yapraklar, yüzünün yansımaları ve kendisi ayaklarına dolandı. “Bu nasıl bir gece?” diye çığlık attı içinden. Çığlık, sokakta yankılandı, ölü evlere çarptı. Çocuklar camlara çıktı, anneler telaşlandı, yaşlılar ağlamaya başladı, babalar son namazı kılmak için camiye koştu. “Bir hiç imişim. Vadem dolmadan bağışla beni.”



KÜBRA DUTAK

T

1993’de Almanya’nın Herne şehrinde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini burada tamamladı. Duisburg-Essen Üniversitesi’nde Türkçe ve Almanca Öğretmenliği Bölümü’nde eğitimine devam ediyor. YTB Türkçe Ödülleri’ne öykü kategorisinden katıldı.



# Bayan Bird Uçması

ECEM TUBA HIZARCI

**P**erdelerin arasından sızan ışık dışarıda onu bekleyen günün alâmetiydi. Her aile yemeğine gitmesi şart mıydı? Ruh durumuna göre hareket etmek istiyordu ancak ailesi endişelenebilirdi. Eleanor, birkaç gündür onu arayanlara biraz kaba davranmış olabiliyordu. Ölüme bir ayağını basmıştı, diğer ayağı da belirsiz bir hızla yaklaşıyordu. Perişan bir haldeydi, gerçekleri idrak etmek Eleanor’u zamana karşı bir satranç oyununa itelemişti. Kazanan şimdiden belliydi, en acısı da buydu. Kadın iç geçirip saçlarını dağıttı. Uzun bir süredir yıkanmadığı ortadaydı. Kuzeni Thaïs’in doğum gününe böyle gidemezdi. Zorla da olsa, hazırlanmaya başladı ve beş gün önce öğrendikleri zihninde tekrar canlandı.

\*\*\*

“Bayan Bird, kelekleri sever misiniz?”

Eleanor şaşkınlıkla doktora bakakaldı. “Kelebekler mi?” Bu soru da neydi böyle?

“Koronarografisinde görebildiğimiz kıvrımlar, damarlarınızın sıkılaştığını gösteriyor. Damarların kıvrımları yavaş yavaş kelek şekli alacak ve kalbinizi sıkıştırarak.”

“Söylediklerinizi anlamıyorum.” dedi kadın. “Yaptığı tüm testler arasından hangisiydi bu? Damarlar kımıldar mıydı hem?”

“Testlerinizin sonuçlarından görebildiğim kadarıyla, kalan süreniz dört ay olabilir, belki daha az belki daha fazla. Bu konu hakkında net bir bilgi veremem maalesef, Kelebek Kalbi hastalığı çok nadir ve yeni bir teşhis; sırrını çözemediğimiz gibi, hakkında da çok az bilgiye sahibiz.”

“Bir saniye...” Eleanor afalladı. “Kaldı’ derken, kastettiğiniz şey nedir?”

Doktor bıkmış bir ifadeyle iç geçirdi. “Bayan Bird, yaşam sürenizden bahsediyorum elbette, başka ne olabilir? Biliyorum kavraması zor bir durum ancak yapılacak bir şey yok.”

*Doktor ayağa kalktığında, kadının gözleri hâlâ sabitti. Bakışı bulandı ve bir hıçkırık ağzından kaçırıldı. “Ben, ölecek miyim yani?”*

*“İnanın daha fazla yardımcı olmak isterdim.”*

*“Peki ağrılarım, sorunlarım? Yani hiçbir tedavisi yok mu bu hastalığın, kalp, adı neydi?” Eleanor artık ağlıyordu, hisleri birbirine dolaşmış, karmaşık bir durumdaydı. Tüm duyguları aynı anda hissediyordu, belki de sadece hislerine bir isim koymuyordu. Ölüm her an karşısına çıkabilirdi. Sakin olmak elde değildi.*

*“Kelebek Kalbi” diye cevapladı orta yaşlarda kumral doktor. Gözlüklerini düzeltip devam etti. “Ağrı kesici verebilirim. Stresten mümkün olduğunca uzak durmanızı öneririm, kalbinizi daha fazla zorlamamalısınız. Güzel ve sakın bir yerde tatile gidebilirsiniz, İskoçya’da çok güzel bir kasabada mesela...”*

*“Siz delisiniz.” diye haykırdı Eleanor. “Bana ne tatilden! Ölüyorum kahrolası aptal herif!” Siniri neredeyse gözlerinden fışkıracaktı.*

*Adamın gözleri şaşkınlıkla açıldı. Öksürüp dik bir duruş ve zoraki bir gülümsemeye, “Tabii, takip de önemli, sekreterimden randevu alabilirsiniz. Söylediğim gibi, nadir bir hastalık ve hastanemiz durumunuzu takip etmekten memnuniyet duyar.”*

*Eleanor’un aklından hayatta ağzından çıkmayacak küfürler geçti. Bu doktor çıldırışmış olmalıydı, yoksa bunlar bir şaka mıydı? Kadın vakit kaybetmeden odadan çıktı, sekretere bakmadan hızlı adımlarla dışarıya yöneldi. Koridorlarda çarptığı kişilerden özür dilemedi, sarı arabasına bindi ve sakinleşene kadar ağladı. Tabii, bu sakinlik de uzun sürmemişti; gerçeklerle yüz yüze geldiğinde karanlık duyguların zihnini kemirmesine izin verdi.*

\*\*\*

Teyzesinin evine gelene kadar hastalığı aklından çıkmamıştı. Eleanor ailesine öleceğini nasıl söyleyecekti? Bunu kuzeninin doğum gününde yapmak çok güzel bir fikir olmasa da ailesi nadiren bir araya geliyordu. Bu da her zaman, teyzesinin büyük villasında olurdu. Kendini toparlayıp arabadan çıktı, bir elinde çantası, diğerinde pembe ve parlak kağıtla kaplı bir oyuncak bebek vardı. Thaïs’in beğenmesini umuyordu, bulabildiği en güzel oyuncak bebeği seçmişti, belki de kuzeninin doğum gününü son kez kutlayacaktı. Bu düşünce fazlasıyla ürkütücüydü. Zamanın okları Eleanor’un kalbine hangi hızla saplanacaktı? Kapıyı annesi

açınca Eleanor’un düşünceleri allak bullak oldu. Neredeyse ona sarılıp hüngür hüngür ağlayacaktı.

“Eleanor? Girsene.” dedi annesi. “Çabuk ol, herkes seni bekliyor.” Duraksayıp kızına baktı. “Tatlım, sen iyisin değil mi? Bir sorun mu var?”

“Hayır, her şey yolunda anne.” Yalan söylemek hiç bu kadar kolay olmamıştı. İlk defa, doğruyu fısıldamak dahi imkansızdı yakındı. Eleanor bahçeye gitti ve herkesle selamlaştı. Thaïs sevinçten kollarına zıpladığında tekrar gözleri doldu. “Eleanor! Gelmeyeceğini sandım!” diye bağırdı küçük kız. Thaïs ellerini beline yerleştirdi ve suçlayıcı bir bakışla kuzenine baktı.

“Doğum gününü kaçırır mıyım? Özür dilerim, yolda biraz trafik vardı.” Hadi ama, daha ne kadar yalan söyleyecekti? Bundan nefret ediyordu.

Eleanor yemek masasına oturduğunda doğruları anlatması gerektiğini anladı. Ne zaman öleceği belli değildi sonuçta. Mor renklerle süslü masa, şeker ve kurabiyelerle doluydu. Pastanın gelmesini mi bekleyeydi acaba? Peki ya şimdi, birden, rahatsızlansa, ne diyecekti?

“Eleanor, sen iyi misin?” diye sordu amcası. “Zayıflamış gibi duruyorsun.”

Genç kadının tüm soruları zemine yayıldı. Vakit gelmişti. “Aslında... Size bu konu hakkında söyleyeceklerim var.” Sesinin ciddiyeti Thaïs hariç diğer sekiz kişinin dikkatini çekmişti. Tüm cesaretini toplayıp, “Ben hastayım.” dedi.

Teyzesi elindeki tabağı yavaşça bırakıp “Neyin var? İstersen içerden ilaç getirebilirim?” dedi.

“Hayır, öyle değil. Nadir bir hastalık, Kelebek Kalbi teşhisi konuldu. Bir hafta önce, çok üzgünüm, size karşı kötü davranmış olabilirim ama haber beni çok sarstı.”

Birkaç saniyeliğine, belki de dakikalar sonra, tüm ailesi farklı bakışlar paylaşıp kahkaha attılar. Babası karnını tutup gözlerinde yaşlar gelesiye kadar gülüyordu. Eleanor kaşlarını çattı. Kesinlikle beklediği tepki bu değildi. Bu senaryoyu bir haftadır kafasında canlandırmıştı ve bu, o senaryo değildi.

“Senelik esprimizi de yaptığımıza göre, artık pastayı getirelim mi?” dedi teyzesi.

“Eleanor, bu çok iyiydi. Neredeyse inaniyordum.” diye ekledi annesi.

Hayretle yerinden fırladı genç kadın. Bu çok saçma, fazlasıyla absürt bir cevap olmuştu. Neden inanmamışlardı? İnsanlar her gün hastalanıyor, her gün ölüyordu, ölümün kokusunu almayacak kimse yoktu. Arkasından koşan küçük kıza aldırmadan hızlı adımlarla masadan uzaklaştı. Bahçenin diğer ucundan onu çağıran annesi, pasta için oyalanmamasını söylüyordu. Zaten pasta da ölmekte olan Eleanor'un tek sorunuydu değil mi? O pastayı yerle bir etmek istedi.

“Eleanor! Bekle!” dedi Thaïs.

Duraksadı ve kafasını küçük kıza çevirdi. “Biraz yalnız kalmaya ihtiyacım var Thaïs, sonra oynarız, tamam mı?” Küçük kıza sinirini yansıtmamaya çalıştı. Yedi yaşındaki bu çocuk olaylardan tamamen geride kalmıştı.

“Ama üzgün duruyorsun.” dedi suratını asarak. “Sizi duymadım ama gülüyorlardı. Seninle dalga mı geçtiler?”

Eleanor güldü. Azıcık da olsa, rahatlamıştı. Bir anlığına Thaïs kadar masum olmayı diledi. “Küçük bir yanlış anlaşılma oldu sadece. Biraz morali bozuk bu aralar, belki de ben fazla tepki veriyordum, ne dersin?”

Thaïs'in yüzü büyük bir gülümsemeyle aydınlandı. Düşmüş dişleri gülüşüne bir tatlılık katıyordu. Thaïs tek kuzeniydi, onunla daha çok vakit geçirmediği için o kadar pişmandı ki. “Sana morali yükseltecek bir şey göstereyim o zaman! Biraz önce buldum ve çokooook tatlıydı.” Eleanor'un elini tutup bahçenin çiçekli bir köşesine kadar koştu çocuk. Eli Eleanor'unkini bıraktığında aşağı sarkan bir ağaca yaklaştı ve parmağıyla yuvarlak, koyu, bir daldan sarkan beyaz bir koza gösterdi. “Babam bir kelebek olduğunu söyledi, içinde bir bebek kelebek varmış.”

Eleanor gülümsedi. “Gerçekten mi? Bu çok ilginç.”

“Sence ne zaman açılır? Babamla iddiaya girdim ve... Ah! Eleanor! Kafanda!”

“Ne var?” dedi korkuyla genç kadın. Elini kahverengi saçlarına götürdüğünde parmaklarının arasından bir şey onu gıdıkladı ve Eleanor irkildi. “Bu da ne?”

“Kelebek!” diye bağırdı sevinçle çocuk. “Çok güzel! İlk defa böyle bir kelebek görüyorum!”

Eleanor kuzeninin bakışını takip etti ve uzaklaşan, küçük, turuncu kelebeği gördü. Ayrıntılı görmese

de tuhaf bir hisse kapıldı. Kalbinin ritmi farklı bir çarpıntıya yol açmıştı. Bu korku değil, isim koyamadığı bir duyguydu.

Thaïs kelebeği edebildiği kadar takip ettikten sonra Eleanor'un yanına döndü. “Keşke yakalayabilseydik... Değil mi, Eleanor?”

Bu cümle genç kadının kafasında farklı bir düşünceyi uyandırdı. Eğilip yere sarkan dalı tuttu. İnceydi, koparabilecek kadar ince. Eleanor tereddüt etmeden dalı kırdı.

Thaïs tiz bir çığlık attı ve yeşil pörtlek gözleriyle kuzenine bakakaldı. “Bunu neden yaptın?” diye sordu dehşetle.

“Korkma, onu daha sıcak bir yere götüreceğim.”

“Nereye?”

“Evime.” Evet, Eleanor bu dalı, ona tutunan kozayla götürecekti.

“Neden?”

Peki sebebini küçük bir kıza nasıl açıklayabilirdi? “Şey, tatlım, ben öleceğim ve bu kozadan doğan kelebeğe göre kalan günlerimin tahminini yapacağım.” Planı bir bakıma buydu ve bunu Thaïs'e anlatamazdı. “Ben... Kelebekleri çok seviyorum.” “Hadi ya” diye geçirdi içinden Eleanor. Kendi bile buna inanmamıştı. “İlgilenmek isterim, çok merak ediyorum, ne zaman kelebeğe dönüşecek acaba?” Bu sefer yalan söylememişti.

“Bu çok güzel bir fikir, Eleanor!” dedi çocuk sevinçle. “Bana da gösterirsin değil mi?” Eğer ölmezse, seve seve gösterirdi elbet. Thaïs sessizliğini yanlış algılayıp yalvardı, “Lütfen... Lütfen, lütfen.”

“Tamam, anlaştık. Uslu olursan, istediğin kadar görebilirsin.” Onları çağıran sesler yükseldi. “Hadi doğum günü kıızı, masaya dön.”

Çocuk, kafasıyla onayladı ve masaya doğru yöneldiler. Eleanor elinde tuttuğu dalı özenle taşıyordu, koza zarar görürse o da sorun yaşayacakmış gibi hissediyordu. Ne kadar saçma bir düşünce olduğunun farkındaydı, daha delirmemişti.

“Sonunda! Ne yapıyordunuz orada?” diye sordu teyzesi. “Elindeki de ne için? Hadi bırak onu da pastayı yiyelim.”

“Ben sizinle dalga geçmiyordum.” dedi sertçe. “Hastayım ve ölüyorum. Ne zaman öleceğim belli

değil ama bunu bilmeniz lazım.” Ona şaşkınlıkla bakan ailesine gülümsedi. Nedense ağlamak isteği yok olmuştu. “Hastalığın ismi garip, farkındayım. Ama gerçek. Ben koymadım ya o ismi?” Bu sırada içeriye kaçmış kuzeni döndü ve yetişkinlere teker teker baktı. Eleanor ona gülümsedi. “Halletmem gereken bir iş var canım, pasta için dönerim, dilimimi kimseye yedirme tamam mı? Doğum günün kutlu olsun!” Thaïs gülümsedi ve kafasıyla onayladı.

Eleanor ailesinin tepkisini umursamadan evin etrafından dolanıp arabasına dalı yerleştirdi. Özenle arka koltuğa bıraktı ve kozanın sağ olduğunu görünce yaptığı şeyin tuhaflığının bir kere daha farkına vardı. Arkasından kimse gelmeden yola koyuldu.

Tamam, bunu evine götürecekti, peki ya sonrası? Bunu yaparak elde edeceği hiçbir şey yoktu. Sadece o da tutunacak bir dal istemişti. Ailesinin tepkisini gördüğünde önce kendine tutunması gerektiğini anlamıştı. Azıcık da olsa yardıma ihtiyacı vardı, bu koza, küçük bir umuttu. Dönüşüm günü gelene kadar vakit vardı.

Bu kozayı doğadan alıkoymak pek hoş değildi elbette ama Eleanor’un kelebekleri kalbindeydi. Her kanatlandıklarında ömründen çalışıyorlardı. Kelebekler can acıtmazdı, acıtmamalıydı ama Eleanor’un kalbini sızlatıyor, vaktini ipe çekiyorlardı. Bir seferliğine kelebeklere karşı kötü düşüncelere sahip olamaz mıydı? Onların kanatlarını koparma isteği çok mu acımasızcaydı? Kelebekler cinayet işliyor, Eleanor’u öldürüyor, canını yakıyorlardı. Bundan dolayı ona en azından biraz zaman vereceklerdi. Eleanor tüm ciddiyetiyle kozaya baktı. “Beni duyuyor musun bilmiyorum ama senin yerinde olsam kelebeğe dönüşmeden beklerdim, beni sinirlendirmek istemezsin, değil mi? Bana biraz zaman tanı, kelebekler kalbimi ele geçirmeden önce yapmak istediklerim var.”



## ECEM TUBA HIZARCI



1998’de Mont-Saint-Martin’de (Fransa) doğdu. İlk ve orta öğrenimini Longwy şehrinde, Notre-Dame des Récollets okulunda tamamladı. Lorraine Üniversitesi’nde Psikoloji eğitimi almaktadır. YTB Türkçe Ödülleri 2020 Kitap Desteği Kategorisinde ödül almıştır. Arafta Uçan Kelebekler yazarın ilk kitabı.



# Bir El Uzansa

ELİF NESLİHAN GÜNEY

**Ç** at diye bir ses geldi kulağına. İnce bir buz tabakasının çatlaması gibi. Çatlak gitgide büyüyordu. Kalbine ulaşması an meselesiydi.

Bay Bauer yolun orta yerinde bir binanın tonlarca patlayıcıyla yıkıldığı gibi yıkıldı. Tansiyonu düşmemişti. Kalp krizi de değildi. Kendinden geçip bayılmadı da. Bildiğiniz yıkıldı. Yana doğru düştüğünden, kolu kafasının asfalta çarpmasını engelledi. Sert bir düşüş değildi aslında. Yine de koluna bir ağrının saplandığını hissetti.

Düştüğü asfalt buz gibiydi. Bedeni belki soğuğun etkisinden, belki de yıkıldığından yavaş yavaş uyuşmaya başlıyordu.

“Yolda yardım edecek kimse yok muydu” diye sorduğunuzu duyar gibiyim. Yol o kadar kalabalıktı ki yere yıkılmış Bay Bauer geçip giden insanları sadece rahatsız ediyordu. Onun yüzünden yolunu değiştirmek zorunda kalanlar küfrediyor, numara yaptığına inananlar kafa sallıyor, acaba bir şey mi oldu diye düşünüp bir an duraksayanlar, arkalarından gelenlerin söylenmeleri yüzünden yollarına devam ediyordu. Acıyan gözlerle bakanlar yardım etmekle etmemek arasında kalıp etmemeyi seçiyorlardı. Nasıl olsa biri yardım edecekti. Bazıları Bay Bauer’i

dikkate bile almıyordu. Hatta yıkılmanın sesi vicdanlarına ulaşmasın diye uzağından geçiyorlardı. Manzarayı görüp sevenler de vardı. Gülüşlerini saklamaya gerek duymuyorlardı. Sonuçta yıkılan onlar değil, Bay Bauer’di.

Bay Bauer etrafını boş gözlerle izledi. Öylece, yı-kık bir şekilde orada kaldı. Başına ne gelmişti? Neden sokağın ortasında yıkılmıştı? Soruların cevabını aslında çok iyi biliyordu. Dile getiremiyordu o ayrı.

Kalkası yoktu. İstese kalkabilir miydi, bilmiyordu. Sonuçta iradesi dışında yıkılmıştı. Belki uzanacak bir ele tutunup doğrulabilirdi. Pek emin değildi, ama deneyebilirdi. Fakat ne bir el uzandı ne de Bay Bauer yıkıldığı yerden kımıldamayacağı denedi.

Ruhu bedenini terk mi etmişti? Emin değildi. Henüz ölümün çürümüş kokusu burnuna gelmemişti. Hem kolundaki ağrıyı hem de soğuk asfaltı iliklerine kadar hissediyordu ayrıca. Bir de kulağında çınlayan o ses yok muydu? Tam yıkıldığı anda göğsünden gelen o çatırtı. “Bir derin çatlak yetiyormuş demek ki.” diye düşündü. Çatırtının ardından göğsünde bir sızı hissetti. O sızı tüm bedenini ele geçiriyordu.

Bay Bauer yıkıldığına mı, asfaltın soğukluğuna mı yoksa ona ne olduğu hakkında düşünmeye mi kafa

yorsaydı. Kararsızdı. Yolun orta yerinde öylesine kalakaldı. Güneşle beraber kalabalık da terk etti sokağı.

Soğuk asfalt, Bay Bauer'in bedenini yutuyordu adeta. Git gide daha çok batıyordu içine. Hiç çıkmayacakmış gibi. Tek başına. Büyük binalardaki evlerin ışıkları tek tek sönüyor, yalnızca sokak lambalarının zayıf aydınlığı eşlik ediyordu ona. Sokakta hafifçe esen rüzgâr yapraklarından kurtulmuş tek tük ağacın dallarını okşuyordu. Bay Bauer'in yüzüne de dokunan bu rüzgâr kulağına bir şeyler fısıldıyordu:

*Ah yaralı ruh.*

*Niye güvenden herkese? Bak kimsecikler yok. Nerede o gülücükler, güzel sözler? Bir kuşun kanatlarına tutunup kaçtılar mı?*

Bay Bauer'in göğsündeki sızı bir damlaya dönüşüp gözünden akmaya başladı. Kaskatı vücudu yavaş yavaş yumuşadı. Bedenindeki acı dudaklarına tırmanıp bir "ah"la kaçmaya çalıştı. Nafîle. Bedenini ne göğsündeki sızı ne de duyduğu acı terk edebildi.

Uzaklardan gelen başka bir rüzgâr, bu sefer sertçe çarptı yüzüne:

*Yıkılmanı mı bekliyorlardı? Üzüliyorumuş gibi göz yaş döküp hayatın devam ettiğini mi söyleyecekler şimdi? Her sözle kalbinde bir hüznün daha oturacak. Yıkıldıktan sonra kalkmak ne kadar zor, görmüyor musun? Ölümün busesini hisseden bir kalbin yeniden atması gibi.*

Bay Bauer'in göğsü iyice sıkıştı. Gözündeki damlalar da dudağından çıkan sözcükler de fayda vermiyordu. Çok uzaklardan gelen yumuşak bir rüzgâr

hiçbir şey demeden hafifçe değdi yüzüne. Tüm vücudunu sarmaya başladı sonra.

Bay Bauer parmaklarını oynatmaya çalıştı. Baş parmağı hareket etti. Bir el uzansa tutabilecek gibi hissetti kendini. Uzanacak bir el beklemeye bir süre daha devam etti.



ELİF NESLİHAN  
GÜNEY



1992'de Münih'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini Münih'te tamamladı. Ludwig-Maximilians-Universität München'de Orta Doğu Uzmanlığı ile Almanca Dil Öğretimi Fakültesini bitirdi. Şimdilerde aynı üniversitede Bilişsel ve Kültürel Dil Bilimi alanında yüksek lisans yapıyor. YTB Türkçe Ödülleri 2020 Kitap Desteği Kategorisinde ödüle layık görüldü. Bir Bardak Su yazarın ilk kitabı.



# Bulamamak

RUMEYSA ÖZTÜRK

**D**urakta bekleyen iki kişiyiz. Aynı adamı geçen gün de tam burada görmüştüm. Ben bankta otururken yavaş adımlarla gelip yanıma oturmuştu. Tuhaftı biraz. Kimse-nin kimseye başını kaldırıp bakmadığı şu zamanda gözlerini üzerimde hissedince rahatsız olmuş, birkaç adım ilerleyip ayakta beklemeye başlamıştım. Gözleri hâlâ üzerimdeydi, bana seslenecek gibiydi. *Acaba gülerken ısıran bir cümle mi kurar; başımdaki örtüye mi laf eder; buranın dilini bilip bilmediğimi ölçmeye mi çalışır? Öyle olursa onu duymamazlıktan mı gelirim, “bakın burada doğup büyüdüm ve şimdi de üniversiteden eve dönüyorum, lütfen bırakın şu soruları.” mı derim...* O tarafa dönmedim. O da seslenmedi. Tramvay geldiğinde adamın girdiği kapının epey uzağındaki arka kapıdan geçip görünmeyecek bir yere oturmuşum.

İşte bugün yine aynı yerde bekliyoruz. Yavaş adımlarla gelip yanıma oturuyor. *Bu defa kalksam olmayacak sanki.* Göz ucuyla bana bakıyor. Çocuksu, biraz da muzip bir gülümseme hissediyorum omuzlarımın üzerinde. Zoraki ben de bakışlarımı yerden kaldırıp ona dönerek tebessüm ediyorum. Memnun

oluyor. Başını hafifçe sallıyor. Ben de cevaben gülümseyip önüme bakıyorum tekrar. Bu, bir süre böyle devam ediyor. Bir ara, aynı anda birbirimize dönüyoruz. Göz göze gelip gülümsüyoruz. *Herhalde artık bir şey diyecek.* O an cesaret bularak başlıyor. Ne olduğunu anlamıyorum. Hayret ediyorum. Nefes alıp verişleri, ağzı, çenesi, dili, dişleri, kocaman açılan gözleri... ve onu adeta boğazlayan ses telleri.

Gördüklerim, beni hem korkutmuş hem üzmüş hem de kendimden utandırmıştı. Konuşmak isteyip de bu denli zorlanan birini görmemiştım daha önce. Kekemelik ya da ahrazlık değildi bu, başka bir şeydi.

Muhtemelen yalnız ya da köpeğiyle yaşayan bu adam, gündelik işlerini neredeyse hiç konuş/a/madan, sadece gülümseyerek, başını sallayarak hallediyor olmalıydı. *Karşınızda can çekişir gibi sesini duyurmaya çalışan bir insanla konuşmaya ne kadar devam edebilirsiniz? Rahatsız hissedersiniz değil mi? Ya da ona “iyilik” olsun diye konuşmayı kısa kesersiniz.* Oysa bu adam, konuşmaya susmuş gibiydi.

Şaşkınlığımdan ne dediğini anlamaya odaklanamamıştım. Sessizce “Ja...” diyerek başımı sallıyorum. Onu anlamadığımı anlıyor elbette. Nereden çıktığını



görmediğim bir kalemle avucunun içine bir şeyler yazıyor. Hayretle izliyorum. Gösteriyor: “Studierst du?” (Okuyor musun?) Gülümsüyorum. “Ja, ich studiere.” (Evet, okuyorum) Cevabımdan bir hayli memnun oluyor.

Gelen tramvaya aynı kapıdan geçerek biniyoruz bu defa. İçerisi biraz kalabalık. İkimiz de ayakta kalıyoruz. *Bana bakmaya devam ederse biraz önce tanışmamışız gibi mi yapsam?* Bana bakışlarını yan tarafımızdaki adam fark ediyor. Bir ona, bir bana bakıyor. Oralı olmuyorum. Tramvay hareket ediyor. Hafifçe ona doğru dönüyorum. *Orta boylu, kahverengi paltolu, seyrek, uzun saçlı, kirli sakallı, kemik gözlüklü, yetmişlerinde bir adam.* Devam etmek istediğini gözlerinden anlıyorum. Gülümseyerek karşılık veriyorum.

Tek omzuna asılı kahverengi çantasından küçük bir defter çıkarıyor. Elindeki kalemle aceleyle bir şeyler yazıp defteri bana doğru çeviriyor: “Was studierst du?” (Ne okuyorsun) Dingin bir ses tonuyla: “Germanistik. An der Uni Wien.” (Alman dili, Viyana Üniversitesinde) Nicedir iyi bir haber almamış, sevinmemiş, heyecanlanmamış olacak ki aldığı bu cevap, çehresini değiştirmeye yetiyor. Bir sürprizle karşılaşmış gibi kaşları kalkıyor. Bakışlarındaki buğu dağılınca bal rengi gözleri belirginleşiyor. Sımsıkı tuttuğu deftere “Ich auch!” (Ben de!) yazıyor. Bu defa şaşırın ben oluyorum: “Ach so?” (Öyle mi?) “Uzun zaman önce” anlamında bir el hareketi yapıyor. Gülümsüyorum.

Johnstraße durağına yaklaşıyoruz. İneceğimi belirtiyorum. Yüzündeki tebessüm geri çekiliyor. Yerini, “Bu kadar erken mi?” diye soran bir ifadeye bırakıyor. Bir cevabımın olmadığını anlayınca “bir dakika” der gibi elini kaldırıyor. Bekliyorum. Çantasında bir şey aramaya başlıyor. *Bir şey mi verecek acaba?* Bulup çıkarttığı, kırmızı kapağının bir kısmı solmuş, sayfa kenarları iyice kahverengiyeye dönmüş ince bir kitap. Özel bir emanet bırakır gibi bana uzatıyor. Bir an tereddüt etsem de kabul ediyorum. “Danke schön!”

(Teşekkür ederim!) Anlıyorum ki, yüreğinden kopup gelen bir hediye bu, bir teşekkür. Yolculuğumuzun sonuna geliyoruz. “Auf Wiedersehen” (Görüşmek üzere) diyorum gülümseyerek. Gözlerini kapayarak karşılık veriyor.

İyi ki durak kalabalık. İnecekler iniyor, binecekler kenarda bekliyor. Kalabalığa karışmadan bu ihtiyar yüzü bir müddet daha izliyorum. *“Birkaç gün daha bu kadarıyla yetinebilirim.”* der gibi, belli belirsiz, hafiflemiş bir ifadeyle tekli bir koltuğa geçiyor. Çantasına sıkı sıkı sarılıyor. Dalgın gözlerle raylara, yoldaki insanlara, olabildiğince uzağa bakıyor. Tramvay hareket ederken el sallıyorum. *Kim bilir ne zamana kadar susacak yeniden.*



RUMEYSA  
ÖZTÜRK

T

1994'te Viyana'da dünyaya geldi. Viyana Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Aynı zamanda Goethe Enstitüsünde Yabancı Dil Almanca Öğretimi kursunu başarıyla tamamladı. 2019'da YTB Türkçe Ödülleri Öykü Kategorisinde üçüncülük ödülü kazandı. 2020'de Stefan Zweig'in “Amerigo. Die Geschichte eines historischen Irrtums” adlı eserini Türkçeye çevirdi.

# Kim Bilir

ZEYNEP ZUHAL KILINÇ

**B**ugün seni istasyonda otobüs beklerken gördüm.” dedim. “Nereye gidiyordun?” Soruma cevap vermedi. Dalgındı. “Seni” dedim tekrar, “İstasyonda gördüm.” Başını kaldırmadan “Doğru görmüşsün, işim vardı oralarda.” dedi.

Saat epey geç olduğundan kalkmam gerekiyordu. Geç olmasa yanında biraz daha oturur, bir şeyler anlatıp anlatmayacağımı anlardım. Hoş, öyle ya da böyle ne olup bittiğini anlatmıyordu. Annesi oğlunun bu halinden dolayı perişandı. Zavallı kadın, o şen şakrak oğlunun ağzını bıçak açmıyordu artık. Son bir yıldır bir bitkiden farksızdı. Ölmeyecek kadar yiyor ve uyuyordu. Sosyal hayattan vazgeçmişti. Bütün dostları tek tek kendisiyle konuşmayı denemiş hiçbiriyle konuşmak istememişti. Bir tek benimle konuştuğu için, o da ara sıra, annesi her gün beni arıyor ve Mesut’la konuşmam için yana yakıla ağlıyordu.

O kavgacı, deli, kendinden emin, biraz da havalı adam gitmiş yerine sanki bir ihtiyar gelmişti.

Yarın sabah erkenden kalkıp işe gidecektim. Fabrikaya geç gelenler yıl sonunda atılacaklar listesinin başında olacağı için dikkatli olmalıydım. Erkenden gidip yatmalı diye düşündüm. Ama onu bu halde bırakmak içimden gelmiyordu. Bir yıl olmasına rağmen onun bu haline hiçbirimiz alışamamıştık, özellikle de ben. Alışamadığım için onu bırakamıyordum. Vicdanım onun bu halini kabul etmiyor ve mücadele etmem için sürekli beni bunalıyordu. Hele annesinin her gün usanmadan araması, beni kahrediyordu!

“Bir şeye ihtiyacın olursa, çekinme ara.” dedim. Birbirimize sarıldık. “Hadi görüşürüz Cengiz” dedi arkamdan. Kapıda beni izliyordu, “Gir içeri, ışıltme.” dedim başımı hafif arkaya dönerek. Elini kaldırdı ve indirdi.

Soğuk havada çıkıp gelmiştim, hem de yürüyerek. Fabrikadan buraya uğramak çok zamanımı alıyordu. Mesut yüzünden benim de sosyal hayatım kalmamıştı. Vaktimin çoğu zaten fabrikada geçiyordu. Akşamları da Mesut’la karşılıklı susuyorduk. Kimi zaman sinirden ağzını burnunu kırasım geliyordu “Konuş be adam! Neden susuyorsun? Sana ne oldu böyle? Kim üzdü ya da kim kızdırdı?!” demek ve iyi bir dövme istiyordum. Ama bu kez benimle de konuşmaktan vazgeçerdi. Bunu

istemiyordum. Sabırlı davranıp Mesut’u içine düştüğü bu sessizlikten kurtarmalıydım.

Sabaha kadar kâbus gördüm. Bir kabustan diğerine gezinip durdum. Bir an, saat dört gibi, uyandım. Ağzım kurumuş, boynum ters yatmaktan tutulmuştu. Tekrar daldığımda ise Mesut’un etrafını köpeklerin sardığını gördüm. “Mesut!” diyorum, Mesut beni duymuyor. “Yardım edin!” diye bağıyor sadece. Kurtarmak için köpeklerin içine her dalışında Mesut’u başka yerde, yine köpeklerin içinde görüyorum. Sabaha kadar kâbuslarım bitmedi. Nihayet sabah ezanıyla birlikte kalbime işleyen bu ıstırap dindi. Uyanır uyanmaz kalkıp abdest aldım. Su soğuktu. Ellerimde suyu biriktirip hızla yüzüme çarptım. Abdest alıp çıktım. Hemen civardaki camiye koştum. Namazımı kıldım. Ve duaya durdum; “Allah’ım” dedim, “Ne olur Mesut’u kurtar. Ne olup bittiğini anlatmıyor. Ona yardım et.” Ellerimi yüzüme sürdükten sonra fabrikanın yolunu tuttum.

İş yerinde herkes meşgul. Ben de işimle meşgul olmaya çalışıyordum. Ama aklım sürekli Mesut’a gidiyordu. Onu neden bu kadar umursuyordum?

Halit yanıma yaklaşmış, “Cengiz, senin arkadaşın Mesut’un evinin önünde bir ambulans vardı.” deyince sırtımdan soğuk terler aktı. “Niçin?” diye sorduğumda cevap alamadım. Halit de bilmiyordu. Hemen izin isteyip ayrıldım. Mesutların evinin önünde bir kalabalık duruyordu. Zeliha teyze merdivene oturmuş ağlıyordu. Ne olduğunu sordum, kimse cevap vermedi. İçeri girdim, girmez olaydım. İçerideki sahneyi görünce benimden vurulmuşa döndüm. Gözlerim karardı, ellerim ve ayaklarım çekildi...

Kendime geldiğimde hastanedeydim. Yataktan doğruldum “Mesut” dedim. Polisler içeri girdi, “Mesut öldü.” dediler. “Nasıl olmuş?”

Polisin biri arkadaşına baktı, “İlaç içmiş.” dedi.

Yutkundum.

“Cengiz, kendine iyi bak. Ben kendime iyi bakamadım.” diye bir not bırakmış.

“Memur Bey intihar olduğundan emin misiniz?” diye sordum.

“Otopsi raporu yarın çıkacak, ama yüksek dozda ilaç aldığını düşünüyoruz.” dedi.

“Ben intihar olduğuna inanmıyorum. Evet kendini her şeyden çekmişti ama intihar edecek kadar da vazgeçmemişti hayattan.” dedim. “Orasını yarın anlarız.” dedi. Odadan çıktılar.

Ertesi gün Mesut’un evine gittim. Kapıyı açan annesinin gözlerinin altı mosmor olmuş, teni ise solmuştu. “Teyzeciğim, Mesut’un odasına girebilir miyim?” Annesinin yorgunluktan sesi neredeyse hiç çıkmıyordu. Başıyla belli belirsiz yaptığı gir işareti ile içeri geçtim. Odasında bir sürü sigara izmariti, sararmış perde, dağınık dolap, masanın üzerinde müsveddeler bulunuyordu. Odanın penceresini açtım. İçeri giren soğuk bir rüzgâr odaya dolmuş kasveti biraz olsun dindirdi. Dolaba baktım, çekmecelerden biri yarı açıktı. İçinde defterler ve fotoğraf albümleri vardı. Albümün birini alarak karıştırmaya başladım. Mesut’la bir adamın resmi. Arkasına “Dayıcığım” yazmıştı. Diğer resimlerde hep yüzü gülen çocukluk arkadaşımı ne kadar da özlemiştim! Oysa bir yıldır bilmediğim bir şeyin sıkıntısını çekiyordu. Ne kadar uğraştımsa onu konuşturamadım, içine düştüğü karanlık dehlizden kurtaramadım... Yanıyordu, yüreğim alev alev yanıyordu. İlk defa kalbimin ağladığını hissettim. Boğazımda bir düğüm, kalbimde göz yaşları, masaya yaslanmış bir vaziyette resimlere bakmaya devam ettim...

Sonra daha fazla dayanamayarak odadan çıktım. Arkadaşımın evinde son kez bulunuyordum. Bir daha asla bu eve adımımı atmayacak, Mesut’un acısını ölene dek yüreğimde taşıyacaktım. Ona yardım edemediğim için kendimi suçlasam da artık geri gelmeyecekti.

Birden aklıma masanın üzerindeki müsveddeler geldi. İçimdeki bütün sorular tekrar alevlendi, ümitlerim “bir insanın niçin ölümle yüzleşmek isteyebileceğini öğrenmek için yeşerdi. Çok saçmaydı ama ümitle odaya koştum. Kağıtlara baktım, hiçbir şey yazmıyordu. Tek tek inceledim, vazgeçiyordum ki kağıtları yere düşürdüm. Hızla toplamaya başladım. Bazı kağıtlara bir şeyler yazılıp üzerinin çizildiğini gördüm. Ama nihayet, son iki kâğıtta bir şeyler yazıyordu. Sorularımın cevabı burada olabilirdi...

“İnsanlar hep her şeyin en ucuzunu istiyor, indirim için sabahın erken saatlerinde mağazaların önüne diziliyorlar. Ucuz bir plazma televizyon, telefon vs. alabilmek için... Anlıyorum onları, insan eşyasını elbette ucuza almak ister. Ancak kafamı kurcalayan şey başka, ucuzluk dediğimiz şeyin eşyadan insan mefhumuna geçmesi kadar acı bir şey görmedim bu dünyada. Kimin kapısına

gitsen hep bir çıkar ilişkisi. Dert yanmanın artık dostları sıkıp bunalıtacağı bir zamandayız.

Yaka silkiyoruz birbirimizden, gülümsemelerimiz yüzlerimizdeki gamzeyi güzelleştirmekten çok yalanlar işliyor yüz hatlarımıza. Biz neden böyleyiz?

Bugüne kadar sevdiğim insanlara son kez bakar gibi baktım. Bir gün elimden kayıp gideceklermiş gibi... Beklentilerim beni çıkmazlara götürdü. Elimde avucumda koca bir boşluk kaldı. Hiçbir tat alamıyorum artık bu hayattan, ölsem daha iyi!

En yakın arkadaşım Cengiz’e bakıyorum. Adam mutlu olmasını biliyor. Fabrikada çalışıyor, ailesinin türlü sıkıntılarına katlanıyor, dert üstüne dert çekiyor güzel kardeşim. Peki ya ben? En ufak bir sıkıntıda kaçmak istiyorum bu dünyadan. Sıkıyorum daraltıyorum... Ama o sıkıntısını hiç belli etmiyor, bunu nasıl başarıyor? Şimdi onunla konuşsam bir dert daha katarım binlerce derdine. Adamın işi başından aşmışken, bir de ben...”

Mesut’un bu boşluğu büyümüştü ve sanki beni içine doğru çekiyordu. Girdaba kapılmamak için odadan koşarak çıktım. Annesiyle göz göze geldik, kadıncağızın ellerini öpüp helallik diledim. Evden çıkar çıkmaz göz yaşlarımı bıraktım, tüm dünyayı dehşete düşürecek bir sel gibi akmaya başladılar. Nuh tufanı kopmuştu sanki. Ve ben aceleyle bir gemiye insanları toplamakla görevlendirilmiş gibi hissediyordum.

Ama Mesut’u kurtaramamıştım.

Belki başka Mesutları kurtarabilirdim.

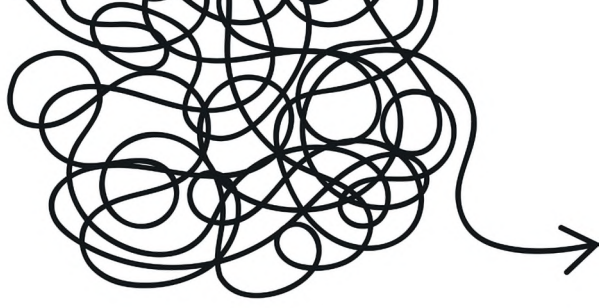
Kim bilir...



ZEYNEP ZUHAL  
KILINÇ

T

Zeynep Zuhâl Kılınç, 1991’de Belçika’nın Genk şehrinde doğdu. İlkokul ve liseyi Genk’de tamamladı. Üniversiteyi İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde okudu. Belçika’da bir kamu kurumunda çalışmaya devam ediyor. YTB Türkçe Ödülleri 2020 Kitap Desteği Kategorisinde ödül aldı. Mavi Defter yazarın ilk kitabı.



# Ateşkes

MEHMET BOLAT

**R**ahat battı da böyle davranıyor” diyecekler eminim. Aslında işlerin ters gitmesi için hiçbir sebep yok gibi görünebilir. Sevil’i elde etmek için çok çaba sarf etmişim. Uzun bir uğraş sonucu elde edilen narin bir pırlanta gibiydi o benim için. Sevdası için savaşan bir adamın zaferini tatmıştım. Sevil’le yaklaşık dokuz aydır beraberiz ama bir ilişki süresi ile değerlendirebilir mi ki? Bir insana bir türlü yakın hissedememe hissini zaman silebilir mi?

Ulan Fatih, dedim, ulan yine gururunu bir kenara bırakıp mutluluğa el uzatamıyorsun. Ama hep dendiği gibi “aşkıta gurur olmaz” mı gerçekten? Ya o gurur insanı koruyan kalesiyse? Bazen insan aşktan ziyade kendisini de korumak istiyor. Bu hesaplaşmayı ne kadar içimde sürdürdüğümü samsam da bir gün Sevil durgunluğumdan rahatsız olduğunu söyledi. Ona haksızlık yaptığının farkında olmama rağmen duruma hâkim olamıyordum. Bir şey yok diye geçtirdim. O da üstelemedi. O zaman da biraz daha iyi anladım aslında. Sevil’in de işine geliyordu üstelemem. Bu ilişkiyi böyle sürdürmeye razıydı.

Acaba kendi mutluluğuma yine kendim mi engel olurum diye düşünmeden edemedim. Yarını düşünmeden sevginin tadını çıkarmak mı yoksa işin formülü? Ama kendime karşı dürüst, belki de fazlaca dürüst olduğumdan, yok saymam bu durumu. Çünkü günün sonunda “üzülen” olacağımı biliyorum ve bu his saatli bir bomba gibi duruyor içimde. İçimdeki ses tasvip ediyordu düşündüklerimi. Biraz rahatladım.

Sevil’i tanıdığımda onu etkilemek için biraz uğraşmıştım. Açıkçası önünde sonunda elde edeceğimden de emindim. Fakat ilişkinin başından beri bu aşkı sürdürmek zorunda olanın ben olacağımı biliyordum. Bir insana teslim olup ona güvenmek insanın en büyük cüretlerinden biridir bence. İnşası

zor olmuş sağlam bir kalenin anahtarını teslim etmek gibi. İşte bu cüretin vahametinin farkına vardığımda, kendim için savaşmaya başlayıp Sevil için savaşmayı bıraktım.

Son günlerde mesajlarını nadiren ve soğuk cevaplamaya başladım. Artık bir karar almış ve uygulamaya başlamıştım bile. Gelecekte üzülmemek kendi kontrolümle kendimi üzmeye karar verdim. Ne kadar saçma aslında değil mi? Üzülmemek için yine kendimi üzüyorum. Kendimi daha fazla kaptırmadan ilişkiyi sonlandırmalıyım. Bu netliği içimde bir ateşkes gibi hissettim.



MEHMET BOLAT



1994’te Almanya’nın Krefeld şehrinde dünyaya geldi. Duisburg-Essen Üniversitesi’nde İngilizce ve Fransızca Öğretmenliği lisansını tamamladı. Aynı üniversitede yüksek lisans yaptı. Türk, Alman ve dünya edebiyatına büyük bir ilgi duyuyor. YTB Türkçe Ödülleri Öykü Kategorisinde üçüncülük ödülü kazandı.

# Dostum Yıldız'a Bir Not

REYHAN ATEŞ

05.11.2020 / 20:37

Geçen gün ıssız bir parkta sallanırken bir sonbahar yaprağının dalından düşüşünü izledim. Benim rengim de mevsime göre değişiyor mu Yıldız? Her ne kadar insanlar şekilce birbirine benzese de aslında bir o kadar farklılar. Renkler ne kadar birbirine benzese de aslında uyuşmuyorlar. Peki ben bir sonbahar yaprağı olsaydım hangi renklerden oluşurdum? Arada sırada kelebekler konar mıydı, yoksa beni beğenmezler miydi? Elbet zamanı gelince ben de dalımdan düşeceğim ve toprak beni içine çekecek. Sonra bir sonbahar yaprağı gibi yeniden doğacağım ama bu defa sonsuz olacağım.

Kafamı kurcalayan başka bir soru daha var. Kendimi son zamanlarda epey saldım. Masamda bir bardak çay var. İçinde kendinden geçmiş bir limon dilimi ve tabağında dünden kalma bir simit. Yerimden kalkmaya hiç mecalim yok. Elimde bir kalem, bir de ortadan yırtılmış kâğıt parçaları ve yarım kalan sözler. Günlerdir düşünüp duruyorum; mürekkebe mi, okunmayan sözlere mi yoksa yırtılan kâğıtlara mı yazık oluyor?

Sonunda düşüncelerimle yine yapayalnız kalıyorum. Belki böylesi daha iyi. Ruhumdaki fırtınaları paylaşmak çok zor, çok ağır geliyor Yıldız. Amma velakin yazmadan da duramıyorum. Ne olacak bu hâlîm? Yazık değil mi bütün o çöpe atılan sözlere, tüketilen mürekkebe. Dertliyim, dermanımı bulamıyorum. Bir çıkmaz sokaktayım, yolun sonunu göremiyorum. Bana ışığından tutar mısın Yıldız?

Nihayet son soruya geldik. Bilirsin, sana sorularım hiç bitmez ama bugünlük son sorum.

Neden notlar hep geceye bırakılıyor, kalemler gündüzü beğenmiyor da ilhamını gecenin karanlığından mı alıyor? Gündüz, içinde birikmiş o yükü bütün gün taşımak zorunda bırakırken, gece yalnızca kafandakini sökmekle meşgul.

Şimdi yine sorarım sana.

Kimin işi daha zor; gündüzün mü yoksa gecenin mi?

1993 yılında Avusturya'nın başkenti Viyana'da dünyaya geldi. Viyana Ekonomi Üniversitesi'nde Ekonomi ve Sosyal Bilimler lisansını tamamladı ve şu an Ekonomi ve Pedagoji alanında yüksek lisans yapmaktadır. 2020 senesinden beri biyolojik hava filtre sistemi projesi üzerinde çalışmakta ve Osmanlıca öğrenmektedir. YTB Türkçe Ödülleri'ne öykü ve şiir kategorisinde katıldı.



REYHAN ATEŞ

# Ağustos Ürpertisi\*

\*Öykü İtalyancadan çevrilmiştir. Eserin orijinal adı: *Todos los cuentos*, Oscar Mondadori Yayınları, 2014.

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

*Türkçesi: Duygu Er Quilichini*

**A**rezzo'ya öğlene doğru vardık. Venezuelalı yazar Miquel Otero Silvia'nın Toskana kırsalının pastoral bir köşesinde satın aldığı Rönesans döneminden kalma kaleyi ararken iki saatten fazla zaman harcadık.

Ağustosun başlarında yakıcı ve gürültülü bir pazar günüydü. Turistlerin akın ettiği yolları bilen birilerini bulmak kolay olmadı. Birçok başarısız denemeden sonra otomobile geri döndük. Trafik işaretleri olmayan selvi ağaçlarının sıralandığı toprak yol boyunca ilerleyerek şehri geride bıraktık. Yolda yaşlı kaz çobanı bir kadın kendinden emin hareketlerle kalenin nerede olduğunu gösterdi ve vedalaşmadan önce geceyi kalede geçirmeyi düşünüp düşünmediğimizi sordu. Önceden kararlaştırdığımız gibi kalede sadece öğle yemeği yiyeceğimizi söyledik.

“İyi bari” dedi yaşlı kadın, “Çünkü orada hayaletler var.”

Hayaletlere inanmayan karım ve ben kadının saflığıyla eğlendik. Ancak yedi ve dokuz yaşlarındaki iki çocuğumuz hayalet görme fikrine çok sevindi.

Miguel Otero Silvia iyi bir yazar olmasının yanında muhteşem bir ev sahibi ve sofistike bir gurmeydi. Unutulmayacak bir öğle yemeği bizi bekliyordu. Geç kaldığımız için sofraya oturmadan önce kalenin içini gezmeye vaktimiz olmadı ancak dışarıdan bakıldığında kalenin hiçbir korkutucu yanı yoktu. Olabilecek herhangi bir tuhaflik öğle yemeği yediğimiz terastaki şehir manzarası karşısında kaybolup gidiyordu. Doksan bin kişinin anca yaşadığı iç içe evlerin olduğu o tepede, saflığını uzun süre kaybetmeyen insanların dünyaya geldiğine inanmak zordu.

Ancak Miguel Otero Silva kendine has bir ironiyle bu insanlardan hiçbirinin Arezzo'nun öne çıkkanı olmadığını söyledi.

“İçlerinden en takdire şayanı” dedi yargılayıcı bir tonla “Ludovico oldu.”

Öylece, soy isimsiz: Ludovico, sanatın ve savaşın büyük efendisi, talihsiz kaderinde bu kaleyi inşa etmişti. Miguel öğle yemeği boyunca Ludovico'dan, onun sonsuz gücünden, eziyet edici aşkından ve sevdiği kadının korkunç ölümünden bahsetti. Ludovico'nun nasıl bir anlık öfkeye kapılarak sevgilisini kalbinden bıçakladığını ve sonra tasmaını çözdüğü av köpeklerinin kadını ısırıklarla delik deşik ettiklerini anlattı sakinlikle. Ve gece yarısından sonra Ludovico'nun hayaletini evin kuytu köşelerinde aşk arında huzura kavuşmaya çalışarak gezindiğini söyledi.

Aslında kale çok büyük ve kasvetliydi. Ancak gündüz vakti karnımızı doyurmuş ve keyfimiz yerindeyken Miguel'in anlattığı hikâyeye davetlileri eğlendirmek için yaptığı onlarca şakadan biri gibiydi.

Siestadan\* sonra korkusuzca gezdiğimiz seksen iki oda, evin bir sonraki sahipleri tarafından her türlü değişime uğramıştı. Miguel, zemin katı baştan sona yenilemişti. Mermer döşemeli modern bir yatak odası, sauna ve jimnastik salonu için yer sistemi ve öğle yemeğini yediğimiz çiçeklerle süslü terası yaptırmıştı. Geçen yıllar içinden en çok kullanılan ikinci kat, farklı dönemlere ait ve kendi kaderine terk edilmiş mobilyalarla özelliği olmayan bir odalar silsilesiydi. Ancak en üst katta hiç dokunulmamış, zamanın âdeta durduğu bir oda bulunuyordu. Ludovico'nun yatak odasıydı burası.

Büyülü bir andı. Altın rengi iplikle örülmüş dantelli yatak perdeleri ve hâlâ kurban edilen sevgilinin kurumuş kanıyla kirli, gösterişli ve kaliteli süslü örtü kenarlarıyla yatak bölmesi vardı. Külleri soğumuş şömine, taşlaşmış son ağaç kütüğü, silahların sergilendiği dolap ve altın çerçeve içinde dalgın şövalyenin Floransalı bir ressam tarafından yapılmış yağlı boya portresi. En çok da odaya buram buram yayılan ve açıklanması mümkün olmayan taze çilek kokusu beni şaşırttı.

Toskana'da yaz günleri uzun ve sıradandı. Ufuk çizgisi akşam saat dokuzaya kadar hareketsiz kalıyordu. Kale ziyareti bittiğinde akşamüzeri saat beşi geçiyordu. Miguel bizi San Francesco Kilise'sindeki Piero della Francesca'nın fresklerini görmeye götürmek için ısrar etti. Sonra meydana gölgeliklerin altında sohbet ederek kahve içtik. Valizleri almaya gittiğimizde akşam yemeğinin servisine denk geldik. Haliyle akşam yemeğine kaldık.

Tek bir yıldızın bulunduğu göğün altından bunlar yaşanırken çocuklar el feneriyle üst katları keşfe çıktılar.

\*Daha çok Akdeniz ülkelerinde öğle yemeğinden sonra dinlenme, kısa uyku alışkanlığı, şekerleme.(ç.n.)

Masadan çocukların vahşi atlar gibi merdivenlerde koşuşturma seslerini, kapı gıcırtilarını ve kasvetli odalarda Ludovico'ya seslenen sevinçli çığlıklarını işitiyorduk. Gece orada yatıya kalma fikri de çocukların aklına gelmişti. Miguel Otero Silva memnuniyetle çocukları destekledi ve bizim karşı çıkmaya cesaretimiz olmadı.

Hiç beklenmedik bir şekilde eşim ve ben zemin kattaki odada, çocuklar da bitişik odada çok iyi uyuduk. Her iki oda da modern döşenmişti ve kasvetten hiçbir iz yoktu. Uykumun gelmesi için salondaki guguklu saatin on iki uykusuz tik takını saydım ve korkmuş yaşlı kaz çobanı kadının ikazını anımsadım. Ancak o kadar yorulmuştuk ki hemen derin ve deliksiz bir uykuya daldık. Sabah saat yediden sonra penceredeki sarmaşıkların arasından içeri süzülen pırl pırl bir güneşle uyandım. Eşim yanımda mışıl mışıl uyuyordu.

“Ne saçmalık!” dedim kendi kendime, “Bu devirde insanlar hâlâ hayaletlere inanmaya devam ediyorlar.”

İşte ancak o an taze çilek kokusuyla içim ürperdi ve soğumuş külleriyle şömineyi, sönmüş ağaç kütüğünü ve üç asır öncesinden bize bakan şövalyenin üzgün portresini fark ettim. Gece uykuya daldığımız zemin kattaki yatakta değildik artık, Ludovico'nun baldakininde, tozlu perdelerin ve lanetli yatağındaki kandan sırsıklam ve hâlâ sıcak olan çarşafların altındaydık.



Ertuğrul Sabuncu

**KARLANACAKTIN**

*ıstıraptı görünen  
ki bazen ıstırap,  
bağlanmaktı celladına*

gidince anladım  
yol bensiz de karlanacaktı  
kızmadım  
kızmadım yoksa kopacaktı ateşten başım  
paslanacaktı adımlarım  
sözlerimi de tartamazdı baskülsüz tartılarım

toslayansa dişlerime çılgınca yarasalardı  
kurulansa sofralardı musallanın önünde  
seninle acıkamamak  
hiç doyamamaktı seninle güzelim aynı taşlıkta

şimdi yağlı saçlarımı tarıyorlar  
dertli çocuklar oturtuyor kaldırımlara kör  
ardımda sakar gözler  
kazıyorum  
uykularıma hendek  
arsızca kişnemekten yoruldu atlarım

andıkça kesiliyor  
ışıklarım

belki çok haşın savurdum sözlerimi  
belki de barışmak için fazla nefes aldım  
bir el de ben olamadım seni tutan  
vay ki düşünce anladım  
bensiz de karlanacaktın

**ERTUĞRUL SABUNCU** 1994'te Berlin'de doğdu. Burada lisans öğrenimini bitirdi ve halen Kamu Hukuku alanında yüksek lisans yapmaktadır. İlk şiirleri Köprü dergisinde yayımlandı. Baktığım Kadar isimli şiir kitabının yazarıdır.





**Büşra Kızıl****KURTULUŞ**

İlk taşı sen at Müjde, sakince ve korkusuz  
 Doğuştan kör bu zebaniler  
 Bilmezler ellerindeki balta hangi cismi kırar  
 Beyaz beygirler basmış sokakları  
 Yosun tutmuş tırnaklarıyla koşturuyor günahkârlar  
 Haykırma dilinden dökülen zehri Müjde,  
 Yükle hepsini bir güvercin kanadına  
 Satranç oyunu gibi dizilmiş ufka uykusuz ve telaşlı bakışlar  
 Kulakları yok onların, herkes lal  
 Bedenleri narindi, ruhları gaddar  
 Karanlığın karşısında tükendi nice ışıklar  
 Güneşin kurdelesini kim çaldı Müjde?

**BÜŞRA KIZIL** 1995 doğumlu. Küçük yaşlarda şiirler yazmaya başladı. Gent Üniversitesi'nde Veterinerlik okuyor. En çok hayran olduğu şairler Adil Erdem Bayazıt ve Necip Fazıl Kısakürek. Okumak ve yazmanın yanı sıra, fotoğraf çekmeyi, çizim yapmayı ve piyano çalmayı seviyor.



Sümevra Kılıçaslan

**KIRMIZI GECE**

Her şeyin başladığı yerde  
Çalar kapıyı  
Destur var mı huzur  
Zat-ı şahanesine bayılır  
Fransız hekim dayanamaz kırmızı kana

Dizleri kanayan küçük kızın  
Kırmızı geceden dökülmesi ıstırarı kanın  
Zan, şüphe, korkudan uzak  
Bilinmez ki büyük hekime benzemez

O gözlerin gördüğü  
Yanakları kızarmış su damlalarıdır  
Utançla yoğrulmuş al damlalar  
Oluk oluk akmalı

Sessizliğin serzenişi bu  
Satır aralarında can çekişiyor  
Lokman'a imdat çılgılığı  
Yetişir mi son deme

Kırmızı elbiseli küçük kız büyür  
Huzurun kapısını çalan kadın olur  
Renklerin hikâye oluşundandır  
Kapıyı mavi bir gece açar

Hoş geldin  
Sokak lambasının ne nisabına  
Şu garip geceye üç mum kâfi  
Kâfi gölge yaratmaya

**SÜMEYRA KILIÇASLAN** Fransa'nın Alpes dağlarında, 1999 yılında doğdu. Grenoble Üniversitesinde iki yıllık makine teknikerliğinden sonra, Troyes'de üç yıllık mühendislik okulu kazandı. Madde bilimi ve Mekanik mühendisliği öğrencisi ve çalışanı.

## Abdul Samet Tanrıverdi

### SEFER ÇANLARI

Sefer çanları yankılana dursun  
 Bir şey bekliyorum şu sıralar.  
 Bahçe duvarını aşsam sanki cennet  
 Kiremitleri kırılıyor eski ahitlerimin.  
 Uyduruk bir ışık saçıyor ay  
 Sadece bekliyorum ben  
 Geç kalmışlığın hülyası  
 Teli kopuk bir saz kırıyor tırnaklarımı  
 Gövdesiz ağaçlar mahallesi  
 Kahretti bu yolsuz mavileri  
 Eski püskü kanepelerim  
 Kör olmuş kartallar düşerken yüksekte  
 Baltanı al da gel İbrahim.  
 Kıymeti bilinmeyen testinin neferi  
 Hüküm divanına varamam bu gece  
 Erişemediğim sükunetin tarağı  
 Kırdım putlarımı İbrahim.  
 Ceylanların gözlerinde ara beni  
 Yokuşsuz bir sadakat sahibi  
 Hatırla paçasız anaların feryadını  
 Artık gidelim.

**ABDUL SAMET TANRIVERDİ** 1999 doğumlu. 9 yaşında ailesiyle birlikte Fransa'ya taşındı. Fransa'nın Grenoble şehrinde Hukuk öğrencisi. 8 yaşındayken ablasının ona Victor Hugo'nun "Sefiller" adlı romanını hediye etmesiyle okuma serüveni başladı.



Zişan Özkan

NOKSAN

Bu kuyu bana tanıdık geliyor  
Diyor ki senin peygamberinin atıldığı kuyu benim  
Bu vücudu saran elemden bir Eyyüp geçti derler  
Yakup'un çehresini gam ile okşayan gözyaşıyla tanıştım

Kalabalığın acımasız uğultusunda  
Meryem'in orucunu yeminim bildim  
Sükutu karşıla, bileklerine üflenene muştı değildir  
Sen günahlara gebesin  
Bu da onun sancısıdır

Çatlat aynalardan taşan kibrini  
Kır tüm kinlerin zincirini  
Gülümse, zifiri karanlığa  
Tıpkı sana öğretildiği gibi  
Bilemezsin sen onların dilini; Süleyman gibi  
Kalk ve ilerle seni bekleyen menzile  
Paçandaki çamurla bindiğin Nuh'un gemisi  
Son anda yetişmiş olmanın mahcubiyeti

Bendeki İbrahim teslimiyeti değil ki  
Bu ateş kül eder beni biliyorum  
Boğazımda çaresizliğin elleri  
Acılarımı yutkunamıyorum

Noksanları yok sayarken;  
Hiçlik giydim eğnime  
Doğrudan saparken;  
Kaldım bir zalime  
Kaldım kendi halime

ZİŞAN ÖZKAN 1998 yılında Viyana'da doğdu. Avusturya, Viyana Üniversitesi'nde Kültür ve Sosyolojisi okuyor. YTB Türkçe Ödülleri-  
ne deneme kategorisinde katıldı.



**Demet Nebilir****GÖÇME**

Getir eabil ırakların kokusunu  
Avuçlarıma bırak yüzüme süreyim  
Deva mı kanatlarında süzülen rüzgâr  
Saçlarıma değer mi çırpınsan üzerimde

Getir eabil çocukların gülüşünü  
Kaybolmuş artık, gönülleri bağışla  
Sen uykuda uçarken  
Zaman çarpar kirpiklerime

Getir eabil zalimlere şifayı  
At taşını ninni olsun  
Unutsun acımasızlar  
Dünya telaşını, sen göçmeden

**DEMET NEBİLİR** 1992'de Almanya'nın Kassel şehrinde dünyaya geldi. Frankfurt Üniversitesi Sosyal Hizmetler bölümünden mezun oldu. Şu an belediye kurumunda gençlik işleriyle meşgul. Kendini bildi bileli etrafında kelimeler biriktiriyor.



**Björn Hayer**

**BOŞ BİNA**

Çeviri/Yorum: Bayram Zıvalı - Merve Sayın

Tarih dökülüyor duvarlarından,  
görürsün bir zamanlar canlı olan renkler,  
şimdi bir pencere soğuşu.  
kimlik kontrolü gerekmiyor sigara otomatına,  
artık bir şeyi gizlemeyen kaldırımlar,  
önündeki kapılar bile, boş varoluş.

İlerliyorsun, su birikintileri boyunca  
üzerinde eski yağların yüzdüğü.  
Bir ağaç büyüyor fabrika avlusunda,  
-gelecek - ona bir alan bırakmış  
uçuşan yaprakları için rüzgarda

Sürükleniyorlar,  
ta ki o evin önüne gelene dek sen,  
hani şu başladığı yer felaketin  
bağırışlar duyuyorsun hâlâ  
tırnak sesi gibi tahtayı çizen.

“Unutmak” yaşıyor duvarlarda,  
ve o, senin yararı taşıyor.

*Konzepte Edebiyat Dergisi, nr. 38, yıl 2019*

**BAYRAM ZIVALI** 1991 yılında bir bayram sabahı Giresun'da doğdu. Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunu. Aynı alanda yüksek lisans eğitimi aldı. Almanya'nın Offenburg şehrinde yaşıyor.

**MERVE SAYIN** 1992 yılında Augsburg'da doğdu. Münih Ludwigs-Maximilian Üniversitesi eczacılık bölümünden mezun oldu. Seyahat etmeyi seviyor. Kitap düşkünü. Düzenli olarak piyano eğitimi alıyor. Sanatı hayatında önemli bir yere koyuyor.



## Abdullah Enis Savaş

### WIEN I

geceleri  
odamın ortasına bir mezarlık düşünce,  
iskeletten arınmış cinnetlere bulut-  
geremedikçe  
yağmurları görmezden gelir aynalarım,  
kuşların bundan haberi olur mu?

uçmak, uçmak, uçmağa uçmak  
çiseledikçe  
binip kuşların salıncağına,  
o mavicikte kaydırdaktan kaymak  
yıldız taneleri dudaklarımda.  
böyle bir merdiven bulur muyum?  
kalabalıklığımdan sıyrılıp  
silineceğim  
sessizliğe çıkıp  
gökkuşağında dirileceğim  
bir merdiven bulur muyum?

sabahlar, aşk olsun! ben-  
akşamı seveceğim  
artık gecelerimi kuşlar açacak!

\*

uçarken hayâl ettim kendimi yine  
ölülerini susturup kentin  
toprağa tazece bir bulut serip  
sevinç-  
lerime  
kaldırımlardan  
güle  
oynaya  
vuran ritmik oda lâmbaları içinde  
uçarken hayâl ettim kendimi  
kuşların bundan haberi olur mu?

**ABDULLAH ENİS SAVAŞ** 1987, Viyana doğumlu. Viyana Üniversitesi'nde Almanca bölümünde okudu. Halihazırda İstanbul Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümüne devam ediyor. Özel bir şirkette mütercimlik yaptı. Edebiyat Ortamı, Yedi İklim, Başka, Türk Dili ve Hece dergilerinde öykü, şiir, piyes ve şiir tercümelemleri yayımlandı. Edebiyat Ortamı Dergisi'nin yıllıklarına öykü ve şiirleri seçildi.





# K İ T A P L I K



# YAZMA (C)ESARETİ

Zümra Ufuk

Neden yazarız? Yazmaya neden ihtiyaç duyarız?

Bu sorular yazmayı seven ve yazmaktan vazgeçemeyen herkesin, her yazarın kafasını muhakkak bir zaman meşgul etmiştir. Kâğıt ve kalemle bir sevgiyle buluşur gibi buluşanlar, yazma tutkusunun bir hobiden çok daha fazlası olduğunu bilir ve onları bu buluşmaya iten sebebi merak ederler. Yazmak kesinlikle bir hobi değildir. Çünkü yazmak insanı her zaman mutlu ve huzurlu kılmaz. Kimi zaman rahatlatır kimi zaman da düşündürür, yorar ve kanatır. İnsanı farklı ruh ve düşünce hallerine sürükler durur. Yazma konusu, genelleme yapılamayacak kadar yüzeysellikten uzak ve derindir. Dolayısıyla da bireyseldir. İnsanı kendine getiren, içine döndüren bazen de kendinden uzaklaştıran bir eylemdir. Ve işte, tam da bu nedenle bir cesaret işidir ve gözü karalık yazmanın doğasında vardır. Nihan Kaya bu durumu *Yazma Cesareti* isimli kitabında şöyle ifade eder: “Yazmak cesarettir. Çünkü yerleşik kurallara ters düşmeyi, yalnızlaşmayı gerektirir ve günlük neşeden çok kaygılardan beslenir.”

Her ne kadar sessiz bir eylem olsa da aslında yazmanın kendisi başlı başına bir cevaptır. Fakat hangi sorulara cevap olduğunu bulmak her zaman kolay değildir. Bazen yazarken öğrenilir bazen de sonunda. Kimi zaman yazan kişi dahi tam olarak neye cevap verdiğini bilemez. Böyle zamanlarda kişi aslında henüz olgunlaşmamış sorulara ya da gün yüzüne çıkmaya utanan ihtiyaçlara yanıt vermektedir. Ama asla neden yazdığımız sorusuna açık bir cevap vermez. Peki insanı yazmaya iten dürtünün ya da motivasyonunun ne olduğunu nasıl buluruz?

Bir gün okumayı ve yazmayı seven arkadaşlarla kitaplardan ve yazarlardan konuşurken konu bir şekilde yazma ihtiyacına geldi. Hepimizin ilgisini çekmeyi başaran bu konu, ortamı bir heyecan bulutuyla

sarmıştı. Herkesin konuyu ele alış şekli farklı olunca “Neden yazarız?” sorusunun çatısı altında toplandık. Dikkatimizi dağıtacak diğer düşüncelerin sağanağından kaçmaya çalışıyorduk. Öte yandan da soruyu, içten içe daha bireysel bir düzeye indirgeme niyetindeydik. Sualin üzerinde derinlemesine düşünüyor, cevabı kendimizde arıyorduk. Çünkü bir başkasının neden yazdığını tahmin etmeye çalışmanın, bizi bir sonuca vardırılmayacağını, bir yanılısamalar silsilesi içinde yolumuzu kaybettireceğini görebiliyorduk. Ayrıca yazmayı sevdiğimiz ve bundan vazgeçemediğimiz için de bu sorunun muhatabı doğruca biz oluyorduk. Bu nedenle kendimizi sorgulamaya başladık. Herkes zincirini kırmış neden yazdığını paylaşıyordu. Birçoğumuz konu üzerinde ilk kez düşünüyor ve kendini ele verme cesareti buluyordu. Bazı sorular tabu gibidir, sorulması beklenmez veya olağan karşılanmaz. Kişi bununla karşılaştığında ya kaçır ya da onu sırtında taşıdığı yük dolu bir küfe gibi yere indirip açmaya karar verir. Eğer bu açılma bizim yaptığımız gibi tek taraflı değil de karşılıklıysa o zaman daha kolaydır. Çünkü birinin cesareti, diğerinin titreyen cesaretine güç katar. Dahası karşılıklı bir şekilde paylaşmanın getirdiği ferahlık, durumun kasvetini de dağıtır. Böylece sorgulama daha açık bir biçimde yapılabilir.

Biz de aklımızdakileri samimi bir biçimde dile dökükçe cevaplarımız ilk bahar çiçekleri gibi yavaş yavaş açtı ve renklendi. Kimimiz anlamak, anlaşılır kılmak, empati kurmak, bir fikri savunmak ya da derinliğe ulaşmak; kimimiz tepki göstermek, deneyim aktarmak, varoluşun ağırlığına katlanabilmek; kimimiz de yüzleşmek, kurtulmak, gerçek ve hayalin zıtlığını algılamaya çalışmak için yazdığını söyledi. Yazma sebeplerini arka arkaya sıralarken hepimiz bazı noktalarda birleştik bazılarında ayrıştık.

Yazma sebeplerimiz aynı olduğunda dahi tıpkı kokuların kendine has notaları gibi farklıydık. Üzerinde düşündükçe anladım ki aslında farklılaştığımız noktaların özünde tekrar birleşiyorduk. Çünkü bizi yazmaya iten nedenlerin hepsinin aynı şeye ihtiyacı vardı: cesaret. Evet, bir cesaretle elimize kalem alıp yazmaya başlamış, aklımızdan, gönlümüzden süzülenleri dile değmeden kâğıda aktarmıştık. Ve mesele artık cesaret değildi. Mesele yazmaktı. Yazarken dağılmak ve kendinden geçmektir. Dahası her kelime ve cümle ile katman katman kabuklarla sarılmış gizli âlemlere ulaşmaktı.

Her zaman cesaretle başlayan bu serüven, içinde usulca büyüyen ve kökleşen bir esaret tohumunu da taşıyor. Kendimden yola çıkarak bizi sarmalayan bu esareti bir nebze de olsa tanımlamaya çalışacağım. Bizi diyor, çünkü bu esareti, kendini yazmaktan alıkoyamayanların gözlerinden okuyorum.

Bana gelince, evet ben de yazıyorum: Nefesim kesilirken soluk alabileyim diye; soluk alırken nefesim kesilsin diye. Benimki apaçık bir esaret. Yazmasam kelimeler taşıp boğardı geceleri. Yazmadığım her cümle örülür etrafıma demir parmaklık gibi. Yazsam sonu gelmez. Koyamadığım her nokta virgüle bağlanır. Ve ben virgüllerin kancasına takılan düşüncelerin arkasından sürüklenirim.

Karşı koyduğum zamanlarda bir ben bilirim neler olduğumu. Yazmadığım o gecelerde kaldırım beni cümlelerin gecenin dörtlerinde. Puslu aydan düşen ışıklar, perdenden sızan uyanayım diye. Bir şarkı mırıltısı olur gönlüme, dilime. Hoşuma gitmese de elimde değildir işte. Zorla dinlettirir kendini var gücüyle. Susturup, kapıyı çekip çıkmakla da kurtulamam. Sonra bir bakıma sabah olmuş ve dökülür dilimden bir dörtlük:

“Sabahın bu ıssız köründe

Damla uyku yok gözümde

İşler bekler önümde

Biraz uyusam bari...”

Aklımdakileri bir çırpıda yazıp esaretimden kurtulmak isterim hep. Ama günün sonunda elde ettiğim şey: Saatlerce aklımı meşgul edenlerin yarattığı bir ağırlık ve biraz rahatlarım umuduyla sayfalarca yazıp üzerimi örttüğüm bir tükenmişlik. Bir nevi yarı açık cezaevi benimkisi. İçinde ertesi gün yine kendimi bulduğum...

Bu esaret daha nasıl anlatılır bilmem. Üstat Sait Faik’ten daha iyi ifade edilemezdi herhalde:

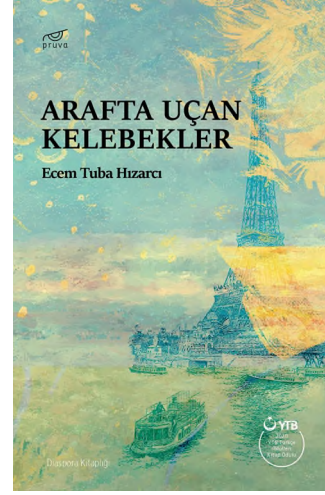
“Yazmasam deli olacaktım!”



ZÜMRA UFUK

T

1985 yılında İzmir’de doğdu. İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi’nde Görsel İletişim Tasarımı lisansını bitirdi. Yüksek Lisansını Viyana Üniversitesi’nde İletişim Bilimleri bölümünde tamamladı.



## ARAFTA UÇAN KELEBEKLER

Ubeydullah Çavuş

Gerçek olay ve yaşanmışlıkları tercih eden; neredeyse hiç fantastik eser okumayan biri olarak Ecem'in kitabını okumaya başlamadan önce bazı tereddütlerim vardı. Kitabı sonuna kadar sıkılmadan okuyabileceğimden emin olamadım. Ancak ilk öyküyü bitirdiğim andan itibaren kitap artık benim için bir heyecan haline geldi. İki kültürle büyümüş hem Türkçe hem de Fransızca oldukça hâkim olan yazar Ecem Tuba Hızarcı, hayal gücünün derinliğini ilk öykü kitabı olan *Arafta Uçan Kelebekler*'de fazlasıyla ortaya koyuyor. Bu etkileyici derinlikteki hayal gücü ve bakış açısının köklerini iki kültürülükte aramak mantıklı olur. Aynı anda birden fazla ruh haline, duygu seline sokuyor bu kitap insanı adeta. Gerçek ile hayal uyumu o kadar iyi yakalanmış, denge o kadar iyi kurulmuş ki insan okurken, olayların gerçekten olabileceğini düşünüyor. Yürüyen tablolar, anı bankaları, paralel evrende kendisiyle karşılaşan Valeria, cadıyı rahat bırakmayan şımarık orman perileri ve daha niceleleri, okuru hayal bile edemeyeceği dünyalara uçuruyor. Yaklaşık iki-üç sayfalık öykülerden ve iki bölümden oluşan kitapta, yalın ve sürükleyici bir dil kullanılmış. Birinci bölümde fantastik kurgular ağır basıyor. Güçlü metaforlarla okuyucunun duygularına hitap ediyor yazar. İkinci bölümde daha gerçekçi, hayattan hikâyelere yönelme görüyoruz. Betimlemeler ve kurgunun açıklığı, okurun kendisini öyküdeki

kahramanın yerine rahatça koyabilmesini sağlayarak anlatılan duyguları adeta canlı yaşıyor. Okuyucu anlatılanı kolaylıkla tasavvur edebiliyor.

Kitaptaki istisnasız bütün öyküler etkileyici, kendini soluksuz okutuyor. Öykülerden birinde, ailesini yıllar önce kaybeden Valeria'ya, Rusya'nın soğuk yollarında yeni diyarlar ararken şimşek çarpıyor. Gözlerini açtığında, kendisini kaybettiği ailesinin evinde buluyor. Ancak onu asıl şaşırtan evde kendisiyle karşılaşması oluyor ve karşılaştığı Valeria ona: "Ben Valeria, senin gibi. Başka bir evrenden, sen." diyor. Yıllar sonra başka bir evrende ailesini bulan Valeria, diğer Valeria'yı dolaba kitleyerek ailesiyle yaşamaya başlıyor.

Beni özellikle etkileyen bir diğer öykü ise *Anı Bankası*. Bu dört yaşındaki kızını kaybettiği için kızıyla ilgili anılarını bir anı bankasına veren ancak daha sonra geri almak isteyip alamayan Bayan Wallace'in hikâyesi. Metaforlar o kadar iyi seçilmiş ki insan okuduktan sonra değişik birçok duygunun yarattığı bir düşünce girdabına girip uzun süre hikâyeden çıkamıyor.

Bana fantastik hikâyeleri sevdiren, aslında hayatın ta kendisini anlatan, Avrupa'daki üçüncü kuşak bir kaleminden çıkan bu muhteşem kitap kesinlikle okunmaya değer.

# ECEM TUBA HIZARCI'YLA ARAFTA UÇAN KELEBEKLER ÜZERİNE SÖYLEŞİ

‘Sınırları Olduklarından Daha İnce Bir Çizgi Olarak Görüyorum’



**Arafta Uçan Kelebekler isimli kitabınızın ortaya çıkma hikâyesini anlatır mısınız? Yazmaya nasıl başladınız? Neden öykü yazmakta karar kıldınız? Öykülerinizin kitap olarak basılma süreci nasıl oldu?**

Küçüklüğümden beri yazıyorum ancak yazılarım çoğunlukla Fransızcaydı. Son yıllarda Fransızca ve Türkçe yazılarım eşitlendi. Eskiden rüya gördüğümde sonunu öğrenemediğimde onları kendim yazardım, bunu yapmak hâlâ hoşuma gidiyor, ortaya beklenmedik yazılar çıkıyor. Yazmamın sebeplerinden biri kendi hayal dünyamı kaleme dökmek sanırım, yazıya dökmek o dünyaya daha gerçekçi ve ilginç bir hal veriyor.

2019’da YTB’nin organize ettiği Türkçe Ödüllerine öykü kategorisinde katıldım ve dereceye girenlerle Strazburg’da bir Yazarlık Akademisi gerçekleştirildi. Akademi’ye katıldıktan sonra yazarlık için daha çok çaba göstermek istedim. Kalemimi nasıl geliştirebileceğimi öğrendim. Akademiye katılan hocalar da bana çok yardımcı oldu, yazılarımın geri bildirimlerini onlardan aldım ve bu geri bildirimler gelişmeye devam etmemi sağlıyor. Bu sene tekrar Türkçe

Ödüllerine, Kitap Desteği Kategorisi’nde başvurduğum ve kazandım. *Arafta Uçan Kelebekler* böylece bir kitap haline geldi.

**Yurt dışında doğup büyümüş biri olarak Türkçe yazma duygusunu nasıl tarif edersiniz?**

Okuduğum kitaplar hem Fransızca hem Türkçe oluyor ancak ilk başlarda Fransızcaya daha çok odaklanıyordum. Türkçe yazdığım hikâyeler genellikle kısa oluyordu ve göstermeye utanıyordum. Türkçe yazılarımın çoğaldığı dönemde duygularımı ve düşüncelerimi farklı bir şekilde kelimelere dökmek istiyordum, iki ana dilimle aynı anda yazınca farkına varmadan belirli duyguları dönem dönem belirli bir dilden ifade etmeyi tercih ettiğimin farkına vardım. Bu dönemler sabit kalmıyor, ifade etmek istediğim şeylere göre değişebiliyor. Türkçe yazmak yeni renklerle tanışmama sebep oluyor bazen, yazdığım dile göre elime farklı bir duyu paleti alıyorum.

**Diaspora’da yaşayan Türklerin edebiyat, sanat ve düşünceyle ilişkilerini gözlemlerinizden yola çıkarak anlatabilir misiniz?**

Bulduğum bölgede sanatla ilgilenen çok Türk yok maalesef. Sanat dallarının yurt dışında yaşayan Türklerin ilk seçeneği olmadığına inanıyorum. Bugünkü koşullar farklı ama bazı sebeplerden dolayı yurt dışında yaşayan Türkler sanata karşı hâlâ tereddütlü. Bunun sebeplerinden biri, sanatın günümüzde daha çok bir hobi olarak görülmesi olabilir. Sanata zaman ayırmak bazıları tarafından bir vakit kaybı veya garantisiz bir dal olarak görülüyor. Bu tarz bakış açılarının ister istemez gençleri olumsuz etkilediğini düşünüyorum, sanatı meslek olarak görmek veya ciddiye almak ilk hedefleri olmuyor, adım atmak korkutucu gelebiliyor. Bir başka sebep aslında yine bu güvensizliğe bağlı, çevre ve yakınlar yeterli desteği vermezse gençler güvenlerini tamamen yitirebilir. Adım atmak için bazılarımızın desteğe ihtiyacı var, ben bu desteği

gördüğüm için cesaretlendim; birçoğumuz için aynı durum söz konusu bence. Günümüzde bunlara daha çok dikkat etmeye başlıyoruz, edebiyatla, sanatla ve düşünceyle ilgilenenler çoğalıyor, bu çok güzel ve gurur verici. YTB'nin başlattığı Telve dergisi gençlere bir motivasyon oldu mesela, hepimiz bizlerle aynı ilgiyi paylaşan kişilerle tanışıyor tek olmadığımızı görüyoruz, bu sanat ve edebiyat alanında ilerleme isteğimizi daha da güçlendiriyor. Bu gençler sanata çok değer veriyor ve bu dallara bakış açıları gerçekten farklı. Yeni gözlerle edebiyata ve sanata baktıklarını inanıyorum, çift veya çok kültürlülükle büyümenin dünyaya farklı gözlerle bakmalarını sağladığımı düşünüyorum. Bu gerçekten çok değerli bir yaklaşım. Dil ve kültür zenginliğinden ortaya çıkan edebiyat, sanat ve düşüncelerin gelecek yıllarda daha da görülür bir şekilde yeni akımlar ortaya çıkaracağından eminim.

### **Diaspora'da yaşayan bir yazar olarak gurbet, göç, ana dil, sınır gibi kavramların sizde uyandırdığı anlamlar nelerdir?**

Bu kavramların bende uyandırdığı anlamlar genellikle pozitif. Ailemin Fransa'ya adım atması benim için zengin bir mirasın başlangıcı. Yaşadığım şehir, Longwy, Lüksemburg ve Belçika sınırında, Almanya'ya çok yakın. Sıklıkla farklı ülkeler arasında bir iletişim oluşuyor, bu benim sahip olduğum iki ana dil ve kültüre daha büyük bir zenginlik katıyor. Her gün yeni bilgiler ve ülkeler arasındaki farkları gözlemleyebiliyorum. Farklı ülkelerin sanat akımları ve edebiyatıyla yakın bir iletişimde oluyorum. Bu bir süre sonra bir matematik formülüne dönüşüyor, ben Türk ve Fransız kültürü ve dilleriyle büyüdüm. Onlara diğer kültürler ve diller de eklediğimde farklı bakış açılarına sahip oluyorum. Bu hem edebiyat ve sanata bakışımı hem düşüncelerimi etkiliyor. Elbette gurbet bana özlemin ne olduğunu da öğretiyor, ikinci bir toprağa bağlısınız ama ona nadiren ayak basıyorsunuz, aileniz için bu hasretin daha da şiddetli olduğunu görüyorsunuz. Sınırları olduklarından daha ince bir çizgi olarak görüyorum, bazen bir yerde olmadan orada olursunuz, gurbetin bana öğrettiği birçok duygu var ve bunlar kişiliğimde ve yazılarımda da yer buluyor. İki ana dilim var, iki kültürü aynı anda yaşayabiliyorum, bu duygularımı her daim etkiliyor. Baudelaire'in şiirlerini ana dilinden okumak ve onun acılarını en yüksek seviyede hissetmek, Türkiye'ye her adım attığım anda çiminde uçan duygular, bunlar benim için o kadar

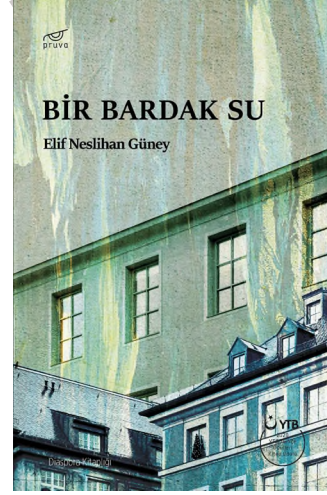
değerli ki, ne kadar özlem yaşasam da hissettiklerim için minnettarım.

### **Öykü yazmak sadece bir dil ve sanat işi midir? Ecem Tuba Hızarcı neden yazar, bize neden hikâyeler anlatır? Bundan sonra neler anlatacak?**

Yazarlık Akademisi'ne katılmadan önce sanatın, özellikle edebiyatın bir yetenek ve ilham meselesi olduğuna inanıyordum. Bundan dolayı yazılarımı kimseye göstermiyordum, yazdıklarımın basit olduğunu düşünüyordum. Yazarlık Akademisi'nden sonra aslında sanatın durmayan bir eğitim olduğunu anladım ve düşüncelerim yenilendi. Kitap okumazsanız, sıklıkla yazmazsanız, ilham sihirli bir değnekle fikir vermez. Edebiyatta kelime hazinemizi durmadan genişletmemiz, cümlelerimizin her seferinde daha güzel olmasını sağlamamız lazım. Bunun faydasını gördüm ve görmeye devam ediyorum. Yazmak hiç bitmeyen bir ders, ne kadar egzersiz yaparsak yazımızı o kadar geliştirebiliriz. Tabii doğuştan bu yeteneğe sahip olanlar da vardır diye düşünüyorum.

Benim yazma sebebim, hayal dünyamdaki farklı evrenleri kaleme dökmek, daha çok doğüstü, fantastik öyküler yazdığım için düşüncelerimi kâğıt üzerinde görmek, onları daha net ve gerçekçi bir hale getirmek. İlk başlarda yazdıklarımı başkasının okuması çok ürkütücü geliyordu, artık bu konuda biraz daha rahatım çünkü geri bildirim almanın kendimi geliştirmem için önemli olduğuna inanıyorum ama başkasının, beyninizde kurduğunuz dünyayı okuması tuhaf bir his veriyor. Okuyucu aslında en hassas kelimelerinizle karşı karşıya kalıyor. Günlük hayatımda gözlemlediklerimi de metafor şeklinde kaleme döküyorum bazen. Gördüğüm olaylara dünyadakinden farklı bir şekilde tekrar bakmak basit bir olaya bile gizem katabiliyor ve bu çok hoşuma gidiyor.

Bundan sonra neler yazacağım ve anlatacağım hakkında hiçbir fikrim yok açıkçası. Kalemimi güçlendirmeye devam etmek istiyorum, bazen denemeler yazıyorum, Fransızca yazdığımda genelde hikâyeye, roman halini alıyor, bunu Türkçe olarak da deniyorum. Fantastik ve doğüstü yazmaya devam ederim diye düşünüyorum. Gerçek dışı dünyayı çok seviyorum. Yeni türler de deniyorum. Hayal gücümün rüzgârını takip etmek istiyorum.



## BİR BARDAK SU

Seda Karabacak

Almanya doğumlu Elif Neslihan Güney'in yazdığı *Bir Bardak Su* adlı kitap Diaspora Kitaplığı etiketiyle Eylül 2020'de Pruva Yayınları tarafından yayımlandı. Kitap on altı öyküden ve yetmiş bir sayfadan oluşuyor.

Öykülerin her biri okuru, zamanda yolculuk yapmaya ve birbirinden farklı karakterlerin iç dünyalarıyla yüzleşmelerine tanıklık etmeye davet ediyor. Yazarın yalın, süssüz, detaylı ama abartısız kalem, okuru daha ilk cümlelerde yormadan ve zorlamadan olayların içine çekiyor. Karakterler kimi zaman geçmişe aralanan kapılardan geçerek yaşanmışlıklarıyla yüzleşiyor, kimi zaman da aidiyet duygusunu, kişiliğini, hayattaki amacını ve içinde bulunduğu düzeni sorguluyor. Aynı zamanda okur da öykülerden sonra kendine "Ben nereye aitim?", "Hayattaki amacım ne?", "Ben olsaydım ne yapardım?" gibi sorular yöneltiyor.

Kısaca favorim olan *Susayanlar* isimli öyküden söz etmek istiyorum. Bu öyküde ait olduğu toprakları geride bırakmak zorunda kalan bir mültecinin iç dünyasıyla dış dünya arasındaki çatışmaya ve her şeye rağmen geldiği yeni yere adapte olma çabasına şahit oluyoruz. Mülteci hakkında "En son ne zaman

heyecanlanmıştı ki? Bir sınırdan diğer sınıra kaçarken miydi? Yoksa on kişilik küçücük bota otuz kişiyle bindiklerinde mi?" sorularını okuduğumda duraksayıp yutkundum. Hepimizin aklına kazınan ve yakın zamanda Akdeniz'de görülen insanlık dışı manzara gözümün önüne geldi ve o insanların yaşadıkları travmalarla bugün aramızda hayata tutunma gayretlerine tekrar hayret edip akıl sır erdiremedim. Günümüzün içler acısı mülteci politikası bir yazarın kalemıyla daha güzel anlatılamazdı: "Deniz bıkmıştı artık ölü insan bedeninden. Hatta üzüntüden sahile kusmuştu birkaçını. Diğerlerini de derine, çok derine saklamıştı. Madem toprak istemiyordu onları, bir daha vermemek üzere, deniz sahip çıkmıştı."

Sonuç olarak; sade ve anlaşılır üslubuyla, akıcı anlatımıyla, duygu yüklü hikâyeleriyle, hayatın içinden çıkan karakterleriyle her okurun özeleştiriyebileceği bir soru, muhakeme edebileceği bir düşünce/olay veyahut yâd edebileceği bir anısını bulabileceği sıcak ve samimi öykülerden oluşan başarılı bir ilk kitap olmuş.

Kitabın okurlarına şimdiden keyifli okumalar diliyorum! *Bir Bardak Su*, okurun bol olsun!

## ELİF NESLİHAN GÜNEY'LE BİR BARDAK SU ÜZERİNE SÖYLEŞİ

“Etrafımızdaki insanların birbirinden farklı hikâyeleri var. Bunları görüyorum, duyuyorum ve kurguluyorum. Esas olan sadece kendi içimizde yaşadıklarımızla beslenmek değil, etrafımızda olan biteni, mesela bir otobüs yolculuğunda karşımızda oturan bir insanın hikâyesini anlayabilmekten geçiyor.”



**Bir Bardak Su isimli kitabınızın yazılma hikâyesini anlatır mısınız? Yazmaya nasıl başladınız? Neden öykü yazmakta karar kıldınız? Öykülerinizin kitap olarak basılma süreci nasıl oldu?**

Aslında küçüklüğümden beri zamanımın bir kısmını hem Almanca hem Türkçe kısa hikâyeler yazarak ve o hikâyeleri çizerek geçiriyordum. YTB'nin Yazarlık Akademisi'ne katıldıktan sonra düzenli olarak öykü yazmaya başladım. YTB'nin Yazarlık Akademisi'nde farklı yazarlarla tanışma fırsatım oldu ve bu sayede yazarlık hakkında verimli bir eğitim aldım. Özellikle öykü türü ilgimi çekti. Kısa ve öz bir şekilde hikâye anlatmanın hoşuma gittiğini fark ettim. Zihnimdeki resimleri, düşünce ve kurguları kelimelere dökmek için hikâyeler yazmaya başladım.

Biriktirdiğim öykülerle YTB'nin Türkçe Ödülleri yarışmasına kitap kategorisinde katıldım ve dereceye girdim.

**Yurt dışında doğup büyümüş biri olarak Türkçe yazma duygusunu nasıl tarif edersiniz?**

Küçüklüğümden beri Türkçenin hayatımda önemli bir yeri var. Evde ailemle genellikle Türkçe konuşurum. Özellikle annem, babam ve ağabeyim evde Türkçe konuşmamıza özen gösterirdi.

İlk ve ortaöğretim hayatımda Türkçe bilmek bir dezavantaj olarak yansıtıldı bana. Birçok öğretmenim iki dili de sevebileceğime, iki dilde de kendimi ifade edebileceğime inanmıyordu.

Ayrıca Türkçeye prestiji olmayan bir dil gözüyle bakıyorlardı ve bunu dile getirmekten çekinmeyenler dahi oluyordu. Ana dilimi kullanmam Almanca öğrenmeme bir engelmış gibi gösteriliyordu. Üniversitede farklı diller öğrenmeye başladığımda, anladım ki öğrenilen her dil insana yenilik katıyor. Ayrıca çok dille büyümenin birçok kazanımı beraberinde getirdiğini de öğrendim. Her dilin birbirinden ayrı özellikleri ve güzellikleri var. Her dil bir kapı gibi. O kapıyı açtığımızda kendinizi başka bir kültürde, başka bir ortamda bulabilirsiniz. Böylelikle insanları ve kültürleri anlamak daha da kolaylaşıyor.

Türkçe benim ana dilim olduğundan ve kendimi Türkçede de iyi ifade edebildiğimi düşündüğümünden Türkçe yazmayı tercih ettim. Özellikle edebiyat yazılarımı çoğunlukla Türkçe yazıyorum. Almanca iş ve üniversite



hayatımda önemli bir yer tutuyor. Fakat sanat ve edebiyat dilimi Türkçe olarak görüyorum.

**Diaspora’da yaşayan Türklerin edebiyat, sanat ve düşünceyle ilişkilerini gözlemlerinizden yola çıkarak anlatabilir misiniz?**

Türkiye’den Almanya’ya gelen birinci neslin edebiyat ve sanat gibi konularla ilgilenen pek zamanı olmadığını düşünüyorum. Hem dil eksikliği hem kendilerini misafir olarak görmeleri ve çalışma koşulları bunda etkili olmuş olabilir. Fakat gözlemlediğim kadarıyla üçüncü ve dördüncü kuşakta edebiyat ve sanata karşı ilgi giderek artıyor. Özellikle eğitim konusunu daha ciddiye alıyorlar ve kendilerini geliştirmeye çalışıyorlar. Böylelikle sanat ve edebiyata karşı ilgi de artıyor.

Yine de faaliyetleri yeterli bulmuyorum. Ancak dernek ve diğer kuruluşların destekleriyle ilginin de katkının da artacağını düşünüyorum. Örneğin YTB’nin desteğiyle çıkan Telve dergisi Avrupa’daki Türk gençlerinin kendilerini edebiyat ve sanat gibi alanlarda geliştirmeleri için çok iyi bir fırsat sunuyor. Böyle projelere katkı da ilgi de büyük.

**Diaspora’da yaşayan bir yazar olarak gurbet, göç, ana dil, sınır vb. kavramların sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?**

Bu kavramlar aslında her zaman hayatımın merkezinde. Almanlara göre göçmen anne babanın Almanya’da doğmuş çocuğuyum. Türkiye’dekilere göre gurbetçi anne babanın çocuğu. Her sene arabayla Türkiye’ye giderken birçok sınırdan geçtiğimiz için sınır

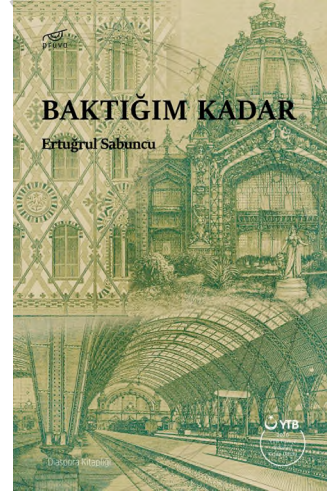
kavramının da hayatımda önemli bir yeri var. Özellikle Türkiye sınırından girerken yaşanan Türkiye’ye kavuşma duygusu tarif edilemez. Meşakkatli bir yolculuğun sonunda Türk bayrağını görüp de göz yaşlarını tutamayan birçok insanla karşılaşabilirsiniz. Sınır kavramı bende hasret ve ayrılık gibi anlamlar çağrıştırıyor. Göç ve gurbet gibi sözcükleri hüznle bağdaştırıyorum. Fakat yazdığım yazılar sadece bu kavramların etrafında dönmüyor. Öykülerimde sıklıkla Avrupa’da yaşayan insanları ve hayatları konu ediyorum.

**Öykü yazmak sadece bir dil ve sanat işi midir? Elif Neslihan Güney neden yazar, bize neden hikâyeler anlatır? Bundan sonra neler anlatacak?**

Öykü yazmak bence sadece bir dil ve sanat işi değildir. Etrafımızdaki insanların birbirinden farklı hikâyeleri var. Bunları görüyorum, duyuyorum ve kurguluyorum. Esas olan sadece kendi içimizde yaşadıklarımızla beslenmek değil, etrafımızda olan biteni, mesela bir otobüs yolculuğunda karşımızda oturan bir insanın hikâyesini anlayabilmekten geçiyor.

Ben neden yazıyorum? Duygularımı ve düşüncelerimi kâğıda dökerek başkalarıyla paylaşmak için. İnsanların duygularını başkalarıyla paylaşması önemli bir ihtiyaç. Kimisi bunu müzikle yapar, kimisi resim çizerek. Ben yazma yolunu seçtim.

Bundan sonra da hayatın içinden; belki trendeki bir yaşlı adamın, belki de alışverişte iki saniyelikliğine gördüğüm bir kadının, duvarda asılı duran bir resmin hikâyesini ya da kendi hikâyemi yazacağım.



## BAKTIĞIM KADAR

Münire Eslem Bozkurt

*Baktığım Kadar* Berlin’de doğup büyümüş 26 yaşında bir Türk gencinin ilk kitabı. Toplam 31 şiirden oluşan bu kitaba bakar bakmaz başlığıyla birlikte bir teminat geçiyor okurun eline. Mütevazı bir teminat. Naçizane haddimce, muktedir olduğum ve “baktığım kadar” şiir vadeliyorum sizlere diyor şair ve okuru kendi penceresine davet ediyor. Okur bu davete icabet edip kapağı açtığı anda inanca, değere, anlama ve birçok sorulası soruya, bakılası köşeye rastlıyor. Bazı mısralar bir resim gibi canlanıyor zihinde, bazıları işitiliyor, bir diğerinin kokusu sayfalardan nüfuz etmek için hazır bekliyor. Şiir sever mısraları okumaktan çok seziyor. “Islak bir türküyü dilinde kuruyor.” mesela ve “memleketin nar kokusu” geliyor burnuna, “uçları donmuş potin ayakkabılar” giyiyor ayaklarına ve “evlerin yanmayan sobalarında” ısınıyor. “Atlayıp havada kalıyor.”, “Duman mı gördüm

vapur mu?” diye soruyor kendine. Saraybosna’ya gidiyor sonra, “Çocukları bileklerinden öpüyor.”, “çıkıkça yürüyen merdivenlerde” adımlarını sayıyor, “çat” kırılıyor ve eğilerek iyileşip “Hayata mahcup hesaplarla koşuyor.” Doğru açıdan bakıldığında canlanan dizelerin arasında şairin yazdıklarının yanı sıra yazmadıklarını da okumak mümkün oluyor. Şair, ardında seziyecek birçok hikâye barındıran 62 sayfayla, her hikâyede farklı başrollerin ağzından maşeri bir seslenişte bulunuyor. Günümüz gençlerini, günümüz insanını irdeliyor. Okur sorulmayan soruları da görüyor. Bir bülbülle dertleşmesini, bir şehirle hesaplaşmasını, değerlerimize gösterilmesi gereken sadakati okuyor. Avrupa’da doğup büyümüş bir Türk gencinin penceresinden dünyayı gösteriyor. Ne kuşak ne dil ne de mesafe engeli tanımayan gençlerin sesiyle karşılaştırıyor. Okur, şiirle karşılaşıyor.

## ERTUĞRUL SABUNCU'YLA BAKTIĞIM KADAR ÜZERİNE SÖYLEŞİ

‘Güzel Sözün, Kökü Sabit, Dalları Gökte Olan Güzel Bir Ağaç Gibi Olduğu Buyrulmuştur.’  
“Ânı dondurmanın, yola çıkmanın usulünü şiirle öğrendim. Şiirin derinliğini ve kudretini seviyorum. Belki bir uçağı düşüremez ama pilotun kafasını karıştırır gibi bir ifade okumuştum şiir hakkında. Bu sözü çok seviyorum. Bazen de şiiri kıldan ince bir köprüye benzetiyorum.”



***Baktığım Kadar* isimli kitabınızın yazılma hikâyesini anlatır mısınız? Yazmaya nasıl başladınız? Neden şiir yazmakta karar kıldınız? Şiirlerinizin kitap olarak basılma süreci nasıl oldu?**

Kitaptaki şiirlerin çoğunda kalabalıktan sıyrılmaya çalıştım. Zaman zaman bir sokak lambasının altında durup köşelerden veya yukarıdan olanı biteni izlemeye çalıştım. Bazen de bunu karanlıkta bekleyerek yaptım. Bir acelecilik sarmış bizi. Dibi meçhul bir boşluğa doğru sürüklüyor. Biz ise elimizde çürük bir asayla, anlamını yitirmiş şarkılar söyleyerek o boşluğa koşuyoruz. Aniden dururversek, adımlarımızı biraz yavaşlatırsak, ilk defa bakarcasına etrafa baksak. Bir kuşu çok kere görmüş olsak da ona içten bir selam çaksak belki

iyileşiriz. Yazarken ve yaşarken bu sınırlılara ihtiyaç duyuyorum. Dünyaya fazla alışmadan.

Yazmaya başladığım günü hatırlamıyorum ama Alman ilkokul öğretmenim “Bir gün senin de kitabın çıkacak.” dediğinde haklıymış. Kitabın Türkçe olacağını beklememiştir muhtemelen. Aslında yazı ve kitapla her daim iç içe olmamdaki temel etken ailem oldu. Evin ihtiyaçlarından kısıp bana kitap aldıkları günleri hatırlıyorum. Tabii bunları büyüyünce fark ediyorsunuz. Zamanla insan kendi tercihleriyle farklı kitaplara da yönelebiliyor. Benim bu manada en ciddi ve etkiliyici yolculuğum Sezai Karakoç’un eserleriyle tanışmamla başladı. Sanırım o günden sonra çevreme daha dikkatli bakmaya başladım. Ânı dondurmanın, yola çıkmanın usulünü şiirle öğrendim. Şiirin derinliğini ve kudretini seviyorum. Belki bir uçağı düşüremez ama pilotun kafasını karıştırır gibi bir ifade okumuştum şiir hakkında. Bu sözü çok seviyorum. Bazen de şiiri kıldan ince bir köprüye benzetiyorum. Yazdığım bir şiirin ilk olarak Berlin’de çıkan *Köprü Derisi*’nde yayımlanması da bu işin bir esprisi olabilir.

Yazılarımı kitaplaştırma fikri bir Strazburg akşamında aklıma düştü. Ne zaman veya nasıl olabilir diye kara kara düşünürken 2018’den sonra yazdığım şiirleri YTB 2020 Türkçe Ödülleri yarışmasına gönderdim. Dosya ödüle layık görüldü. Sonrasında ise her şey Pruva Yayınları’nın nezinde hızlı bir şekilde gelişti.

### **Yurt dışında doğup büyümüş biri olarak Türkçe yazma duygusunu nasıl tarif edersiniz?**

Türkçe yazma duygusunu kısaca özetlemek pek kolay değil. Şiir dosyamın kitaba dönüşeceğini duyduğumda Almanya'ya göçen büyüklerimizin hayat hikâyeleri gözümün önünden bir film şeridi gibi geçti. Bizim üçüncü kuşak gençler eğitim ve iş hayatında gayret göstermenin yanı sıra boş zamanlarını buldukları ülkeye ve Türk toplumuna katkı sağlamak amacıyla sivil toplum kuruluşlarında geçiriyorlar. Kollar sıvanmış, canla başla bir medeniyet inşa ediliyor. Temelinde huzur ve barışın olduğu, ırkçılığın ve ayrımcılığın zemin bulamayacağı bir toplum için çaba sarf ediliyor. İşçisinden akademisyenine kadar her alanda maddi ve manevi bir seferberlik görebilirsiniz. Bugüne kadar bizi bir arada tutan, düştüğümüzde derleyip toplayan, sarf ettiğimiz gayretlerin belkemiği asla maddi statü değil, Türkçe olmuştur. Bu yüzden Türkçeyi "iyiliğin dili" olarak tarif edebilirim.

### **Diaspora'da yaşayan Türklerin edebiyat, sanat ve düşünceyle ilişkilerini gözlemlerinizden yola çıkarak anlatabilir misiniz?**

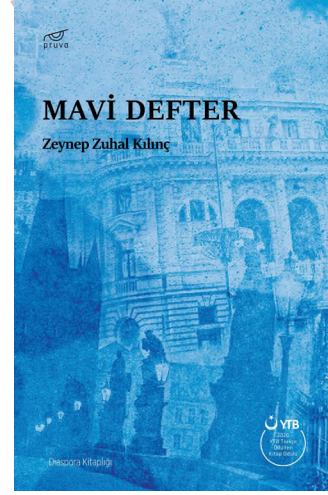
Az önce söylediklerimin haricinde yurt dışında yaşayan kardeşlerimizin çalışmalarını teferruatla değerlendirmek haddimi aşar. Ancak şunu söyleyebilirim: Dinamik ve atılgan bir topluluk var. Çok kültürlüğün ve çift dilliliğin kazandırdığı önemli birikimlere sahip bu insanlar, doğru yönlendirilip değerlendirildiği takdirde ortaya çok güzel ve her iki topluma faydalı çalışmalar çıkacaktır. Mesela YTB'nin bu hususta önemli atımları mevcut. Örnek olarak bir dil, düşünce ve sanat çalışması olan *Telve* dergisini verebilirim. İçeriklerin tamamı yurt dışında yaşayan veya orada doğmuş büyümüş birbirinden değerli arkadaşlarımız tarafından hazırlanıyor. Yolu açık olsun.

### **Diaspora'da yaşayan bir yazar olarak gurbet, göç, ana dil, sınır gibi kavramların sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?**

"Baba, Türkiye'de saat kaç?", "Bir daha ne zaman gideceğiz Türkiye'ye?" gibi sorularla geçen bir çocuklukla bağdaştırıyorum. Bir yandan bu gurbet-hasret ilişkisini bayrak yarışına benzetiyorum. Üç ve hatta dört nesildir bu keskin stafet el değiştiriyor. Bir önceki neslin yurda dönemeyişi vazife gibi omuzlanıyor, "Bir gün zaten döneceğiz." edasıyla iki ayrı dünyanın tampion bölgesinde, ayrı nota sistemlerinin sınırları arasında geçiyor hayat. Gitsen bir türlü kalsan bir türlü. Bunlar merhem yemez, sargı tutmaz yaralar. Ama bir o kadar da diri tutan yaralar. Belki de bu yüzden yaraları kanatmamak için daha sessiz konuşup fazla kükremeyiz. Dikkatle izleriz, temkinli bineriz dünyanın dönme dolaplarına. Kalkmadan da ardımıza bakarız; sakın ha kimse geride kalmasın.

### **Şiir yazmak sadece bir dil ve sanat işi midir? Ertuğrul Sabuncu neden yazar, bize neden şiir söyler? Bundan sonra neler söyleyecek?**

Güzel sözün, kökü sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaç gibi olduğu buyrulmuştur. Sadece şiir değil, iyiliğe ve güzelliğe meyleden her yazı özünde ahde vefadır. Elbette yazıların estetik boyutunu sanat olarak değerlendirebilirsiniz lakin şiirin de diğer yazı türleri gibi ciddi bir zanaat olduğunu hatırlamalı. Bugüne kadar eli yanağında, hülyalara dalmış bir şair portresi çizilerek şair ve şiir itibarsızlaştırılmaya çalışılmıştır. Buna boyun eğmemeli. Şiir ciddi bir şeydir; şuurdur, hafızadır. Karanlığın hırkasını çıkarıp fecre koşturur. Ben de varım diyebilmektir. İşte *Baktığım Kadar* da bu temenniyle yola çıktı. Artık kendi kaderiyle yürüyecek. Bizse bize biçilen yolda -arada adımlarımızı yavaşlatarak- verdiğimiz sözü hatırlamaya çalışacağız. Bir ahdimiz vardı bizim, değil mi?



## MAVİ DEFTER

Mehmet Bolat

Açıkçası *Mavi Defter* kitabını okumak için tek motivasyonum bu kitap değerlendirmesini yazmak istememdi. Daha çok klasik ve modern dünya edebiyatına merak duyduğumdan, genç ve yeni yazarların eserlerine ilgi duymuyordum. İçten içe de bir küçümseme söz konusu olabilir. Tolstoyların, Hugoların geçtiği edebiyat dünyası, çağımızda kimlerin elinde oyuncak oluyordu?

Hal böyle olunca biraz fazla ciddi yaklaştım esere. Ama iyi ki de öyle olmuş. Çünkü yarattığı olumlu etki böylelikle daha da derin oldu. *Mavi Defter* eserinin yazarı Zeynep Zuhâl Kılınç, 15 öyküden oluşan kitabının hiçbir yerinde yazarlık dünyasına yeni giriş yapmış izlenimi uyandırmıyor. Yazar özenle seçtiği kaliteli eserlerini okurların beğenisine sunuyor.

Eserin birçok yerinde yazarın kuvvetli kalemine yeniden şahit oldum. Özellikle doğa metaforları ve benzetmeleri, hava ile insan ruhu arasındaki ilişkiyi tanımlamak için kurduğu cümleler sıkımsız ve etkisini kaybedecek derecede tekrarlanmaksızın öykülere işlenmiş.

Kitabı başarılı kılan bir başka husus da yazarın her öyküsünde aktarmak istediği anlamlı bir mesajının

olması. İşte yazarın başarısı tam da burada kendini gösteriyor: Öyküdeki mesaj daima manidar ve uyumlu bir hikâyeye harmanlanmış. Böylelikle öykülerde ne içi boş hikâyeler ne de sadece mesajı aktarmak için uydurulmuş kıssalar bulunmaktadır.

Yazarın en etkileyici metni aynı zamanda en kısırlardan biri olan *Hikâye Satıcısı* isimli öyküsü.

Yazar bu öyküde post modern çağda insanların mahremiyetlerini değersizleştirmek pahasına da olsa, çevrelerinden gelen taktire muhtaç bir şekilde kendi hikâye ve benliklerinden feragat etmelerini ele alıyor. *Mavi Defter* belli bir çerçevede, fazla didaktik olmadan çağımızın ve insanların varoluşsal sorunlarına ışık tutuyor.

Son olarak yazarı ve eseri değerli kılan nokta da “diaspora kitaplığı”nın bir parçası olmasıdır.

Yani Türk asıllı bir yazar, yurt dışında doğmuş ve tahsilini orda görmüş. Fakat bu, eserini ana dilinde yayınlamasına mâni olmamış. Zaman zaman diaspora izleri barındıran eserin yazarının, diasporanın biraz daha ön plana çıkararak bu dokunuşla eserlere daha farklı bir derinlik kazandırabileceğini düşünüyorum.

# ZEYNEP ZUHAL KILINÇ'LA MAVİ DEFTER ÜZERİNE SÖYLEŞİ

‘İnsanlar Fiziksel Ağrılarını İlaçlarla Dindirebiliyorlarken Ruhlarda Açılan Yaraları Dindirmek Hiç Kolay Olmuyor.’



**Mavi Defter isimli kitabınızın yazılma hikâyesini anlatır mısınız? Yazmaya nasıl başladınız? Neden öykü yazmakta karar kıldınız? Öykülerinizin kitap olarak basılma süreci nasıl oldu?**

Birçoğumuzun yazıp karaladığı bir kâğıt parçası veya bir not defteri vardır. Çocukluğumdan beri sürekli bir yerlere bir şeyler yazardım. Boş bir kâğıt parçasına veya hediye edilen bir deftere aklımda kalan güzel bir aforizmayı, beni düşündüren sözleri, güzel bulduğum bir şiiri veya herhangi bir kitaptan bir alıntıyı yazardım, bugün de yazıyorum.

Bununla birlikte, bir günlük tutmayı da ihmal etmedim hiç. Zamanla yazma işi ilerledi. Hayatta karşılaştığım olayları, bizzat yaşadıklarımı artık tekdüze bir anlatımdan ziyade hikâye şekline büründürmeye karar verdim.

Gözlemlerimi ve yaşantımdan süzülen şeylerin ardındaki manaları yazdıkça daha iyi kavramaya başladım. Mana üzerine çok düşünen ancak bunu paylaşmak

için her zaman gerekli ortamı ve insanı bulamayan biri olarak yazmaya sığındım. Her ne yazıyorsam iç dünyamı iyileştireceği ancak bazen de hakikatle yüzleştirdiği için yaralayacağı gerçeğini aklımda bulundurarak bu işe adım attım.

*Mavi Defter* adlı öykü kitabımın hikâyesi de böyle başladı. İnsanlar fiziksel ağrılarını ilaçlarla dindirebiliyorlarken ruhlarda açılan yaraları dindirmek hiç kolay olmuyor. Şifa bulmanın farklı yolları vardı elbette ama yazdığım karakter de bir not defterine işaret ediyor, yani yazarak şifa bulmaya çalıştığımı ifade ediyor.

Öyküde karar kılma nedenime gelecek olursak, öykü benim için anlatamadığım şeyleri en güzel ifade etme biçimi oldu. Hikâyeyi kısa tutup sonunu açık bırakarak okuru anlatılmak istenilenlerle ilgili meraklandırma fikri en çok ilgimi çeken unsurdur. Çünkü karşı tarafa merakımı anlatmak daha çok ilgi uyandırmakla alakalı bir şey. Bu anlamda yazı hayatıma öykü alanında devam etmem isabetli oldu diyebilirim.

Kitabın basım süreci YTB'nin Türkçe Ödülleri kapsamında gerçekleşti. Pruva Yayınları'ndan çıkan kitabın gerek editöryal gerekse iç mizanpaj ve kapak tasarım süreçleri beklediğim üzerinde bir dikkatle gerçekleşti. Kendilerine buradan teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

**Yurt dışında doğup büyümüş biri olarak Türkçe yazma duygusunu nasıl tarif edersiniz?**

Yurt dışında yaşayan gurbetçi bir ailenin çocuğu olarak Türkçeyi aile ortamında ve sosyal çevrede öğrendim. Ancak yazma konusu biraz daha özen ve gayret isteyen bir husustu. Yazmak için televizyon izlemek ve ailede Türkçe konuşmak yetmiyordu. Edebiyat her zaman ilgimi çeken bir alan olduğu için çok kitap

okudum, aynı zamanda Belçika’da Türk derneklerince düzenlenen seminer ve konferanslara katıldım. Bütün bunların Türkçe yazma konusunda bana çok yardım sağladığımı söyleyebilirim.

Yaşadığım ülkenin dili olan Felemenkçede yazılar yazmaya çalışsam da asla Türkçe gibi olmadı. Çünkü Türkçenin mana boyutu çok daha derin ve incelikliydi. Heidegger’in de dediği gibi “Dil varlığın evidir.” Varlığımı Türkçede hissettim, bu sebeple de Avrupa’da yaşayan bir Türk olarak hep Türkçe yazdım.

### **Diaspora’da yaşayan Türklerin edebiyat, sanat ve düşünceyle ilişkilerini gözlemlerinizden yola çıkarak anlatabilir misiniz?**

Yurt dışında yaşayanlar olarak bizler iki farklı bakış açısına sahibiz diyebilirim. Yani hem Batılı hem de Anadolu’nun bakış açısına sahibiz.

Anadolu diyorum çünkü dedelerimiz buraya geldiklerinde asıllarından hiç kopmadılar. Birinci ve ikinci kuşak olarak özlerini korumaya gayret ettiler. Bu sebeple türkülerimizden, şiirlerimizden, tarihimizden ve ülkemizde olan en küçük şeyden haberdarız.

Yaşadığımız ülkenin sanatıyla Türkiye’nin sanatı harmanlanmış olarak tezahür ediyor. Kendi adıma şunu söyleyebilirim, Türkçede bir şiir yazacağım zaman ister istemez Felemenkçede öğrendiğim kuralları uyguluyorum. Yani iki kültürün bir aradaki hali diasporadaki Türklerde kaçınılmaz. Bu sadece edebiyatta değil, resim ve diğer alanlarda da kendini gösteriyor.

### **Diaspora’da yaşayan bir yazar olarak gurbet, göç, ana dil, sınır gibi kavramların sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?**

Öncelikle gözlerimi Belçika’da açtım. Burada büyüdüm, ilkokul ve liseyi burada bitirdim. Bu sebeple gurbeti çok fazla anlamıyordum. Ancak ne zaman İstanbul’da üniversite okumaya başladım, Türkiye’yi daha çok hissettim. Beş sene okuyup tekrar Belçika’ya döndüğümde çok ağladım. Uzun süre Belçika’ya alışamadım. Şimdi gurbetin ne demek olduğunu, dedemin yazdığı bir şiirdeki şu dizelerden daha iyi anlıyorum: “Esti rüzgâr attı beni bir yana, bak bu resmim benziyor mu bana, sakla resmimi lazım olur bir zaman, şimdi değil; ben öldüğüm zaman!”

Belçika’da konuşulan üç dil var: Felemenkçe, Fransızca ve Almanca. Ben en çok Fransızca’yı benimseyebildim. Asıl dilim Felemenkçe olmasına rağmen bu güne kadar bu dili Türkçe gibi konuşmadım. Çünkü bu dilin yapısı Türkçeye farklılaşıyordu. Lisede Fransızca’yı daha iyi konuşma sebebi üzerinde biraz kafa yorunca bunun tamamen Türkçeye benzemesiyle ilgili olduğunu gördüm. Dolayısıyla ana dilimizin kuvvetli olmasının ona benzeyen bir dili öğrenmede ne kadar faydalı olduğunu fark ettim.

Aynı zamanda Türkçenin anlatım gücüne ve mana derinliğine her zaman hayran olduğumu söylemeliyim. Okulda ders dinlerken defterlerime Cemal Süreya’nın, Özdemir Asaf’ın, Cahit Zarifoğlu’nun şiirlerini yazardım.

Başka bir örnek verecek olursam, örneğin Küçük Prens’i hem Fransızcadan hem Felemenkçeden okudum. Ancak Türkçesini okuyunca çok farklı hissettim. Dolayısıyla her ne kadar başka bir ülkede doğup büyümüş olsam da kendimi mutlaka kendi dilimde daha iyi hissedeceğimi anladım.

### **Öykü yazmak sadece bir dil ve sanat işi midir? Zeynep Zuhul Kılınç neden yazar, bize neden hikâyeler anlatır? Bundan sonra neler anlatacak?**

Yazmak elbette kurallı bir iştir. Bu yolda daha öğreneceğim çok şey var. İyi bir yazar olmaktan çok kendimi en iyi nasıl ifade edebilirim diye düşünüyorum. Mana ve derinliğin kaybolduğu bir dünyada, gözlerine bakıp konuştuğumda çok başka dünyalarda olan insanların ilgisizliğinden kaçmak için yazıyorum aslında. Kelimelerin kendine has derinlikleri var, bunları bir de bir cümleye koyduğunuz düşünün ve okuyan kişide uyandıracığı heyecanı da ekleyin, müthiş bir şey bence! Benim amacım gördüklerimi, hissettiklerimi ve “Muhakkak bilinmeli, gün yüzüne çıkmalı, anlaşılmalı!” dediğim şeyleri yazmak. Ancak üstü kapalı olmalı, hikâyeyi biraz okura da bırakmalı. Üzerinde kafa yorulan hikâyeler hem daha heyecan verici hem daha akılda kalıcı diye düşünüyorum. Bundan sonra da yazı hayatıma aynı yoldan ve aynı kararlılıkta ilerlemeyi hedefliyorum.

# HÜCREDEN SIZAN

Zişan Özkan



Avrupa’da yaşayan Türklerin memlekete götürdükleri hediyeler artık sadece çikolatadan ibaret değil. Yıllar evvel atılan tohumlar, meyvelerini altın bir kâsede sunuyor. Diaspora gençlerinin başarısı gurbetçi bavullarına sığamaz oldu. Eksik Türkçe dil bilgisi ile tanınan diaspora gençleri; Türk Dili ve Edebiyatı’ndaki varlıklarını kuvvetli kalemler ile göstermeye başladı.

Keskin gözlem yeteneğini edebiyatla buluşturan Belkis Kılıç, ilk kitabı *Hücreden Sızan*’la karşımıza çıkıyor. Belkis Kılıç, 1995 yılında Avusturya’nın başkenti Viyana’da dünyaya geliyor ve eğitim hayatına doğduğu şehirde devam ediyor. Viyana Üniversitesinde Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünde yüksek lisans yapan Kılıç’ın yazmış olduğu *Hücreden Sızan* kitabında Doğu ve Batı edebiyatının farklı lezzetlerini aynı anda almak mümkün.

Kitabında sekiz farklı öyküye yer veren yazar, her bir öykü ile farklı dünyalara temas ediyor.

İnsanın bir başına kaldığında kendisi ile olan muhakemesini ve ölümle kurduğu muhabbeti anlatan *Hışırtı* öyküsü gösteriyor ki kalabalıklar içinde kendi iç sesimizi duyamaz oluyoruz. Sevdiklerinden uzak kalan başkarakter Eduardo dertlerinin üzerindeki perdeyi kaldırıyor, kimisini tekrar katıyor, kimisi de ceviz kabuğunu dolduramıyor.

“Ölüm denen şey, insana nasıl bu kadar yakın ve aynı zamanda bu kadar uzak nasıl olabiliyordu?” randevusuz ölüme hazırlık yapan Eduardo, aynı zamanda saklı acılarını dile getiriyor: “Yine neyden korktun sen, korkak.” diye aşağılamasaydı beni, ona korktuğumu değil, sevmeye muhtaç hissettiğimi anlatabilirdim Mart’a.

Dünyanın acımasız ellerinde şefkat aramaya giden çocukların ve içindeki korkuyu ümitle süslemiş

annelerin öyküsü *Kırmızı Pabuç*, benim için kitabın en vurucu öyküsü oldu. Kızını farkında olmadan göün hoyratlığına hazırlayan anne, yavrusunu hatıralarla ısıtıyor, ona özünü unutturmayacak bir şal hediye ediyor, bu kısım yüreğimi dağlayan nokta oldu.

“Bizim şalımızı da getir minderin üzerinden. İster boynuna dolar, kendini soğuktan korursun. İster boynuna dolar kendini unutmaktan korursun.”

Göç; kimi zaman yaşadığımız, kimi zaman da başka hayatlarda şahit olduğumuz bir kavram. Göün sebebi herkes için farklı olsa da amacı aynı: Huzur bulmak. *Kırmızı Pabuç*’taki masum çocukların göç hikâyesi, yalnızca birer hikâye değil, hakikatte ve gözümüzün önünde yaşanan gerçek hayatlar. Belkis Kılıç hüsrana yolculuk eden insanların yaşadıklarını yazdığı öykü ile kendimizi hatırlamamıza vesile oluyor adeta.

Hürriyet, yıllarca kitapların, şarkıların, türkülerin konusu olmuştur. Kitaba ismini veren *Hücreden Sızan* öyküsünde de hürriyetin asla dört duvar arasında sıkışmayacağını görüyoruz.

Öykünün kahramanı Selman’ın hücre duvarlarını hürriyetle kavuşturduğu şiirleri, zihniyetlere kelepçe vurulmayacağının bir ispatı oluyor.

*Hücreden Sızan* kitabında yer alan öykülerin hiçbiri alelade öyküler değil, her biri başka alanlarda farkındalık yaratıyor. Bu durum eseri güzelleştiren noktalardan birisi.

Öyküleri okumadım, içlerinde yaşadım. Her birini pencere pervazında mahalleyi merakla izleyen teyze edasıyla okudum. Bir kitabı başarılı kılan şey belki de başından sonuna kadar merak hissini kaybettirmemesidir. İlk kitabı *Hücreden Sızan* ile beklentimi



# BELKIS KILIÇ'LA HÜCREDEN SIZAN ÜZERİNE SÖYLEŞİ

‘Acımı Da Sevincimi de En Samimi ve en İçten Yansıttığımı  
Düşündüğüm Dil Türkçedir.’



fazlasıyla karşılayan Belkis Kılıç'ın farklı kitaplarını da okumayı büyük bir heyecanla bekliyor ve beni bu güzel eserle tanıştırdığı için teşekkür ediyorum.

**Hücreden Sızan isimli kitabınızın yazılma hikâyesini anlatır mısınız? Yazmaya nasıl başladınız? Neden öykü yazmakta karar kıldınız? Öykülerinizin kitap olarak basılma süreci nasıl oldu?**

YTB Türkçe Ödülleri 2020'ye öykü kategorisinde katılmaya niyetlenmişim. Sonradan kitap desteği kategorisinde de katılabileceğimi öğrendim. Ben de karantina dönemini öykü yazarak faydalı geçirmeye çalıştım. Bir önceki sene aynı yarışmaya deneme kategorisinde katılmışım ve kaleme aldığım yazı ödüle layık görülmüştü. Strazburg'da katıldığım YTB Yazarlık Akademisi'nde hocalarım yazdığım denemenin bir öyküyü andırdığını dile getirmiş ve öykü de kaleme alabileceğimi söylemişlerdi. Bunun üzerine ben de öykü üzerinde yoğunlaşmaya başladım. Uzun bir süre öykü okudum ve ardından yazmaya başladım. Yarışmada kitap desteğini almaya hak kazanınca öykülerimin kitaplaşma dönemi başladı. Basılma süreci ise gayet keyifli geçti.

**Yurt dışında doğup büyümüş biri olarak Türkçe yazma duygusunu nasıl tarif edersiniz?**

Acımı da sevincimi de en samimi ve en içten yansıttığımı düşündüğüm dil Türkçedir. Başka herhangi bir dilde acı ve huzurumun zerresini dahi tarif edebilmemin imkânı yok. Ne kadar denesem de yüzeysel kalıyor. Başım ağrıyor derim, kendimi iyi hissetmiyorum derim, ama hayal kırıklığımı, yürek

sızımı, içimin parçalanışını, boşluk hissini ve mutluluktan yere göğe sığamayışımı nasıl yansıtabilir, nasıl tanımlarım bilemiyorum. Türkçe bana ait olmak istemeseydi hissedemezdim. Hissedemediğimi tabi olarak tarif edemez ve yazamazdım. Türkçe, haykırmama müsaade eden tek araç. Türkçe, yazarak kendimi ifade edebildiğim ve benliğimi açıkça ortaya koyabildiğim tek dil. O olmasaydı kendimi yaşayan bir varlık olarak nasıl atfedebilirdim bilemiyorum.

**Diaspora’da yaşayan Türklerin edebiyat, sanat ve düşünceyle ilişkilerini gözlemlerinizden yola çıkarak anlatabilir misiniz?**

Bir tarafta yazmaya, okumaya, üretmeye epey meraklı ve tutkulu bir kitle var, bir diğer taraftaysa edebiyattan ve sanattan anlamayan, anlamak istemeyen ve ilgi duymayan bir kitle. İki kesim de iki ayrı uçta yaşıyor. Örneğin tanımadığınız bir Türk ile sohbe başladığınızda, ya çok iyi bir okur ve düşünürdür ya da ne Tanpınar’ı, Peyami Safa’yı tanımır ve ezberinde bir şiir dahi yoktur. Ben orta halisini henüz tanıma fırsatı bulamadım.

**Diaspora’da yaşayan bir yazar olarak gurbet, göç, ana dil, sınır gibi kavramların sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?**

Her ne kadar bu kavramlar yaşadığım topraklarda olumsuz çağrışımlar uyandırsa da ben bunların hepsini birer zenginlik olarak görüyorum. Benim, Peygamberimizin de yaşadığı hicretim var; ucu bucağı belli olmayan sınırlarım, yollarım, ülkelerim ve şehirlerim var; içinde hem kaybolduğum aynı zamanda kendimi bulduğum sayısız dillerim var, hikâyelerim ve kelimelerim var. Bu kavramlar beni nasıl zengin

kılmasın? Çok dilli ve çok kültürlü olmak kadar beni daha avantajlı kılan başka bir özellik olmadığını düşünüyorum.

**Öykü yazmak sadece bir dil ve sanat işi midir? Belkıs Kılıç neden yazar, bize neden hikâyeler anlatır? Bundan sonra neler anlatacak?**

Dil bilgisi elbette öykü yazmak için önemli bir faktör ama öykünün bir derdi olmadığına iyi bir dille yazılmış olsa da yüzeysel kalacağı fikrindeyim. Benim derdim insanların bilinçli ve bilinçsiz takındığı davranış biçimleridir. Okurlarımın ilgisini sosyal hayatta pek önemsenmeyen, göz ardı edilen ve küçümşenen insani hallere çekmek istiyorum. Yolda tekmelenen bir kedi yavrusu, komşuya esirgenen bir tatlı söz, başı sıvazlanmayan bir evlat, empati kurulamayan bir mahkûm, anlaşılmaya hasret bir eş vesaire. Bunlar herkesin bildiği, ama kimsenin üzerinde açıkça konuşmadığı ve konuşmaya değer bulmadığı toplumsal konular. Ama aslında hayatımızı, yaşantımızı ve ilişkilerimizi büyük ölçüde şekillendiren davranışlar. Toplum olarak bunların farkına varmadan ilerlememiz mümkün değil. Ben bu küçük ama önemli detayları öykülerime nakşetmek istiyorum. Kaleme aldığım öyküler okurlara mutlaka kendi yaşamlarından bazı şeyleri anımsatsın istiyorum. Var olan ama yokmuşçasına yaşanan insan ilişkilerindeki tutarsızlık ve sorunları bilinçaltından kurtarıp gün yüzüne çıkarmayı kendime dert ediniyorum. Tabii bunları edebi bir dille ve öykünün sınırları içinde yapmaya çalışıyorum.

# BİR UMUT KAHVESİ: CAFE ESPERANZA

Cennet Çim

“Dediğim gibi, *Café Esperanza*’da ya da değil, olduğu yer çok fark etmiyor insanın, nerede oturursanız oturun, *Café Esperanza*’da oturmaya devam ediyorsunuz.

Çünkü umut her an kapıyı çalabilir.

Çünkü umut her yerde.”

*Café Esperanza*, yazarın son cümleleri.

Ali Teoman, 1962 yılında İstanbul’da doğdu. Mimarlık ve sanat dalında eğitim gördü. İngilizce öğretmenliği yaptı ve hatta bir sokak müzisyeniydi; Londra, Milano, Paris ve İstanbul’da yaşadı.

Ali Teoman Ekim 2009’da bir öykü yazmak üzere Fransız Kültür Bakanlığı tarafından üç aylığına Strazburg’a davet edildi ve bu sürenin sonunda bu kitap ortaya çıktı.

Kitap önce Fransa’da daha sonra Türkiye’de yayımlandı. “Umut umudun umududur.” diyen bir anlatı *Café Esperanza*.

Farklı kültürden üç insanın hayalleri ve umutları üzerine kurulu bir öykü. Yazarın samimi dili okuyucu yormuyor, ustaca kaleme alınmış bir eser. Kitap, öykü olarak geçiyor fakat daha çok bir deneme tarzında yazılmış. Çok etkileyici bir anlatı ve hikâye sunuyor bizlere.

Altuğ, Xénon ve Rapazinho sık sık, egzotik ve hayali bir kafe olan ama dünyadaki tüm kafeleri simgeleyen

*Café Esperanza*’da buluşup her şeyden ve hiçbir şeyden, umuttan, varoluştan, sanattan, yazıdan konuşuyorlar. Hikâye ilerledikçe, üç kahramanımızın her birinin yazdığı kitabı tartıştıklarına şahit oluyor ve sonra aslında gözlerimizin önünde bir hikâye ortaya çıktığını görüyoruz.

Ali Teoman metinde felsefi bir söylem ve bir umut sorgulaması sunuyor: Umut gerçekçi mi değil mi? Umutlanmalı mıyız yoksa umutsuzluğa mı kapılıyoruz? Kendimize umut vererek kendimizi kandırıyor muyuz? Çelişkili, sorgulayıcı ve düşündürülen tartışmaların ortasında buluyoruz kendimizi. Kimi zaman yazarın düşüncelerine kapılıyoruz, kimi zaman da diyaloglar eşliğinde serüveni takip etmeye devam ediyoruz. Yansımalar bakımından Strazburg’u çağırıştıran, zengin bir kurgu.

Kitabın son cümleleri yeni bir düşünceye açık bırakılmış adeta. Aynı zamanda yazarın son kitabı olan *Café Espérance*’da ölmeden önce söylenen son sözlerini işitiyor gibiyiz.

Hikâyenin sonunda, yazar her şeye rağmen umut etmeyi seçiyor. Yaşam var oldukça umudun var olduğunu da kendisine kanıtlamaya çalışıyor sanki.

“Umut için bir eğretilen yapmam gerekseydi eğer ufuk çizgisindeki mor bulut kümesi derdim, diyor Xeno, ya da kuyruğundaki salkım saçak püskülleri salındırarak uzaklaşan, ipi kopmuş, rengarenk uçurtma...”



Yazarın bulunduğu ortam ve çevre hem kendisinin hem de okuyucunun ruh halini fazlasıyla etkiliyor. Tüm detaylar önceden düşünülmüş olabilir. Bilmiyoruz. Yazarın hayal gücüne kalmış. Ya gerçekten yaşanan her şey gerçek değilse? Mesela dikkatimi çeken bir ayrıntı var hikâyede. Yazar, kitabın ilk ve son sayfasında *Café Esperanza*'da oturuyor ve havanın kötü olduğunu anlatıyor, (tıpkı ruh hali gibi): “Yağmur saatlerdir durmamacasına yağıyor.” (9. Sayfa); “Dışarıda pis bir hava var. Yağmur saatlerdir durmamacasına yağıyor.” (61. Sayfa)

İster istemez hüzünlü bir atmosfere hazırlıyor bizi adeta. Sanki önceden planlanmış gibi... Neden yağmur damlacıklarını hayal ederken aklımıza gözyaşı geliyor ki? Yağmura inat neden mutlu olmayı seçemiyoruz? Peki ya gerçekten yağmur yağmıyorsa, hepsi sadece yazarın uydurmasından ibaretse... Ve hepsi bir hayal ürünüyse? Bizi kendi dünyasına sürüklüyor, hayal dünyasında gezdiriyor öyleyse. Kim bilir, belki de güneşli bir günde yazdı son cümleleri ama o yağmuru anlatmayı tercih etti. Çünkü Altuğ mutsuzdu, umutsuzdu ama yine de umuda sarıldı sonunda. Yağmur damlacıkları sanki hiç dinmedi tüm hikâye boyunca. Bir bekleyişi onunki. Umut inanmak ve beklemektir ne de olsa. Vazgeçmeden savaşmaktır, öyle değil mi? Kaybettiğin zaman bile. Bir kabullenıştır her şeyden önce. Yaşamın kendisidir umut. Çünkü yaşam devam ettikçe umut hep vardır.



GENNET ÇİM

T

1995’de, Fransa’nın Haguenau şehrinde doğdu. Strazburg’da İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde, Ekonomi ve Yönetim alanında lisans bölümünü okudu. 2016 yılında, yabancı dil bilgisine yöneldi ve eğitmenlik dalında bir deneyim yapmak için, ingilizce animatörlük sınavını geçti. YTB Türkçe Ödülleri Deneme Kategorisinde ikincilik ödülünü kazandı.



# AMERİGO

Ertuğrul Sabuncu

Atlantik Okyanusu'nun ardında bir kıta: Amerika.

Neden Amerika? Kime göre, neye göre Amerika?

Kimin adıyla anılıyor bu topraklar?

Yıl 2020...

Stefan Zweig'in son eserlerinden birini elimizde tutuyoruz. Tarihin siyah beyaz kitaplardan ibaret olmadığını ispatlayan Zweig, bizi sonu beklenen bir dünyanın soluk renkli atlarına bindirip 15.yüzyılın güvertelerinde asırlık bir yolculuğa çıkarıyor. Tarafsız ve meselenin özünden kopmadan ilerleyen sayfalarda Amerigo Vespucci ile tanışan okuyucu, ortaya atılan karmaşık soruların cevabını fazla beklemeden alıyor. Amerika'yı kimin keşfetmediği ya da kimin bir dolandırıcı olup olmadığı, veyahut her şeyin küçük bir hata ile başladığı...

Ağırlıklı olarak dönemin Batı dünyasındaki tartışmalara ve Amerika'nın keşif hikâyesine ışık tutan eser, Latince ile deniz kokusu arasındaki ilişkiyi de ortaya

koyuyor. Özgün adıyla *Amerigo-Die Geschichte eines historischen Irrtums* olarak bilinen kitap, Doğu-Batı karşılaştırmasını ve gerçekleri göz ardı etmeden okuyucusuna leziz bir bakış sunuyor.

2020 yılında Pruva Yayınları tarafından basılan kitabın Türkçe çevirisi, 1994 doğumlu Rumeysa Öztürk tarafından dikkatle yapılmış. Zweig gibi Viyana doğumlu olan Öztürk, özgün metnin ifade ve inceliklerini yeni diline başarıyla kavuşturmuş. Hafifliği ve akıcı ahengiyle dikkat çeken çeviri, tarihi bir yanılığın eşliğinde okuyucusuna sözün önemini hatırlatmayı da ihmal etmiyor:

“Bir söz, dünyaya bir kez söylendi mi, buradan güç alır ve ona bu hayatı verenden özgür ve bağımsız yaşamaya başlar. Amerika sözünü ilk kez söyleyen bu genç adamın şimdi utanıp onu bastırmaya, saklamaya çalışması boşunadır. Çünkü bu söz çoktan havada salınmaya, harften harfe, kitaptan kitaba, dilden dile dolaşmaya başlamış; zamanı ve mekânı aşmıştır. Artık durdurulamaz ve ölümsüz bir söze dönüşmüştür, çünkü aynı anda hem gerçeklik hem de fikirdir.”

# OKURLARLA TEMAS

## Edebiyat ve İlham

1) Edebiyatta ilham sizce önemli midir? Bir eserin hikâyesini araştırır mısınız?

2) Okuduğunuz eserler hakkında fikir paylaşmak ve başka okuyucularla beraber yorumlamak sizce nasıl bir önem taşır?

### 1) Betül Çelik, 21, Herten

Bir kâğıt alırsın eline, üstüne üç dört kelim yazarsın yazı olur. Bir kâğıt alırsın eline, üstüne kendini yazarsın edebiyat olur. Bence ne yazdığın değil, neden yazdığın çoğu zaman önemli olan. İlhamsız yazılan, zihnine basamak basamak tırmanırken ilham ile yazılan ruhunu doyurur, yüreğini okşar, kalbini ısıtır. Marifet, yaprağın ağaçtan düştüğünü anlatmak değil, düşen yaprağın hikâyesini anlatmaktır, onun hikâyesini düşünerek sonbaharı anlatmaktır. Bir marifettir yani “ilham.” Edebiyatı o süsler ve yazıyı o konuşturur. Hem yazılanı konuşturur hem de okuyanı düşündürür. Bir kelimenin ardındaki binlerce anlamı koyar göz önüne. Elinde belki bir kâğıt parçası tutarsın sadece neticede, ama o parça sana “umut” olur, bazen de yoldaş. Bazen tek anlayan odur seni. Bir yazının “edebiyat” olması için ilhamı olması gerekir, bence. Olmalı ki unutulup gitmesin yazılan, dile gelsin mısralar. Olmalı ki, şifa olsun yazılan, ayaklansın kelimeler. Önemlidir ilham. Hiç önemli olmasa ayrı mekânlarda olup bir araya gelebilir miydi onlarca insan. Edebiyata olan saygımdan çoğu zaman okuduğum eserlerin hikâyelerini araştırırım. Böylece bir zaman yolculuğuna çıkar, eserin yazıldığı yere giderim. Yazarla empati kurar, eseri benimser, sonra ona kendi hikâyemi anlatırım.

### 2) Rumeysa Öztürk, İstanbul

İlham da önemli ama ilhamdan çok onu işleyiş önemli. Bir eserin etkisinden uzun süre kurtulamadıysam bunun arkasında bir yaşanmışlık olduğuna inanırım. Bazen bu yaşanmışlığı merak edip araştırırım ama çoğu zaman bu etkinin gizemini korumasını isterim, araştırmam. Sanki gerçek hikâyeyi öğrenince beklediğim gibi bir şey çıkmayacakmış da hayal kırıklığına uğrayacakmışım gibi gelir bana. Bu yüzden eserin bende bıraktığı etkiyi, duyguyu unutmamak için, etkisinden kurtulmamak için bilerek uzak dururum.

İnsan okuduğunu, izlediğini, dinlediğini, düşündüğünü birileriyle paylaşmak istiyor. Bunu yapacak insanları etrafında bulamamak ne yazık ki biraz yavaşlatıyor ya da köreltiyor insanı. Okuma halkalarının güzelliği buradan geliyor. Bir bakıyorsun karşıdaki senin anladığın gibi anlamamış, senin görmediğini fark etmiş vs. İnsanın okuma serüvenine çok güzel katkılar sağlanmış, yeni kapılar aralanmış oluyor böylelikle. Günümüzde online okuma halkaları da oldukça yaygınlaştı. Bunlar değerlendirilebilir. Bazen de insanın kendisiyle güzel bir arkadaşlığı doğabiliyor. Bu da okumaları derinleştirmeyi sağlayabiliyor. Duruma göre yol arkadaşın yine kendin oluyorsun yani.

### 3) Ezgi Hızarcı, Fransa

Edebiyatta ilham önemli olabilir ancak tek etkenin bu olmadığını düşünüyorum. İlhamı beklemek yerine onun uyanmasını sağlamak lazım ve bunun için sıklıkla okumak, yazmak, etrafımıza bakmak lazım. Bu çoğu sanat dalı için geçerli. Teknik ve ilhamın beraber olması gerekiyor bence.

Her kişi kendi düşünce yapısına göre okuduklarını ve gördüklerini algılar, bu yüzden başkalarıyla fikir alışverişi yapmak kendi fikrilerimizi zenginleştirmek adına da güzel olabilir. Hepimizin dikkatini farklı detaylar çekebilir, bunları öğrenmek farklı perspektiflerden bakmamızı sağlar, bir araya gelerek tartışmanın ve yorumlamanın önemli olduğunu düşünüyorum.

### 4) Hasibe Büşra Yüksel, 23, Recklinghausen

“İlham kaynağım” diyorum bazen küçük kardeşime. Sebebini düşünmeden, öyle, öylesine...

Sonra yüzümde bir tebessüm beliriyor.

Beni “küçük abla” olduğum döneme götürdüğü için mi, yoksa bana çocukluğumu hatırlattığı için mi ya da büyüdükçe benim ayak izlerime basmaya çalıştığına şahit olduğum için mi? Bilmiyorum ama kardeşimle vakit geçirdikten sonra yazmak daha da kolaylaşıyor.

Edebiyat ile meşgul olurken de ya ilham kendiliğinden geliverir ya da yazar ilhamı gelmesi için zorlar. Masa başına bembeyaz duvara bakarak geçirdiğin saatlerin sonu gelmez bazen. Ne kadar hareketsiz kalsak da masa başında, bin bir çeşit senaryo dolanır aklımızda. İşte o anda oluşmaktadır bir hikâye. Kimi zaman yaşayarak, kimi zaman düşünerek...

Yaşanmış bir ilhamın hikâyesi bulunur, ama hayal edilenin hikâyesi bulunur mu sizce?

Okur olarak ince bir çizgi üzerinde ilerleriz. Öykülere ve şiirlere kendi hayat merceğimizden bakıyor ve oluşan fikri başka okurlarla paylaşıldıkça görebiliriz edebiyatın her tonunu. Edebiyat bir şiir ya da bir kitap değildir. Edebiyat paylaşılan fikirden doğan ilhamdır.

### 5) Ahmet Orhan, Aachen

Kitap okumak aşırı samimi bir şey benim için. Kitabın içerikleri ve hikâyesiyle bir yolculuğa çıkıyor gibi oluyorum. Yolculuk nereden başlar, nerede biter? Yazarın beni nereye ne için yönlendirmek istediğini bilmek isterim. İlhamı nereden geliyor, hayat tecrübesini mi paylaşıyor, ya da zihnindeki fikirleri mi paylaşıyor. Bu soruların cevabı bir esere daha çok anlam katabiliyor. Ayrıca okuyucu ile yazar arasında bir bağ oluşuyor. Yazarın ilhamından ortaya çıkan eser bana okuyucu olarak hayatımda ilham verebiliyor bu şekilde. İlham sadece önemli değil aynı zamanda gereklidir diye düşünüyorum.

Başka bir okuyucuyla bir fikir paylaşıldığı anda, bir fikirden iki fikir olur. Bir eser üzerine fikir alışverişi yapmak çok önemlidir. Okura iki şey kazandırır. Birincisi bir eser üzerine fikirlerimi paylaşmak istediğimde önce onları zihnimde yerleştirmek zorunda kalıyorum. Bu beni eser üzerine düşünmeye teşvik ediyor. Düşündükçe yeni fikirler oluşuyor. Sadece okuyup, olduğu gibi kabullenmiyorum. Böylece daha derinden anlamaya çalışıyorum eseri. İkincisi başka okuyucuların fikirlerini duydukça benim için eserin bin bir yeni yüzü ortaya çıkıyor. Karşımdaki okuyucunun fikirlerini benimseyebiliyorum. Aynı şekilde ona katılmayıp başka şekilde düşünüyorum. Ne olursa olsun karşımdakinin fikri, bana yeni bir fikir kazandırmış oluyor. Yani bir fikirden iki fikir doğuyor. Özetle demek istediğim: Birlikte okumak her zaman daha güzeldir.

## 6) Elif Kılıç, Viyana

Dil konuşur, kalp yazar...

“Genç kız öylece çaresiz baktı arkasından. Hiçbir şey söyleyemedi. Bir elveda bile diyemeden sessiz adımlarla devam etti yoluna. Geride artık sadece yaşanmış birkaç anı kalmıştı. Her şey bir rüya mıydı? Hüzün dolu gözlerle metro durağına doğru ilerledi...”

Bu hikâyenin sadece küçük bir kısmı bile merak uyandırıyor insanda. Ne oldu acaba o gün orada? Neydi bu kıızı böyle üzen olay? Neler yaşanmıştı o metro durağında?

Bir eserin hikâyesini araştırmak, o eseri anlamak için çok büyük önem taşır. Yazarın kalbi kalemle buluştuğuna göre, belli ki dilin söyleyemediği bir şeyler var. Her şiirin, her öykünün bir hikâyesi vardır bence. O hikâyeyi bilerek okumak, okura bir anlam yükler ve başka bir gözle bakmasına, kendini o eserde bulmasına yardımcı olur.

Kimi zaman bir ağaç, bir yağmur sesi veya bir insan ilham olur yazılanlara, ilhamdan çok şahitlik eder yaşanmışlıklara. Bazı şeyleri dille söylemeyiz, ancak kalptekiler yazarak anlatılır. Bu yüzden insan yazdıklarını paylaşmak ister. Acılar paylaştıkça azalır çünkü. Buna inanmıştır yazar.

Giriş bölümündeki yaşanmış gerçek bir hikâyeden ilham alarak yazdığım düşüncelerin, başka okurlara ilham kaynağı olması dileği ile...

## 7) Merve Höyük, Krefeld





SEVERSİN  
DİYE  
DÜŞÜNDÜM...

BEN



BENİ ÇOK DUYGULANDIRAN  
BU KİTABI



SANA YAPTIĞIM BU KEKİ



GEÇENLERDE KEŞFETTİĞİM  
BU KAFEYİ



SANA YAZDIĞIM BU ŞİİRİ



BU PUANTİYELİ ÇORAPLARI



BENİ

**BETÜL BENAN ARSLANOĞLU** 1995 yılında Almanya'nın Hannover şehrinde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini aynı şehirde tamamladıktan sonra Gottfried Wilhelm Leibniz Üniversitesi'nde ekonomi bölümünden mezun oldu. Eğitimine Hildesheim şehrinde grafik tasarımı bölümü lisans programıyla devam ediyor. Suluboya ve çizimin yanı sıra fotoğrafçılık da ilgi alanları arasında. Çalışmalarını @benan.de adlı Instagram sayfasında paylaşıyor.







**YURTDIŞI  
TÜRKLER**  
VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

**Telve**  
Dil, Döşence ve Edebiyat Dergisi

f t i y / telvedergi

f t i y / yurtdisiturkler

## **YurtdiŐi Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı**

OĞuzlar Mah. Mevlana Bulvarı No: 145 P.K: 06520 Balgat - ANKARA - TÜRKİYE

0(312) 218-40-00 - 0(312) 218-40-49

info@ytb.gov.tr



YUNUS EMRE ÇEŞMESİ / VIYANA